

A FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR
BUDAPESTI GYŰJTEMÉNYÉNEK BIBLIOGRAFIAI MUNKÁLATAI

IV.

BUDA ÉS PEST GRAFIKUS
ÁBRÁZOLÁSAI A VISSZAFOGLALÁS
KORÁBAN. 1683—1718.

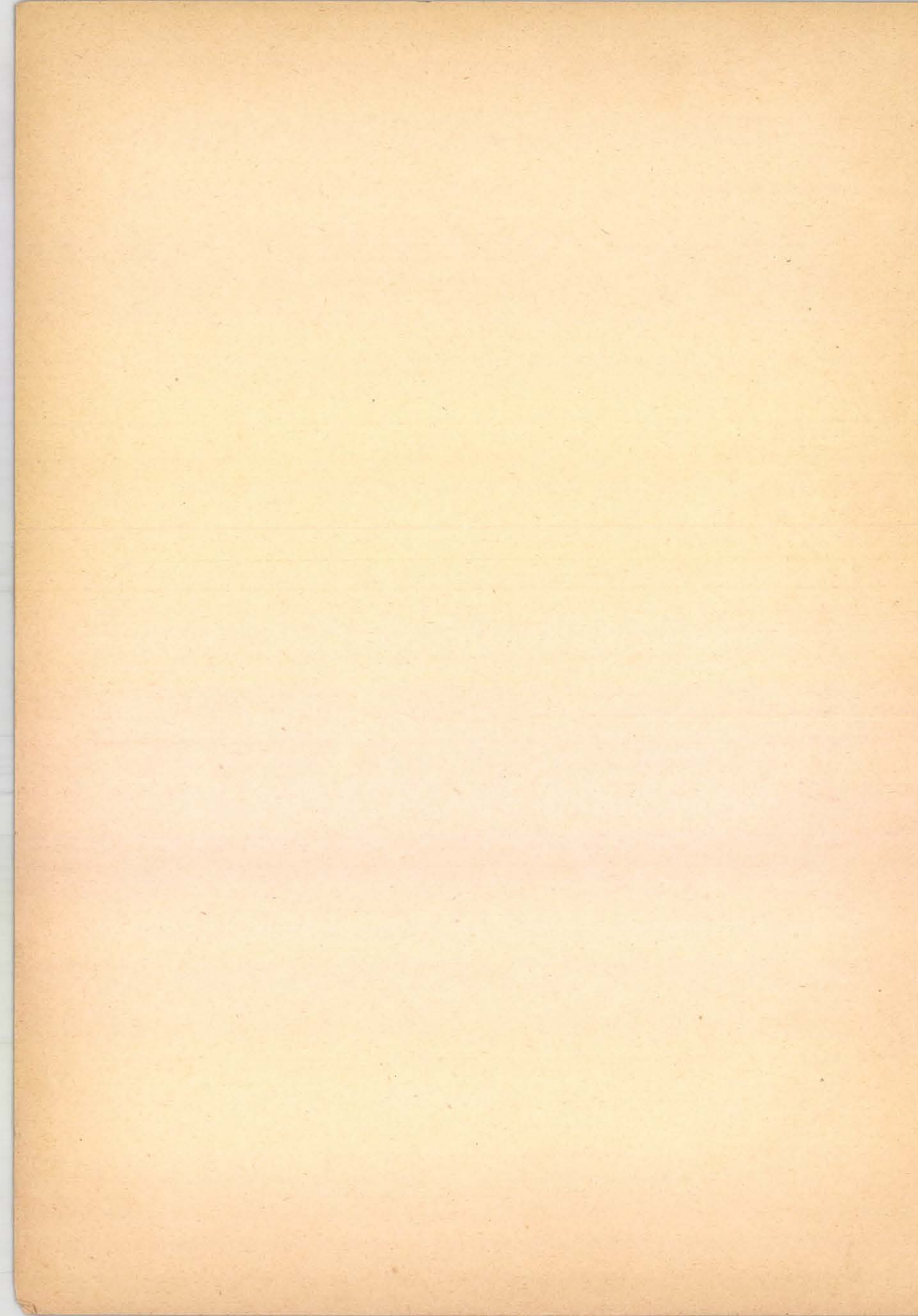

STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
BIBLIOGRAPHISCHE VERÖFFENTLICHUNGEN DER BUDAPESTIENSIA SAMMLUNG

IV.

GRAPHISCHE DARSTELLUNGEN DER STÄDTE OFEN U. PEST
AUS DER ZEIT DER RÜCKEROBERUNG. 1683—1718.

RAPPRESENTAZIONI GRAPHICHE DELLA CITTÀ DI BUDA E DI PEST
ALL' EPOCA DELLA RICONQUISTA. 1683—1718.

A FŐVÁROSI NYILVÁNOS KÖNYVTÁR
BUDAPESTI GYŰJTEMÉNYÉNEK BIBLIOGRAFIAI MUNKÁLATAI

IV.

BUDA ÉS PEST GRAFIKUS
ÁBRÁZOLÁSAI A VISSZAFOGLALÁS
KORÁBAN. 1683—1718.

STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
BIBLIOGRAPHISCHE VERÖFFENTLICHUNGEN DER BUDAPESTIENSIA SAMMLUNG

IV.

GRAPHISCHE DARSTELLUNGEN DER STÄDTE OFEN U. PEST
AUS DER ZEIT DER RÜCKEROBERUNG. 1683—1718.

RAPPRESENTAZIONI GRAPHICHE DELLA CITTÀ DI BUDA E DI PEST
ALL' EPOCA DELLA RICONQUISTA. 1683—1718.

KÜLÖNLNYOMAT A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE VI. KÖTETÉBŐL. 1936.
SONDERABDRUCK AUS DEM JAHRBUCH DER STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST. VI. 1936.

TARTALOMJEGYZÉK — INHALT — CONTENUTO

	Oldal
Előszó — Vorwort — Prefazione	5
1. Városképek — Städteansichten — Vedute	25
a) Buda és Pest — Ofen und Pest — Buda e Pest	25
b) Buda — Ofen	32
c) Pest	35
d) Óbuda — Altofen — Buda Vecchia	36
2. Ostromképek — Belagerungsbilder — Raffigurazioni dell' assedio	38
a) Az 1684. évi ostrom — Belagerung 1684 — Assedio del 1684	38
b) Az 1686. évi ostrom — Belagerung 1686 — Assedio del 1686	42
3. Alaprajzok, térképek — Grundrisse, Pläne — Piante, carte geografiche	63
4. Allegorikus, szimbólikus és genre-szerű ábrázolások — Allegorische, symbolische und genreartige Bilder — Raffigurazioni allegoriche, simboliche, generiche.....	72
A metszetek jegyzéke címfelirataik rendjében — Verzeichnis der Kupferstiche u. Holzschnitte nach der Ordnung der Titelschriften	81
Az ikonografiában feldolgozott illusztrált könyvek címjegyzéke — Titelverzeichnis der in der Ikonographie berücksichtigten illustrierten Werke	84
Művészek jegyzéke — Künstlerverzeichnis	86
Monogrammisták — Monogrammisten	86

Előszó.

Történeti kútfőnek tekintünk minden olyan jellegű emléket, amely a multból származik és a letűnt kultúrára valami felvilágosítással szolgál. A művészi tárgy vagy dokumentum éppen úgy lehet kútfő, mint az írott bizonyíték. A különbség csupán az, hogy míg az írott kútfők diszkurzív jellegűek, addig az ábrázolt kútfők a történeti forrásanyagot nem a gondolatközlés megszokott nyelvén tolmácsolják, mert jellegük a térbeliség. Az ábrázolt kútfők a gondolatközlés formáiban egyszerre háromdimenziósan jelentkeznek. Természetes, hogy az ábrázolt történeti emlékek forrásértékének vizsgálatánál nem azok a módszerek irányadók, amelyeket az írott kútfőknél használunk.

A képkutatásnak, az ábrázolt kútfők egyik csoportjának napjainkban sokat tárgyalt feladatkörével a történettudomány már régen számolt. És miként az emléktanyag minden fajtájával, úgy a képpel és annak egyik csoportjával: a metszetekkel mást is tudott kezdeni, minthogy azokat egyszerűen a könyv élénkítésére szolgáló illusztrációkként kezelje.

A képhez másképp szól a műtörténet és másként az általános történet, mint ahogy az írott források felhasználásának mikéntje is változik a reá való figyelem speciális szempontjaiból. És miként a normatív esztétikát meghaladva a műtörténetnek sem kizárólagos kritériuma a művészi érték, hiszen a műtörténész is csak akkor végez teljes munkát, ha az ábrázolás művészi szempontjai mellett annak tárgyát, történeti vonatkozásait is szem előtt tartja, úgy azoknak a képeknek a vizsgálata sem meddő a történész számára, amelyek a történeti valóságot rosszul tükrözik, mert hiszen az ábrázoláson túl számos történeti vonatkozásban nyújthat a kép instruktív adatokat.

A műtörténet és az általános történet tehát ha szorosan véve más és más feladatkörük is van, a képkutatásban mégis találkoznak. Egyik a másik eredményei nélkül nem végezhet alapos munkát, mert hiszen a kép ismeretanyagának kimerítése művészeti és történeti ismeretet egyaránt feltételez.

A képkutatás mai elveit tehát a történettudomány vallja és gyakorolja. Az »új tudományág« módszeres szempontjainak kidolgozása és alkalmazása az ismeretközlés új formáját teremtheti meg, amely meglevő ismereteinket rendszerbe foglalja, kiegészíti és ezzel felhívja a figyelmet azokra a hiányokra, amelyek a gyakorlati képkutatás elé még ma is tornyosulnak.

Budapest székesfőváros történeti multja feldolgozásának kérdését tartva szem előtt, tudjuk, hogy a régi budai emlékeket kutató már elmúlt generációnak több nagynevű történésze (Rómer, Rupp) is felismerte a metszetek jelentőségét és vallotta, hogy a képek a kor kultúrhistoriai feldolgozásánál nagy jelentőségűek. Hogy ma még mindig sok mondanivalónk van a metszetkutatás terén, annak főképp az az oka, hogy a régi kutatóknak nem állott a teljes történeti anyag rendelkezésre, másrészt figyelmüket a városkutatás legfontosabb problémái, így elsősorban a topográfia jobban érdekelték, mint a képekből kielemezhető egyéb tanulságok. Tekintettel arra, hogy műtörténészeink a legutolsó évtizedekig mellőzték a képekben levő történeti vonatkozások elemzését, nem lehet csodálni, hogy az általános történet és a műtörténet kapcsolatai a régebbi korokban nem alakulhattak ki. Salamon Ferenc a rendelkezésére álló gyér anyagot már szoros kritika tárgyává tette és módszereiből a mai történettudomány is sokat tanult. Ma már az érdeklődés határvonalai a művészet és történet kérdései felé egyforma intenzitással tolódtak ki. A XV—XIX. század korszakaiból származó fa- és rézmetszetek, amelyek a fővárost valamilyen vonatkozásban ábrázolják, sok új kérdésre is felelnek a kutatóknak. Nemcsak azt mondják, hogy a különböző korszakokban a városok határai meddig terjedtek, hogy a vár topográfiájára vonatkozólag mit mond a kép, hanem azt is, vajjon természet után a helyszínen készült-e az ábrázolás, vagy pedig csak leírás-hallomás útján, ki volt annak mestere, miként fogta fel és hajtotta végre feladatát stb. A rajz kidolgozása viszont a technikai kezeléssel kapcsolatos kérdések tisztázására segít bennünket és az előttünk levő múlapon a mesterek művészi jelentőségének, illetőleg fejlődésének dokumentálására kaphatunk támpontot. A kutatás szempontjai különben nagyon sokféleképpen lehetnek és eszerint módosul a képben rejlő történeti ismeretanyag felhasználásának mikéntje is.

A képkutatás módszeres elveinek kidolgozásánál elsősorban a hazai képkutatás problémáival kell foglalkoznunk. Ez a probléma szorosan összefügg a közgyűjtemények kérdésével. A gyűjtés tárgyának kereteit a gyűjtemények feladatköre szabja meg. Így például Budapest székesfőváros grafikai gyűjteményeiben helyet kell foglalni mindazoknak a grafikai alkotásoknak, amelyek a főváros multját és jelenét bármely szempontból érintik. Gyakorlatilag természetesen ez az általános kör a helyi viszonyok és a gyűjtemények szűkebb köre szerint módosulhat. Így a könyvtár grafikai gyűjteménye gyűjtési körét időben és tárgyban egyaránt szűkebb körben szabja meg. Különbséget tesz a szorosan vett történeti grafikai anyag és a modern művészet termékei között. Ez utóbbiakat nem gyűjti, mert ezek nyilvánvalóan a művészeti múzeumok körébe tartoznak. A gyűjtési kör szükségszerű és természetes differenciálódása mellett az anyag megőrzésének mikéntjében és feldolgozásában a modern képkutatás megállapításai igen hasznosak lehetnek. Ezen a téren különösen nálunk nagyon sok a teendő és a problémára való ráfigyelés nagy gyűjteményeink eddigi helyzetében örvendetes változást hozhat létre. Fontos és eléggé nem hangsúlyozható elve a kép-

kutatásnak, hogy az emlékanyag feldolgozásában a történeti szempont is irányadó legyen. A művészeti és történeti szempontok egyesülése adja meg a módszeres képkutatás új feladatkörének lényegét, hiszen enélkül épp a magyar vonatkozású képanyagnál a grafikai forrásanyag valóban nem mond semmit. Nagyon fontos teendő a műnyelv kérdésének tisztázása, mert ennek hiányával léptenyomon találkozunk.

A műtörténet és várostörténet szempontjainak ideális egyesülése jellemzi az utóbbi másfél évtizedben erőteljesen kibontakozó budapesti történeti irodalmat. Főként arra a tekintélyes irodalomra gondolunk, amely Budapest székesfőváros kiadásában, vagy támogatásával alakult ki. Hogy Budapest székesfőváros történetírásának kialakulásában mily szerep jutott a képkutatásnak, arra legjellemzőbb a főváros közművelődési ügyosztályának elgondolása, amely hivatalos programként gyűjti, főként a számunkra is nagyfontosságú ausztriai gyűjteményekből a fővárosi vonatkozású képek másolatait és azokat a kutatás szolgálatába állítja. A gyakorlati képkutatás, megizmosodása révén a városépítészeti, topográfiai, de az általános történet keretében mozgó összefoglalásokban is, az öt megillető szerephez jutott.

Eppen Budapest történetírásának munkálataival kapcsolatban kell szólnunk a műtörténet és az általános történet szempontjainak találkozásáról is. Amikor a főváros a mult évtizedben elhatározta, hogy az ó-, közép- és újabbkori tárgyi emlékekhez fűződő történeti adatokat az elemző kritika tudományos eszközeivel koreképbe foglalva kívánja felszínre hozni, oly utat jelölt meg Budapest várostörténeti kutatásaiban, amely mind a műtörténet, mind pedig a város-történeti kutatás szempontjából nagyon üdvösnek bizonyult. Kétségtelen ugyanis, hogy az egyes korszakokhoz, a helyhez, vagy egyes épületekhez fűződő, az emlékanyagból kielemezhető történeti adatsor a helytörténeti kutatás szempontjából értékes anyagot tárt már fel. A történelem már régen fölismerte, hogy a helyi szellemi fejlődés legtermékenyebb kivirágzása a művészi alkotásokban szemlélhető, amely feltételezi a művészi kultúrát, a vallásos életet és a magasabbrendű magánélet sokfelé ágazó gazdasági megnyilvánulásait is.

*

A török korszak a Buda és Pest visszafoglalásának jubiláris évfordulója alkalmából készült kiadványokban ikonográfiai szempontból is nagy figyelemben részesült. Épp a török korszak volt az, amelynek grafikai anyagáról már a multban is sok kisebb-nagyobb tanulmányban várostörténészeink és műtörténészeink egyaránt foglalkoztak. De történeti szempontok hangsúlyozásával készült már Bubicznak első képtörténetnek nevezhető munkája is a »Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum könyvtárában létező fa- és rézmetszetei«. (1880.) Bubic kezdetleges metodikai fölkészültségű munkálataiban is átvillan az a meglátás, hogy épp a XVI. és XVII. századi magyar vonatkozású képanyagban sok a történeti adat. Kevéssel Bubic után jelent meg Lanfrancioni Enea Budapest

székesfőváros múzeuma részére adományozott metszetgyűjteményének katalógusa (1887), amelynek értékét ma főképp a könyvillusztrációk eredetének meghatározásában látjuk. Budapest székesfőváros maga is gondoskodott arról, hogy a múzeumában levő grafikai anyagot a múzeum katalógusában kiadja és a Kuzsinszky Bálint szerkesztésében megjelent katalógus (1907) nem egy leírása ma is mintaszerű. Kremmer Dezső a Magyar Bibliophil Társulat harmadik kiállításának (A régi Buda és Pest könyvekben, képekben) katalógusában számos budai vonatkozású metszetet írt le (1922). Legutóbb Schoen Arnold végzett a Csillag-gyűjtemény budapesti vonatkozású metszetanyagának kiadásával alapos munkát (1936). Ezek a katalógusok azonban a budapesti vonatkozású grafikai alkotásokat nem merítik ki, ezért már évekkel ezelőtt szőnyegre került az a terv, hogy Budapest székesfőváros ikonográfiájának korpusát adja ki. Ennek a tervnek ma már legfeljebb anyagi nehézségei vannak és hisszük, hogy a terv megvalósulása rövid idő kérdése.

A katalógusok mellett tekintélyes az a budapesti vonatkozású irodalom is, amely éppen a régi grafikai alkotásokat veszi vizsgálat alá. Már Némethy Lajos hasznos munkát végzett, főként a királyi vár topográfiai kérdéseinek tisztázásával a rendelkezésre álló grafikai anyag alapján. Az újabb időkben Kremmer Dezső, Lux Kálmán, Schoen Arnold, Horváth Henrik és Borbély Andor végeztek e téren alapos munkát. A Budapest székesfőváros kiadásában megjelenő Tanulmányok Budapest multjából c. immár öt kötetben megjelent sorozat tanulmányaiban is azt látjuk, hogy a műtörténet és a várostörténet szempontjainak találkozása mily fontos ismeretekkel gazdagította irodalmunkat. Budapest e példája vidéki városaink számára is példaadó lehet és az általános magyar történet szempontjából is nagyon kívánatos volna a városi monográfiákban műtörténészeink és helytörténetkutatóink együttműködése. A helytörténeti szempontból fontos ikonográfiai anyag összegyűjtése és feldolgozása szintén oly feladat, melynek elvégzésére a magyar tudomány hivatott.

*

A Fővárosi Könyvtár Budapesti Gyűjteménye a Buda visszafoglalásának ünnepkörében készült második kiadványát a főváros történeti ikonográfiája köréből választotta: a visszafoglalás korszakában készült metszeteket gyűjtötte össze és írta le. Munkánk szempontjainak ismertetésével kapcsolatban nem lesz hiábavaló, ha Buda és Pest történeti ikonográfiájának tanulságaira röviden kitérünk.

Miként az idevágó várostörténeti kutatásoknak, úgy a képtörténeti kutatásoknak is főtengelyében mindmáig Buda, nevezetesen a budai királyi vár, annak alaprajzi beosztása, körvonalai és stílusformái állottak. Sajnos, ebből az egész várostest plasztikáját döntően meghatározó épületkomplexusból a város viszonyosságai miatt jóformán kő nem maradt kövön. Valamennyi helyreállítási elmélet, a tisztán helyrajzilag beállított kísérletek és az erősen a fantázia segítségével

dolgozó konjekturák egyaránt, rendszeren a Pleydenwurff és Wohlgemuth által készített és a Schedel-krónikában kiadott fametszetre, továbbá Bonfini leírására támaszkodnak. Ezek aszerint, hogy melyik kútfőnek tulajdonítanak nagyobb jelentőséget, az összkép gótikus vagy renaissance jellegére helyezik a súlyt és általában oly valószerűtlen megoldást javasolnak, mely a régi és új motívumokat (tornyokat, oromzatokat, csúcsíveket, oszlopokat, pilasztereket, konzolokat) látszólagosan önkényesen összekeveri.

A Schedel-féle krónikában 1493-ban a CXXXIX. levélen megjelent fametszet Buda első ábrázolása. Ennek az első ábrázolásnak megszületése szorosan összefügg a XV. század végén megindult krónikairodalommal. A krónikák, a XV—XVII. századi nemzeti irodalomnak alkotásai valósággal elárasztják a könyvpiacokat. A kereslet nem várt lendülettel jelentkezett és ennek nagyságát mi sem bizonyítja jobban, minthogy egy-egy keresettebb krónikának gyors egymásutánban több kiadása, átdolgozása, felhasználása jelent meg. A krónikairodalom új szellemi igényeivel születik meg a metszetek különös csoportja: a várak, városok, hadállások, ostromok változatos ábrázolásainak nagy tömege. Ezáltal új művészi feladatok jutnak előtérbe. A vallásos tárgyú ábrázolások egészen más lelki rugókat működtettek, mint a városok és várak ábrázolásai. Amazokban a művész befelé néző, elmélyedő képzelőereje uralkodik, a kompozícióban még elég egyszerű feladatok előtt áll a művész. Nincs háttér, az alakok elhelyezése szinte sablonos. Kevés a mozgás, a háttér esetleg csak geometrikus és a vallási eszmébe elmélyedő művész még nem küzd a később oly sok nehézséget okozó természeti hűséggel. A városábrázolásoknál már egészen más feladatok kerülnek megoldásra. Egyrészt a krónikás elbeszélésével párhuzamosan kell alakítani a kompozíciót, hogy a valószerűség minél nagyobb legyen, másrészt a művészi megoldások egészen új területén kell keresni megoldást a távlat törvényeinek előtérbelépése, a tájábrázolás, a templomok, épületek, utcasorok, továbbá a mozgalmas csoportok ábrázolása által. E feladatok megoldásában előljárnak az augsburgi és nürnbergi német mesterek.

Valerian van Loga súlyos ítéletét a Schedel-krónikában szereplő városképek hitelességéről még nem sikerült megdönteni és a Budán vázlatokat készítő és a különböző perspektívájú vázlatokat egy képbe összefoglaló Michael Wohlgemuthról szóló erőltetett hagyománynak nincs tárgyi alapja. A Várhegy geológiai szerkezetének teljesen helytelen visszaadása, a súlyos távlati hibák, a teljesen összekuszált utcahálózat képe már eleve is valószínűtlenné teszik a helyszíni felvételt. Bármennyire is eltérnek azonban a várépület és a város kontúrjai a későbbi ábrázolások által adott tényállásoktól, a főépületek helyrajzi megoszlása nagyjából mégis azonos. Azonkívül a részletekben is akadnak oly feltűnő megegyezések, amelyek éppen mellékesnek vagy véletlennek látszó voltuknál fogva fokozottabb bizonyító-erővel bírnak és ha nem is közvetlen tapasztalatokra, de legalább is pontos információkra vagy hiteles forrásokra vallanak. Az ábrázolás sziluettjében való nagy eltérések a különböző kor-, nemzeti vagy regi-

onális ízlésnek tudható be. Wohlgemuthnál a késő gót-stílus és a frank vidékek építőmodora érvényesítik hatásukat.

Az 1541. év mozgalmas eseményei közül Hans Sachs, a János király által védett és Martinuzzi György kitarása folytán egyelőre megtartott Budának Roggendorff által vezetett sikertelen ostromát énekelte meg tizenöt szakaszos költeményben. A költeményhez Erhard Schön öt különálló, egymással összefüggő képet rajzolt. A Nic. Meldemann kiadásában is megjelent nagyméretű kép középpontjában Buda szélesen elnyúló, nyugatfelőli képe van, míg az elő- és háttér az ostrom lefolyásának jóformán minden részletét megörökíti. Így ez a fametszet az április végétől augusztus végéig Buda alatt történt hadieseményeknek mintegy képkrónikája. Ezt a képet, amely Budának első nyugati ábrázolása, Salamontól kezdve már számosan ismertették. A kép, ha részletekben nem is mindenben mutatja híven a török hódoltság előtti Budát, nagyjából mégis helyszíni felvételeken alapul és a topográfiai kérdések szempontjából is sok döntő bizonyítékot tartalmaz. A későbbi metszeteknek egész sora támaszkodik a Schedel- és Schön-féle fametszetekre és rajtuk csak alkalmi változtatásokat, de nem mindig helyesbítéseket alkalmaznak.

Amikor Buda és Pest 1541-ben török kézre került, a nyugati kultúrélet hirtelen megállott a városok falai között és a várostörténet folytonosságában hatalmas űr keletkezett. A fejlődési folyamatnak egy távolabbi idegen mederbe való átvezetése az élet belső és külső körvonalainak eltolódása a keleti ízlés felé, oly irányban hatott, hogy széjjelszakította a két város életrajzát két egyenlőtlen félre, a török előtti és a török utáni korszakra. Más szempontból nézve azonban a török hódoltság műveltsége inkább a magyar középkor meghosszabbításának látszik, amennyiben a nyugati művelődés áramlatába való bekapcsolódás csak 1686 után következett be ismét. Az 1541 és 1686 közötti korszak oly fejezete Buda történetének, amelyet erőltetés nélkül sem a megelőző, sem pedig a következő korszak tartozékaként nem lehet tárgyalni. E másfél évszázad alatt készült városképek önkéntelenül is kifejezik a városok alakulásának ezt a sajátos korszakát. Buda elfoglalásától a visszafoglalásig terjedő korszak reprodukáló művésze nem haladhatott a nyugati városformák fejlődésével. Viszont számolt azzal, hogy Buda belső életében és külső konturjaiban is török várossá vált, amelyben azonban a gótika építészeti alkotásai is megmaradtak és mintegy állandó stílusjelzőként megmerevedtek.

Münster Cosmographiájának 1552. évi kiadásában szereplő városkép hasonlóan a Georg Braun és Franz Hogenberg »Civitates orbis terrarum« c. művében (1572—1618). szereplő városképek a Schön-féle fametszet változatait mutatják, bár némi eltéréssel. A városképen mutatkozó eltérések mellett fősajátságuk e metszeteknek a pesti oldal dombkioszorúzta látképe, valamint a természetábrázolás és a mellékalakok fokozatos térfoglalása. A Braun-Hogenberg művének első J. Siebmachertől származó metszetén az előtérben álló két magyarruhás alaknak szinte hangsúlyozással való alkalmazását szemlélhetjük. Viszont a mű 1617.

évi Hufnageltól származó metszetén már teljesen a barokk vonalvezetés és hangulat uralkodik. A városképen a topográfiai hűségre való törekvést teljesen háttérbe szorította a természet hangulatos ábrázolása, az előtérben álló budai basával és az »ármányos Delly« alakjával.

A XVI. század végén és a XVII. század elején Buda ostromai alkalmából készült illusztrációk új elemeket visznek a városábrázolásokba. Az illusztrátorok a városábrázolásokon kívül elsősorban bizonyos művészi követelményeknek óhajtottak megfelelni. Az előttük ismeretes topográfiai elemeken belül a területek kitöltésénél művészi szabadsággal éltek a valóság rovására. Innen van azután, hogy az ábrázolási elemek szinte metszetenként bizonyos eltéréseket és ingadozásokat mutatnak. Hitelességük attól függ, hogy az illusztrátor az ábrázolás melyik részére helyezte a hangsúlyt. A hangsúlyozott részt azután nagyobb gonddal dolgozta ki, a többit pedig csak vázlatosan, a kép kiegészítésére használta fel. Így általában a két várost együttesen ábrázoló illusztrációk mindig a két város közül Budára helyezik a fősúlyt. De sokszor a városkép fontossága is eltölpül az előtérbe helyezett harci jelenetek kidomborításával.

Dilichnek, a rajnamenti várak és szászországi községek és városok mintaszerű rajzolójának 1600-ban, 1606-ban és 1609-ben Budáról és Pestről megjelent három rézmetszete, bár nem készült a német városok felvételeihez hasonló gonddal, mégis oly részleteket tartalmaz, amelyek természet után készült vázlatokat tételnek fel. A krónika kis nyolcadrét alakban jelent meg és a metszetek oly kis-méretűek, hogy inkább a felvétel eredetisége és a helyrajzi körvonalak szempontjából adnak a városokról tájékoztatót. A XVII. század első felében készült városképeknek típusa Siebmachernek Ortelius Chronológiájában megjelent (1603) két városképe, amelyek közül az egyik az 1598. évi, a második pedig az 1602. évi ostrom alkalmával készült. Már Dilbaum *Εικονογραφία*-jában megjelent Zimmermann, augsburgi rézmetszőnek ostromábrázolásai, amelyekben a városok ábrázolásáról a hangsúly inkább az ostromjelenetek ábrázolására tér át, nem talált követőkre. Siebmacher leginkább ismert követője M. Merian, aki az »Archentologia Cosmica« c. 1638-ban megjelent művében hatásos rézmetszetet közöl Buda városáról, azonban részletezőbb ábrázolása ellenére sem mond többet Dilichnél. Merian hatása Buda nyugati ábrázolásainál a XVII. század végéig kísérhető figyelemmel.

A német mestereken kívül az olasz hadtörténelmi és földrajzi munkák, amelyek a XVI. század második felétől kezdve elég sűrűn jelennek meg és a két város sorsával is foglalkoznak, a szokásnak megfelelően egy-két budai és pesti látképet is közölnek. Ezeket a látképeket inkább a művészi feladatok megoldása, a nemes vonalvezetés, itt-ott egy-egy merész lendület jellemzi. Enea Vico (1542) mozgalmas lapjának nagy erőssége, hogy az egész kompozíciót az élet lengi át. A renaissance várépületek, tornyok és bástyák aprólékos finomsággal megrajzolt részletei, a bámulatosan jó távlat ellenére is, topográfiai szempontból teljesen

megbízhatatlan. Ugyanezt mondhatjuk Giacomo Franco és a Vico karca után készült Doglioni munkájában (*L'Ungheria spiegata* 1595) megjelent metszetről is.

A magyarországi vonatkozású történeti és geográfiai irodalom új fejezete kezdődik Birkennek 1683-ban megjelent munkájával. Ez a mű, amelynek számos kiadása jelent meg és olasz nyelvre fordítva a német nyelvterületen túl is hazánk XVII. századi megismeréséhez korjelző adatokat tartalmaz, a városillusztráció terén szintén új típust képvisel. Topográfiailag ugyan nem mond ez az illusztráció sem többet az előzőknél, mert a főelemek, falak, bástyák, tornyok és mecsetek csekély kivétellel hasonlóak a régi Siebmacher-féle metszetéhez, a Birken művében megjelent illusztráció azonban a művészi megoldás szempontjából nagy haladást mutat. Általában sok vonallal dolgozott a művész és technikai kivitele sok finomságot árul el. A mecsetek és tornyok részletező megoldása mellett az egész lapon valami nemes egyszerűség terjed el. Kremmer Dezső a metszet mesterének Karl Gustav Amblingot tartja, aki II. Miksa Emanuel bajor választófejedelem környezetében élt. Jacob Peeters történeti munkáját, amely 1684-ben Antwerpenben jelent meg, Caspar Bouttats rézmetsző illusztrálja. Miként a Birken-illusztrációkat számtalan német munka használja fel, úgy a Bouttats-metszetek is sok másolóra találtak. Egyezést mutat a Bouttats-metszettel Mattioli 1684-ben megjelent képe, bár ez utóbbi különösen topográfiai szempontból sokkal hűbb. Ercole Scala ismeretes művében a *L'Ungheria compendiatata*-ban (1685) a két város látképe ugyancsak északról tekintve, lényeges mondanivalóiban megegyezik Bouttats metszetével.

Miként az irodalomban az olasz, francia, angol és spanyol munkák nagyrészt egymás átírásai, forrásaik pedig legtöbbször a német irodalomban találják meg ősforrásukat, úgy a különböző metszettípusok is mindössze néhány ősbázisra vezethetők vissza.

Ez a helyzet a Buda visszafoglalásával kapcsolatos évszámokkal hirtelen megváltozik. 1683-tól a félhold elleni hadjáratok döntő stádiumba jutnak. Igen nagy mértékben megszorodik az irodalmi érdeklődés és a kor krónikásai és földrajzi írói ontják azokat a könyveket, amelyekben Magyarország felszabadításának története kerül tárgyalásra. A felcsigázott érdeklődés természetesen a metszetábrázolásokban is megnyilvánul. A kor német, olasz, francia, angol, sőt németalföldi és spanyol kiadványaiban is egyre gyakrabban akadunk Buda helyzetrajzaira és városképeire, amelyeknek már a XVI. és XVII. századi korábbi illusztrációkhoz semmi közük sincsen. Különösen 1684 és 1687 között duzzadt föl ez az áramlat, bár kétségtelen, hogy ezek az ábrázolások sem készültek mind közvetlen tapasztalás alapján. Természetes, hogy a különböző hadikrónikások elsősorban oly ábrázolásokat közöltek műveikben, amelyek a vár erődtéseit és ostromait tüntették fel. Hogy az ábrázolásnak ez a módja mennyire divatosá vált, mi sem mutatja jobban, mint az a körülmény, hogy az ostrommal ábrázolt város képe oly munkákban is tért nyert, amelyek nem kimondottan hadtörténeti jellegűek. Ennek a szokásnak hatásaként a tulajdonképpeni művészek

munkájáról a hangsúly a hadimérnökökre megy át. Sokszor azonban a művészi és technikai követelmények szerencsés módon találkoznak egy-egy műben, különösen azoknál, akiket életsorsuk Buda ostromához vitt és megfelelő topográfiai ismerettel rendelkezve, a vár erődítéseinek, az alaprajznak, az ostromműveknek ábrázolási technikáját a művészi vonalvezetés és ábrázolás követelményeivel együtt szerencsésen oldották meg. Hogy ezeknek a mérnök-művészi munkáknak technikájába behatolhassunk, tudnunk kell, hogy a rajzolóknak nagy részben nem kedvtelésből, hanem a hadvezérek szükségleteihez képest, bizonyos pontosan körvonalazott feladatokkal oldották meg munkájukat. Amiként a naplószerű jelentések nagyrésze a hadvezérek által irányított hivatalos szervek útján került elsősorban a császári udvarba, majd pedig bécsi forráson át az irodalomba, úgy azok az alaprajzok, város- és ostromképek is, amelyek a hadikrónikák illusztrálására készültek, megjelenésüket a hadvezérek rendeletének köszönhetik. Ezeknek a szigorúan hadicélokra készült ábrázolásoknak felhasználásával készült azután többé-kevésbé alapos utánrajzolás útján a metszeteknek nagy tömege. A kor szokása szerint a krónikákban megjelent lapokat, főként a nagyobb méretűeket, önállóan is megjelentették, leginkább oly módon, hogy a metszet alsó részére az események rövid összefoglalását tartalmazó szöveges részt is ragasztottak. Ebből azután a variáns röplapoknak, a felhasználás különböző formáinak hosszú skálája keletkezett. A művészi feladatok sokszor szűkreszabott korlátai mellett értjük meg azután, hogy a Buda ostromairól készült illusztrációkat túlnyomóan kisebb művészek készítették, az igazi nagyságok azonban a témakörtől távolmaradtak, vagy feladatukat a topográfiai hűségre való törekvést mellőzve oldották meg. E másod- vagy harmadrangú művészek azután sokszor az eseményektől távol bizonyos történeti események ismeretével oldották meg Buda visszafoglalásának ábrázolását oly motívumokkal, amelyek éppen rendelkezésükre állottak. Főként ennek tulajdonítható azután az elő-, közép- és háttérben észlelhető genre-szerű ábrázolásokban való nagy eltérés. A majdnem három hónapig tartó ostrom a hadiélet terén is számos változatot idézett elő. A hadseregek, hadoszlopok, ezredek csak nagy vonalakban maradtak meg az eredeti tervnek megfelelő elhelyezésben, elhelyezkedésük az ostrom folyamán a pillanatnyi helyzetnek megfelelően módosult. Az ostrom folyamán sokszor megismétlődő rohamok, egyes ezredeknek ennek következtében történt megfogyatkozása, a hadseregeken belül új erőcsoportosítást tettek szükségessé. A fortifikációk bizonyos pontjainak elfoglalása a circumvallatiós-rendszer némi módosulását hozta magával, amikről a hadikrónikák főként a sok százszámra ismert relációk részletesen megemlékeznek. A fölmentőserg közeledése, a kitörést megkísérlő budai basa hadimozdulatai szintén sok átcsoportosulásnak voltak okozói. Az eseményeket távolról, de sokszor közlelő is szemlélő művészeknek, ha a budai ostromról mozgalmasság, színes képet akart nyújtani, ezekről a változásokról csak úgy volt módja az ábrázolásban beszámolni, hogy az egymásután lefolyó hadieseményeket koncentrikus képben foglalta össze. Innen van azután, hogy ugyanazon a képen szemléljük

a császári seregek felvonulásának részleteit, viszont már a falakon dúl a harc, a háttérben pedig az augusztusban érkezett török fölmentő sereggel látjuk a császári hadakat viaskodni. A művészi és ábrázolási feladatok sokféleségét még jobban halmozta az a körülmény is, hogy a rajzoló a két fővezérnek Lotharingiai Károlynak és Miksa Emánuelnek alakját lehetőleg táborkarukkal együtt akarta ábrázolni. A természethűség követelményei természetesen ezeknél az ábrázolásoknál még kevésbé lehettek irányadók. Ugyanez a helyzet azoknál az ábrázolásoknál is, amelyek az ostrom teljében levő vár közelében békés tábori jelenségeket, kockázó, heverésző, étkező katonákat látunk.

Az egykorú metszetek és rajzok, alaprajzok, látképek, ostromképek és térképek teszik számunkra a topográfiai adatokat és az ostrom lefolyásának részleteit térben is érzékelhetővé. Természetes, hogy történeti szempontból a szigorúan vett mérnöki ábrázolás szabályaival készült alaprajzok és térképek forrásértéke jóval nagyobb, mint a látképeké és ostromképeké. Míg tehát az előbbieket bizonyos, a technikai felkészültség hiányából folyó pontatlanságot leszámítva, elsősorú támpontot nyújtanak Buda és Pest topográfiai viszonyainak megismeréséhez, az utóbbiakat a helytörténeti kutatásban mindig csak nagy körültekintéssel használhatjuk fel. Ennek tulajdonítható, hogy a látképek a kutatás területén mindig vita tárgyai voltak és esetenként az egyes látképekhez fűzött tanulmányok más-más magyarázata következtében lényegesen hozzájárultak ahhoz, hogy a régi Buda várossziluetijére és topográfiájára vonatkozó kutatások annyira összebonyolódtak. A városképeknel a különböző kölcsönhatások és függési viszonyok erősen befolyásolják az egyes alkotások történeti értékét, de viszont bepillantást nyújtanak a kor művészi felfogásába és műhelytitkaiba is. Az örökös kölcsönzés, variálás, plagizálás ekkor a tájképregia biológiájában gyökerezik. Ez kivált a könyvillusztrálásra és ezen belül elsősorban az útleírásokra és a hadjáratokat tárgyaló kiadványokra vonatkozik. Ha tudjuk azt, hogy általános szokás volt kész mintarajzokat és régi metszeteket gyakran önkényes változtatásokkal fölhasználni, nem annyira azért, hogy a művész újabb, esetleg helyszíni tapasztalatait a műbe beledolgozza, hanem inkább azzal szándékkal, hogy a témát időszerűbbé tegye, hogy a festői hatás intenzitását, esetleg a szenzációra éhes közönség csodálkozásait fokozza, tisztában kell lennünk ezeknek a képeknek forrásértékével. Különös megfontolás tárgya lehet az a körülmény is, hogy a török Buda, annak ostroma és felszabadítása e korban valósággal exotikumnak számított. Egészen más elbírálás alá esnek természetesen az eredeti, bizonyos határozott feladat megoldására készült perspektívák és alaprajzok, továbbá az eredeti képek is. Ezeknél a számos példányban sokszorosított metszetekhez hasonló eljárás már azért is kevésbé valószínű, mert az ilyen lapok aránytalanul ritkábbak. Viszont a másolásnak lehetősége ezeknél sincs kizárva, mint ezt a Rossi Teatro della guerra il Turco c. műnek 17. lapján levő alaprajz felhasználásából látjuk. Ezt az alaprajzot a Fővárosi Múzeum tulajdonában lévő egykorú olajfestmény mestere u. is szolgálailag lemásolta. Az ábrázolásnak az emlékérmeken való

technikája arra enged következtetést, hogy a metszetek hatása a művészetek széles körére kiterjedt, hiszen az emlékérmek azt bizonyítják, hogy a rájuk vésett városábrázolások majdnem kizárólag metszetekről készültek.

Általában csak az olyan látképeknek adhatunk hitelt, amelyek igazoltan az ostrom alkalmával személyesen jelenvolt rajzoló műve alapján készültek azzal a kimutatható szándékkal, hogy a valóságot adják. 1684-ig ilyen (bizonyos perspektívikus tévedéseket leszámítva) az Erhard Schön-metszet. Buda utolsó-előtti ostromának évében már több figyelemreméltó látkép keletkezett a természetűség kritériumával. Közöttük az első helyen Hallart képei említendők. Hallarról mindössze azt tudjuk, hogy Miksa Emánuel táborkarához tartozott és ő maga mondja — ha ugyan nyilatkozata nem a fővezér iránti hódolat kifejezése —, hogy munkái a fővezér utasításai alapján készültek. Hallarttól Buda és Pest négy megbízható és művészi szempontból sem jelentéktelen képe ismeretes: a városok ábrázolása északról, délről, keletről és nyugatról. Míg bennük az utolsó békés évét élő Buda képe tükröződik, — melyet az 1684. évi sikertelen ostrom legalább is a várra nézve nem változtatott meg — az 1686. évi ábrázolásokban már rendszerint az ostrom egy-egy nagy jelenetét látjuk megörökítve, gyakran egyszerre több, időben egymástól távol eső cselekményt. Rajtuk falak és bástyák, részben már a keresztény seregek által megszállva, többnyire romokban állnak, a házak csupasz falai, főként az északi oldalról tető nélkül merednek az égnek, a szőlőhegyek és a város körüli erdőségek az ostromló seregek hadállásai okozta pusztulás képét mutatják és a sánckosarakkal ellátott ágyúállásokból bombák és tüzes golyók röpülnek a város felé. Az ágyútűz hatása alatt a házak között lángok csapnak fel, a löporostorony robban és az áttört falakon át a császári seregek rohamozzák meg a várost. Ezek a látképek túlnyomóan nem annyira a város képét elevenítik meg, mint inkább az ostrom egyik mozzanatát, a keresztény seregek győzelmes előrehaladását. A sok közül ismét Hallart keleti, De la Vigne keleti és nyugati, Fontana északi és Ambling déli ábrázolásai válnak ki. De különösen ki kell emelnünk Hallart déli ostromképét, amely megbízhatóságával és ábrázolóerejével messze kimagaslik valamennyi Buda ostromát ábrázoló metszet közül és amelynél jobb, tanulságosabb és szemléltetőbb képet a bajorok ostromáról nem is kívánhatunk.

A művészi hatásokra való törekvés, a jelenetek drámai megfogalmazása és a tanulságos genre-jelenetek szempontjából azonban sokkal több értékes metszettel találkozunk Buda visszafoglalásának korszakában. Ezek között külön megemlítésre tarthat számot Arnold van Westerhout, az Antwerpenben született és Rómában élt kiváló festő, rajzoló és rézmetsző, akinek számos nagyméretű lapját ismerjük és Buda elfoglalásával kapcsolatban térképek és városábrázolások terén nevével négyszer találkozunk. Ugyancsak a nagy mesterek között szerepel Romain de Hooghe, akinek Buda ostromával kapcsolatban a július 22-i robbanás drámai, bár teljesen képzeletbeli topográfiával végrehajtott városábrázolását ismerjük. Az ő rajza után készült rézmetszet Boethius Kriegshelm-jének

illusztrációjaként is megjelent, ezenkívül különböző feliratokkal ellátott röplapjai a német és holland nyelvterületeken nagyon el voltak terjedve. Az ifjabb Matthias Merian-nak, Sandrart tanítványának rézmetszete Buda ostromáról, bár a szerzőnek Lotharingiai Károlyal szoros kapcsolatai voltak, szintén kevésbé megbízható. Annak ellenére, hogy a művésznek lett volna alkalma Buda topográfiai viszonyairól és várossziluettjéről közvetlen tapasztalásból adatokat gyűjteni, munkája apjának 1638-ban megjelent művére támaszkodik. Hallart rajzait Michael Wening nürnbergi rézmetsző-mester karcolta rézbe. Ő is Miksa Emánuel környezetéhez tartozott és a magyarországi hadjáratról több csatajelenetet örökített meg. Johann Franz Wussim müncheni rézmetsző, aki később Bécsben és Prágában dolgozott, sok középszerű értékű munkájáról ismeretes. Ezek között szerepel Budának a Vérmező felőli ábrázolása, amelyben a mozgalmas előtértől eltekintve, jórészt szintén Merian nyomdokain halad. Justus van den Nypoort utrechti rézmetszőmester 1683 óta Ausztriában élt és noha ábrázolásaiban A. van Ostade és C. Bega nyomán haladt, hiányzik belőle a kidolgozás művészi finomsága. Valóságos és allegorikus ábrázolásait, hasonlóképpen harci jeleneteit diletantizmus jellemzi. Megemlíthető róla, hogy Feigius Adlers-Schwung-jának illusztrációiban is közreműködött.

Csak nevük szerint soroljuk föl azokat a mestereket, akiknek neve az általános műtörténetben is ismeretes. Ilyenek az olaszok közül: Sebastiano Bianchi rézmetsző, archeológus és műkiadó, Giovanni Antonio Bosio (Bossi, Bosso), aki Velencében és Pármában mint rajzoló és rézmetsző működött, Giovanni Baptista Falda (Falta) római rajzoló és rézmetsző, Cesare Laurentio (Lorensi) milánói rézmetsző, aki Priorato: »Historia di Leopoldo« c. munkájának illusztrálásánál is közreműködött, Ludovico Mattioli bolognai tájképfestő és rézmetsző, akinek történelmi allegorikus rajzai, portréi, színházképei és könyvillusztrációi egyaránt ismeretesek. Guiseppe Maria Mitelli bolognai rajzoló, festőnek és rézmetszőnek működése részben szintén a török háborúk magyarországi fejezeteihez fűződik, G. F. Pesca (Pescha) nápolyi rézmetsző, Giovanni Jacopo Rossi római rézmetsző és műkiadó, Philipp Schor X. Kelemen és XI. Ince pápák udvari festője volt.

A németek közül: Johann Azelt (Azold, Atzelt) nürnbergi rajzoló és rézmetsző, Peter Schubert von Ehrenberg antwerpeni származású német festő, Matheus Eimmart regensburgi festő, H. Franc de Landgrave bécsi rézmetsző, Johann Gaspar Gutwein regensburgi rézmetsző, Johann Georg Heintsch prágai festő, Hermundt bécsi rézmetsző, Johann Jacob Jezl (Jetzl, Uetzl) innsbrucki rézmetsző, Johanna Sibilla Küsel (Küselin, Kräusin) augsburgi rézmetszőnő, Johann Martin Lerch bécsi rézmetsző, Jacob Müller prágai rézmetsző, Elias Nessenthaler augsburgi születésű Nagyszombatban és Bécsben élő rézmetsző, Johann Andreas Thelott augsburgi rajzoló, aki a Neueröffnete Ottomanische Pforte-t illusztrálta, Johann Jacob Thourneyser bázeli születésű rézmetsző, aki Bécsben Lipót császár megbízására dolgozott, Johann Jacob Vogel nürnbergi rézmetsző, aki főképpen könyvillusztráció terén működött, Joseph Waldmann innsbrucki rajzoló és festő,

Michael Wening nürnbergi rézmetsző, aki Hallart rajzait metszette, Jeremias Wolf augsburgi rézmetsző és műkereskedő, Andreas Matthäus Wolfgang augsburgi rézmetsző neveit említjük ez összeállításban.

A németalföldiek közül Pieter van der Berge, aki különösen németalföldi topográfikus és kosztümábrázolásaival ismerős, Abraham Bloteling kiváló rézmetsző, Gaspar és Pieter Balthasar Bouttats antwerpeni rézmetszők, Hermanus van Loon amszterdami rézmetsző, akinek különösen a Párisban »Les forces de l'Europe« c. munkához készült metszetei ismeretesek, Jacob Peeters antwerpeni rézmetsző és kiadó, aki Romain de Hoogh tíz bécsi ostromképét metszette, Jan van Vianen amszterdami rajzoló és rézmetsző, akinek jórészt jelentéktelen munkái könyv-illusztrációként szolgáltak.

A franciák közül megemlíthetjük az idősebb Pierre Aveline rézmetszőt, aki kosztümképeiről és párizsi látképeiről is ismeretes. François Collignon Párisban és Rómában működött. Nicolas Dorigni festő és rézmetsző szintén hosszú ideig Rómában működött. Ugyancsak római hatások alatt dolgozott Louis Gomier. Jaques Jollain és Jean Luillier (L'Huillier) részben vallásostárgyú képeket, részben térképeket metszett. A metzi származású Sebastian Le Clerc működésének első idejében katonai mérnök volt. Mint ilyen készítette Buda alaprajzát, még minden művészi intuíció nélkül. Működésének legjava Párisra esik, ahol egészen a rézmetszés művészetének szentelte magát, mint ilyen, igen sokoldalú tevékenységet fejtett ki. Mintegy négyezer lapot készített a rézmetszés tárgyának minden ágában.

A törökkori Buda topografiájának, de az egyes ostromok mozzanatainak megértése szempontjából is nagyon fontosak az alaprajzok és térképek. Hiteles alaprajzot Budáról 1684-ig egyáltalán nem ismerünk. Ebből az évből már van ugyan néhány részletező fölvétel, így Hallarttól, Anguissolától, Marsigitől, de ezek sem alapulnak pontos felmérésen. Az 1686. évi fölvételek között azonban már több értékesebb alaprajzzal találkozunk. Ilyenek Hallart, Fontana, Juvigni, Marsigli és mások alaprajzai, valamint a karlsruhei gyűjteményben szereplő alaprajzok, amelyek ha nem is a pontos felvétel szempontjából, de főként jelmagyarázataikban sok érdekes adattal szolgálnak. Különösen fontos Hallart kéziratja, amely a bajor ostromművek szempontjából rendkívül tanulságos és méltóan egészíti ki Hallart látképeit. Viszont nem is készíthettek az ostromló sereg mérnökei pontos felvételt a várról addig, ameddig Buda keresztény kézre nem került. Addig csak a török rajzolhatott magának oly hű vázlatot, mint amilyen a Marsigli hagyatékában levő térkép, amelynek nemcsak viszonylagos pontossága, hanem elsősorban török feliratai kölcsönöznek igen nagy értéket. Közvetlenül a vár bevételét követő időből, bár egy egész sereg kéziratosa és metszett alaprajzot ismerünk, ezek közül csak kettő alapszik pontos mérnöki felvételen. De ez a kettő valóban páratlan értékű és a technika akkori állásához képest teljesen hű és megbízható. Az elsőt, amely ismeretlen mérnök kezemunkája, Rabatta vezérhadbiztos hagyatékából ismerjük. Igen nagy jelentősége van a másik, De La Vigne nagyméretű, hét részből

álló rézmetszetű térképének is, amely csak az újabb időkben került elő. A vár belső képének ábrázolásában ugyan ez a metszet is mögötte marad a Rabatta-féle alaprajznak, de bőségesen pótolja ezt a külvárosok és az ostromműveletek kitűnő ábrázolása, az ostromló és a fölmentő tábor, meg a circumvallációt ábrázoló második kisebbméretű térkép, a rajta levő két látkép, egy hosszmetset és két keresztmetset a váron keresztül. Míg a Rabatta rendeletére készült alaprajz a vár háztömbjeit, utcáit és erődítményeit mutatja be nagy hűséggel, De La Vigne felvétele elsősorban ostromtérkép: a falak, bástyák, ostromárkok, útegek, védővonalak elsőrangú ábrázolása. A kevésbé jelentős és pontos alaprajzfölvételek sorában megemlíthetjük Coronelli, Sonnemann, Thourneyser, Joh. van Ghelen, Bodenehr, Rossi, Schmettau, Jollain, van Loon, Le Clerc alaprajzait, melyek azonban valamennyien csupán egy-egy sémának variánsai.

Röviden ki kell térnünk arra a néhány térképábrázolásra is, amellyel a metszetek összegyűjtése során találkoztunk. Természetesen itt nem vettünk fel minden kis- és nagyméretű térképet, amelyek a visszafoglalt területeket, vagy egész Magyarországot ábrázolják és amelyeknek kiadásai mindjárt Buda visszafoglalása után nagy lendülettel indultak meg, hanem csupán azokat a térképszerű fölvételeket, amelyeknek központja a budai vár. Ezek között említjük első helyen Arnaldo van Westerhout térképét, amely a Dunamellékének színezett hegy- és vízrajzi térképe Bécestől Budáig, több mellékképpel díszítve. Minden primitívsége mellett is érdekes az a német térkép, amely szintén a Dunamellékét ábrázolja figurális kompozícióban. A térkép azt akarja ábrázolni, hogy a keresztény seregek Bécs fölmentése után Magyarország felé vonulnak és céljuk Buda elfoglalása. A térkép számos szimbolikus motívummal van díszítve és a Sacra Lega gondolatát ábrázolja. Rossinak Komáromtól Budáig terjedő hegy- és vízrajzi térképén Buda és Pest alaprajzát is szemlélhetjük.

Az alaprajzok és térképek gyűteménye még korántsem teljes. Ezek a nagyközönség számára kevésbé érdekes és tanulságos metszetek sokkal inkább elkallódtak és megsemmisültek, mint a szemléletes városábrázolások. Az alaprajzokra és térképekre irányuló részletes kutatás még bizonyára sok érdekes eredménnyel szolgálhat.

Ez a terület, amelyre a legújabban oly nagy buzgalommal vetették magukat kartografusaink, már eddig is nem remélt bőségben tárta elénk a visszafoglalás korának e nagybecsű dokumentumait. De sok eredményt várhatunk még a festmények és kézrajzok felkutatásától, összegyűjtésétől és leírásától is.

Buda visszafoglalásának történeti légköréből fakadó grafikus ábrázolásoknak külön csoportját alkotják azok a képek, amelyeknél a topográfiai kérdések vagy egészen mellőzve vannak, vagy pedig teljesen háttérbe szorulnak, ellenben kifejezésre jut bennük az ezerhatszáznyolcvanas évek társadalmának az eszmékről, a főhatalomról, az égi és földi vonatkozásokról: a kereszténységről és pogányságról, az Istenről és emberről alkotott felfogása. Az ilyenű metszetek nagy sora méltóan egészíti ki a nagytömegű nyomtatványokban rejlő színes barokk gondolatvilágot és térben is érzékelteti számunkra a visszafoglalás korának gondolatvilágát, valamint Buda

visszafoglalásának jelentőségét. E képek elemei ugyanazok, amelyekkel az irodalomban találkozunk. A török kétségbeesésének változatos ábrázolásaiban a császári sas és oroszán dicsősége, győzelme, felemelkedése, másrészt a török »véreb« szenvedése, továbbá a felkelő nap és lenyugvó félhold motívumai váltakoznak. A szultán trónja előtt kétségbeesett törökök közlik a nagyúrral Buda elvesztésének híret, máshol a szultán betegágya körül a szent szövetségben egyesült fejedelmek mondanak diagnózist a szultán halálos betegségéről. Ismét máshol az akkor már európaszerte ismert törökfürdőben, annak lángjában és gőzében gyötrődik a nagyvezér a budai basával. Más szimbólumkapcsolatot mutatnak azok az ábrázolások, amelyek az alapjaiban megingott török birodalom sorsát a vele szövetségben levő franciák sorsával hozzák kapcsolatba és ez utóbbinak is közeli végét jósolják. A díszes, sokszor rendkívül gazdag szimbólumokkal és allegóriákkal dolgozó képeken fel-feltűnik XI. Ince pápa alakja, többször — a pápaság erkölcsi nimbuszát szimbolizálva — a felhők magasságában. Egy kis címkép a pápát trónon ülve, bíborosai körében ábrázolja, amint a Buda visszafoglalása napján kinevezett új bíborosok névsorát teszi közzé. Az egyház szolgálóinak emberbaráti tevékenységét mutatja Kolich Lukács ábrázolása, aki az égő budai várat rohamozó csapatok között a sebesülteknek nyújt lelki vigasztalást. A Buda visszafoglalása alkalmával európaszerte rendezett diadalünnepekről szintén több metszet ismeretes. Ilyenek a párisi és a nápolyi ünnepélyekről készült metszetek.

Az allegorikus ábrázolásokon feltűnik a barokk állameszme gondolata is. A Grotius- és Flämitzer-féle elméletek az uralkodói mindenhatóságról és istenkegyelműségéről, a triumfusok és hasonló tárgyú ábrázolások alkalmával kapnak szemléletes képet. A császár minden dicsőség és hatalom forrása. A hadvezérek dicsősége is a császári kegyben gyökerezik, mert hiszen a barokk államban már nincsenek önálló hűbérurak, akiknek a császárhoz hasonló haderejük és uralkodói hatalmuk van. Ugyancsak ezeknél az ábrázolásoknál tűnik fel az egyház szimbólumainak alkalmazásával a vallásos gondolat is. A triumfáló császár kezében feszület, a magasságokban Szűz Mária, vagy a pápa alakja azt jelképezi, hogy az istenség is résztvesz a kereszténység diadalában. A kereszténység szimbólumai mellett föltűnnek a barokk kort annyira jellemző klasszikus formák és gyakori a mitológiából vett alakok alkalmazása is. Maga a triumfus gondolata a klasszikus ókor szokásainak újraélése. Az erények, az égi és földi istenek és félistenek alkalmazása népesíti be a tért és teszi teljessé a barokk győzelem-gondolatának ábrázolását.

A magyar történeti állameszme nyomait hiába keressük ezeken az ábrázolásokon. A magyar címer fel-fel tűnik, részint mint díszítő motívum, részint mint a visszafoglalt területek szimbóluma; máshol viszont az istenség az ausztriai háznak nyújtja át az országot, mintegy elismerésként az ország felszabadításáért. Vagyis itt is feltűnik a bécsi udvari köröknek az a felfogása, amit Flämitzer egyik könyvének címéül használ: »Das durch die Oesterreichische Clemenz wiederum erquwickte Ungarn.« (1687.)

*

A visszafoglalás korszaka grafikus ábrázolásainak összegyűjtésében a Fővárosi Könyvtárt az alkotások történeti értékének felismerése vezette. A megközelíthető teljesség mellett az volt a szándékunk, hogy az egyes metszeteket szabatosan leírjuk. Az értékelésben azonban nem foglalkozhattunk külön-külön a képek topográfiai, általános történeti, vagy művészi méltatásával, mert ez már kívül esett volna az ikonográfikus közlés határain.

Az egyes metszetek fölvételénél gondunk volt a címek pontos közlésére, a kép technikájának, méretének, esetleges mester- vagy kiadói jelzéseinek visszaadására is. Az utóbbiaknál több helyen alkalmaztuk azoknak a mestereknek jelzését is, akiknek neve a metszeten ugyan nem fordul elő, de az irodalmi köztudatba mint a képek alkotói mentek át. A képekhez fűzött leírásokban az ábrázolás műfaját, földrajzi tájolását, a főábrázolás adatait, valamint az elő-, közép- és háttér fontosabb adottságait vettük figyelembe. Mindenütt jeleztük Buda környékének, a Margitszigetnek és Pestnek ábrázolásait is. Mindezekkel az volt a célunk, hogy a metszet a leírás alapján identifikálható legyen. Ezért utaltunk a képeken levő genreszerű jelenetekre is, bár természetesen ezeknek részletezésébe nem mehettünk. A könyvillusztrációk meghatározásában (itt önálló műemlékekre gondolunk) bizonyos nehézségekkel kellett megküzdeni. Több esetben ugyanis nem állapítható meg, hogy a kép könyvillusztráció-e, vagy pedig önálló lapként kezelendő. Oly pontos bibliográfiák, amelyek erről az irodalomról a képmelléletek szempontjából is biztos felvilágosítással szolgálnának, nincsenek. Ennek következtében több esetben nem volt megállapítható, hogy az illusztrált könyvben hány budai ábrázolás szerepel és bizonyos illusztrációk mely könyvekben szerepelnek. A leghasználhatóbb ebből a szempontból, a Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchényi Könyvtára Apponyi gyűjteményének katalógusa. A meghatározásnál az Apponyi könyvtárban levő illusztrált könyveket vettük alapul és ott, ahol esetleg az illusztrációk hiányoztak, használtuk fel az adatok helyes megállapítása céljából a Fővárosi Könyvtár, a Pázmány Péter Tudományegyetem könyvtára és a M. Tud. Akadémia könyvtára anyagában szereplő példányokat. Ikonográfiánkba felvettük azokat a szövegillusztrációkat is, melyek Buda visszafoglalásával kapcsolatosak. Több esetben a Székesfővárosi Múzeum grafikai gyűjteményében levő példányok leírásánál sajnos nem volt megállapítható, hogy egyes képek mely könyvek szöveg-illusztrációi. A teljesség követelményét tartva szem előtt, felvettük azokat az ábrázolásokat is, amelyek szimbólikus képeken mint külön egységek szerepelnek. Ikonográfiánkban szerepel néhány olyan tétel is, amelyekből a budapesti grafikai gyűjteményekben nincsen példány. Ezeknek leírását a fölhasznált irodalomból vettük át.

Az illusztrált könyvek címeit rövidítve vettük fel, azonban minden egyes esetben utaltunk »Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalma« (A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Budapesti Gyűjteményének bibliográfiai munkálatai III.) c. kiadványunk megfelelő számaira, melyek alatt az illető munkák bibliográfiailag pontos és kimerítő leírása található.

Munkánk összeállításában figyelemmel voltunk mindazokra a katalógusokra és monográfiákra is, amelyek Buda ábrázolásairól adatokat közölnek. A felhasznált irodalmat, hasonlóképen a képek lelőhelyeit az egyes lapok leírása és az irodalom közlése után rövidítések alkalmazásával jeleztük. Ezeknek magyarázata rövidítésjegyzékünkben található. Tekintettel arra, hogy a képek leírását nem egyszerű időrendben, hanem csoportok szerint és ezeken belül idő- és betűrendben közöljük, munkánk felhasználásának megkönnyítése céljából szükségesnek láttuk az egyes ábrázolások címeinek betűrendes közlését is. Hasonló okból kiindulva állítottuk össze a metszetek mestereinek névjegyzékét és az illusztrált könyvek jegyzékét is.

Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalmáról a mult esztendőben közzétett bibliográfiánk előszavában köszönettel emlékeztünk meg mindazokról az intézményekről, amelyek anyagunk összegyűjtésében segítségünkre voltak. Ezt a névsort jelen kiadványunkkal kapcsolatban most ki kell egészítenünk a Szépművészeti Múzeum grafikai gyűjteményével, a Hadimúzeummal és a Fővárosi Múzeummal. Csánky Dénes főigazgató úrnak, vitéz Aggházy Kamill ezredes úrnak, Horváth Henrik igazgató úrnak és Hubay Ilona úrhölgynek, az Országos Széchenyi Könyvtár Apponyi Gyűjteménye örének még külön is hálás köszönetünket tolmácsoljuk mindig tapasztalt lekötelező előzékenységükért.

*

Az ikonográfia anyagának összegyűjtése és leírása dr. Kelényi B. Ottó főkönyvtáros munkája. Ugyancsak ő írta a bevezető tanulmányt. Az anyag összegyűjtésében és rendezésében munkatársai voltak: dr. Jajczay János könyvtári főtiszt, Rozgonyiné dr. Pöschl Aranka és dr. Szmrecsányi Marianne könyvtári gyakornokok.

Az igazgatóság.

Vorwort.

(Auszug.)

Bei der Verfertigung unserer Ikonographie berücksichtigten wir das ganze einschlägige, in den Budapester Sammlungen und Bibliotheken auffindbare Material von Kupferstichen und Holzschnitten, welche als selbstständige Blätter oder in der Form von Buchillustrationen, oder als Illustrationen an Flugblättern erschienen sind. Wir haben in unsere Zusammenstellung auch die Beschreibung solcher selbstständiger Blätter und zwar aus der uns zugänglichen Fachliteratur übernommen, von welchen in den hiesigen Sammlungen kein Exemplar vorhanden war.

Wir haben also getrachtet die Sammlung möglichst vollständig zu gestalten und zudem eine genaue Beschreibung der einzelnen Bilder zu geben. Dagegen hatten wir nicht die Absicht, uns mit der topographischen, historischen oder künstlerischen Würdigung der Darstellungen speziell zu befassen.

Bei der Aufnahme der einzelnen Kupferstiche und Holzschnitte wurde für eine genaue Wiedergabe der Titel, sowie für die Bezeichnung von Technik und Mass der Bilder und der eventuell vorhandenen Signaturen von Meistern und Herausgebern Sorge getragen. Es wurden an mehreren Stellen auch Signaturen von Meistern angegeben, deren Name auf den Darstellungen selbst zwar nicht vorhanden ist, die aber im allgemeinen wissenschaftlichen Bewusstsein als Schöpfer des Bildes gelten. In den an die einzelnen Darstellungen geknüpften Beschreibungen wurden Darstellungsart, geographische Einstellung, Angaben der Hauptdarstellung sowie die wichtigeren Gegebenheiten des Vorder-, Mittel- und Hintergrundes berücksichtigt. Ausserdem wurde die Lage der Ofner Umgebung, der Margareteninsel und des Pester Stadtteils überall angedeutet. Mit alldem verfolgten wir den Zweck, die Identifizierung der einzelnen Blätter zu erleichtern. Zu diesem Zwecke wurde auch auf die, auf einzelnen Bildern vorkommenden genreartigen Szenen verwiesen, obwohl wir uns in die genaue Schilderung derselben natürlich nicht einlassen konnten.

Gewisse Schwierigkeiten mussten bei der Bestimmung der Buchillustrationen (wir denken dabei an die selbstständigen Kunstbeilagen) überwunden werden. In mehreren Fällen liess es sich nämlich nicht feststellen, ob das Bild zur Buchillustration diene, oder aber ob es als selbstständiges Blatt behandelt werden muss. Es gibt keine zuverlässliche Bibliographie der einschlägigen Literatur, die auch über die Bilderbeilagen der verzeichneten Drucke genaue Auskunft gewähren könnte. Daher liess es sich in mehreren Fällen nicht feststellen, wie viele Darstellungen und speziell Ofner Darstellungen ursprünglich zu einem bestimmten Werke gehörten; ebensowenig konnte man sich oft darüber Klarheit verschaffen, welche diejenige Bücher sind, zu welchen bestimmte, als separate Blätter auftauchende Illustrationen als Beilage dienten. Von diesem Gesichtspunkte aus enthält der Katalog der Apponyischen Sammlung der Széchenyi Landesbibliothek des Ungarischen Nationalmuseums die nützlichsten Hinweise. Bei der Beschreibung der Buchillustrationen, dienten die in der Apponyi-Bibliothek enthaltenen illustrierten Bücher als Basis und in den Fällen wo die Illustrationen fehlten, wurden zwecks richtiger Feststellung der Angaben, die in der Sammlung der Budapester Stadtbibliothek, sowie in den Bibliotheken der Peter Pázmány-Universität und der Ungarischen Akademie der Wissenschaften befindlichen Exemplare in Betracht gezogen. In unsere Ikonographie fanden auch Textillustrationen Aufnahme, die sich auf die Rückerobereung Ofens beziehen. Bei der Beschreibung von bestimmten in den graphischen Sammlungen vorgefundenen Exemplaren — offenbar Buchillustrationen — war es in mehreren Fällen leider unmöglich festzustellen, welche diejenigen Bücher sind, zu denen dieselben als Beilage gehörten. Um den Erfordernissen einer umfassenden Ikonographie zu genügen, haben wir auch Darstellungen aufgenommen, die auf symbolischen Bildern als besondere Einheiten figurieren.

Bei der Zusammenstellung unserer Ikonographie, haben wir alle zugänglichen Kataloge und Monographien berücksichtigt, die Angaben über die Dar-

stellungen Ofens enthalten. Die verwendete einschlägige Literatur, sowie die Fundorte der Bilder haben wir nach der Beschreibung der einzelnen Blätter und den Literaturangaben mittels Abkürzungen bezeichnet (Siehe Abkürzungsverzeichnis.) Da die Beschreibung der Bilder nicht in einfacher chronologischer Folge, sondern nach Gruppen geordnet und im Rahmen dieser Gruppen, in chronologischer und alphabetischer Reihenfolge vorgenommen wurde, haben wir zur Erleichterung der Benützung unseres Werkes auch ein alphabetisches Verzeichnis der Titel der einzelnen Darstellungen verfertigt. Zu diesem Zwecke fügen wir unserer Ikonographie ein Künstlerregister und eine Übersicht der illustrierten Bücher bei.

Die Titel der illustrierten Bücher wurden nur abgekürzt angegeben. Wir haben jedoch in jedem einzelnen Falle, auf die entsprechende laufende Nummer unserer »Bibliographie zur Geschichte der Rückeroberung Ofens u. Pest's« (Stadtbibliothek Budapest. Bibliographische Veröffentlichungen der Budapestensia Sammlung. III.) verwiesen, unter welcher eine erschöpfende bibliographische Aufnahme des betreffenden Werkes zu finden ist.

In dem Vorwort unserer im Vorjahre, über die zeitgenössische Literatur der i. J. 1686 erfolgten Rückeroberung Ofens und Pests veröffentlichten Bibliographie, haben wir bereits mit aufrichtigem Dank aller wissenschaftlichen Instituten gedacht, die uns bei der Sammlung unseres Materials beihilflich waren. Diese Liste soll nun durch Nennung der graphischen Sammlung des Museums der Schönen Künste, des Kriegshistorischen Museums und des Hauptstädtischen Museums ergänzt werden. Zum Schlusse möchten wir nicht versäumen Herrn Oberdirektor Dionys Csánky, Herrn Direktor Oberst vitéz Kamill Aggházy, Herrn Direktor Heinrich Horváth und Fräulein Helene Hubay bei der Apponyi-Sammlung der Széchenyi-Landesbibliothek, für ihre jederzeit bekundete Zuvorkommenheit unseren verbindlichsten Dank auszusprechen.

*

Die Zusammenstellung des Materials der Ikonographie ist die Arbeit des Oberbibliothekars dr. B. O. Kelényi. Von ihm stammt auch der einleitende Aufsatz. Mitarbeiter an der Ikonographie waren Bibliotheksoberoftizial dr. Johann Jajczay, die Bibliotheksbeamten Frau dr. Aranka Rozgonyi und Fräulein dr. Marianne Szmrecsányi.

Der Direktor.

Rövidítések. — Abkürzungen.

Andresen = Andresen, Andreas : Der deutsche Peintre-Graveur oder die deutschen Maler als Kupferstecher . . . von dem letzten Drittel des 16. Jahrhunderts bis zum Schluss des 18. Jahrhunderts . . . Bd. V. Lpzg : Danz 1878. — **Apponyi** = A Magyar Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Könyvtárának Apponyi Gyűjteménye. — Apponyi Sammlung der Széchenyi Landesbibliothek des Ungarischen Nationalmuseums. — **Apponyi M** = A Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtára Apponyi-könyvtárának metszetgyűjteménye. — Kupferstichkabinet der Apponyi-Sammlung der Széchenyi Landesbibliothek des Ungarischen Nationalmuseums. — **Bp. szföv. Múz. katalóg.** = A Budapest Székesfővárosi Múzeum katalógusa. — Katalog des Budapester Hauptstädtischen Museums. Bp. : Franklin 1907. — **BPVI** = Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalma. 1683—1718. — Bibliographie zur Geschichte der Rückeroberung Ofens u. Pest's 1686. Druckwerke aus dem Zeitraum 1683—1718. Bp. : Stadtbibliothek 1936. — **Bubics** = Bubics Zsigmond : Magyarországi várak és városoknak a M. N. Múzeum Könyvtárában létező fa- és rézmetszetei. — Ungarische Festungen u. Städte darstellende Holzschnitte u. Kupferstiche, in der Landesbibliothek des Ungar. Nationalmuseums. Bp. : Egyetemi ny. 1880. — **D** = Dél. — **Drugulin** = W. Drugulin's Historischer Bilderatlas. Verzeichnis einer Sammlung von Einzelblättern . . . Tl. 2. Leipzig 1867. — **Egyet. kv.** = A budapesti Pázmány Péter tudományegyetem könyvtára. — Bibliothek der Budapester P. Pázmány Universität. — **É** = Észak. — **FKB** = Fővárosi könyvtár Budapesti Gyűjteménye. — Stadtbibliothek Budapest, Budapestensia Sammlung. — **Fm.** = Fametszet. — **Föv. Múz.** = Budapest székesfőváros Múzeuma. — Museum der Hauptstadt Budapest. — **Glaser** = Glaser Lajos : A karlsruhei gyűjtemények magyar vonatkozású térképanyaga. — Ungarn betreffende Karten u. Pläne in den Karlsruher Sammlungen. Bp. : All. Térképészet 1933. — **Hadim.** = Hadimúzeum Budapest. — Kriegsgeschichtliches Museum Budapest. — **K** = Kelet. — **Károlyi-Wellmann** = Károlyi Árpád & Wellmann Imre : Buda és Pest visszavléása 1686-ban. 2. kiad. — Rückeroberung der Städte Ofen u. Pest i. J. 1686. 2. Aufl. Bp. : Szföv. kiad. 1936. — **Kremmer** = Kremmer Dezső. A régi Buda és Pest könyvekben, képekben. A Magyar Bibliophil Társaság harmadik kiállításának katalógusa. — Die Geschichte der Städte Ofen u. Pest in Bücher u. Bilder. Budapest, Pápai 1922. — **Kupferst.** = Kupferstich. — **Lanfranconi** = Lanfranconi Enea által Budapest Fővárosnak ajándékozott budapesti történelmi képek jegyzéke. — Verzeichnis der durch Enea Lanfranconi der Stadt Budapest gespendeten geschichtlichen Bilder. Bp. : Pesti kny. 1887. — **Majláth** = Majláth Béla : Budapest történetének irodalma. — Literatur der Geschichte Budapests. Bp. Révai 1886. — **MOB** = Műemlékek Országos Bizottsága. — Ung. Landeskommision für Denkmalpflege. — **Múz.** = Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi Könyvtára. — Széchenyi Landesbibliothek des Ungarischen Nationalmuseums Budapest. — **N** = Nord. — **Nagler Kstlerlex.** = Nagler, G. K. : Neues allgemeines Künstler-Leixkon. Bd. 1—25. 3. Aufl. Leipzig : Schwarzenberg & Schumann. — **Nagler Monogr.** = Nagler, G. K. : Die Monogrammistin. Bd. 1—5. Fortgesetzt von A. Andresen & C. Clauss. München & Leipzig : Hirth. — **Ny** = Nyugat. — **O** = Ost. — **Rad** = Radierung. — **Rk** = Rézkarc. — **Rm.** = Rézmetszet. — **S** = Süd. — **Schoen** = Schoen Arnold : Buda-Pesti képek, könyvek Csillag Béla gyűjteményében. — Budapest betreffende Bilder u. Bücher in der Sammlung Csillag. Bp. : Held 1936. — **Szépműv. Múz.** = Szépművészeti Múzeum, Budapest. — Museum für bilpnde Künste Budapest. — **Thieme-Becker** = Thieme, Ulrich & Felix Becker : Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. Bd. I. Leipzig : Engelmann 1907. — **W** = West.

Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában 1683—1718.

Graphische Darstellungen der Städte Ofen und Pest aus der Zeit der Rückeroberung 1683—1718.

Rappresentazioni graphiche della città di Buda e di Pest all'epoca della
riconquista 1683—1718.

1. Városképek. — Städteansichten. — Vedute.

a) *Buda és Pest. — Ofen und Pest. — Buda e Pest.*

1. Buda O' Ofen.

R k — R a d — 22 × 14 cm.

Buda és Pest képzeletbeli látképe ÉNy-ről tekintve a hajóhíddal. Lent két sorban betűjelmagyarázat (A—K).

Phantasieansicht der Städte Ofen u. Pest von NW gesehen. Italienische Buchstabenerklärungen (A—K) unten in zwei Zeilen.

Főv. Múz.

2. Gründliche Beschreibung Der Ungarischen Haupt- und Königl. Residenz-Stadt Ofen ... 1683...

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt.

Herausg. von Aug. Koppmayer. Augsburg 1683.

Fent Buda és Pest látképe é-i madártávlatból tekintve. Lent balra a Margitsziget tévesen Ins. S. Andreas-ként jelölve. Betűjelmagyarázat lent négy hasábon.

R k — 32 × 17 cm.

A kép alatt kéthasábos magyarázószöveg.

Oben Ansicht der Städte Ofen u. Pest aus der n-en Vogelperspektive. Unten links die Margareteninsel irrthümlich als Ins. S. Andreas bezeichnet. Buchstabenerklärungen unten in vier Spalten.

R a d — 32 × 17 cm.

Unter dem Bilde zweispaltiger Erklärungstext.

Főv. Múz.

3. Stadt Ofen und Pest.

R k — R a d — 13·5 × 11·5 cm.

Buda és Pest látképe É-ről tekintve a hajóhíddal, képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Lent a középén a Margitsziget tévesen »Insel S. Andreas« jelzéssel. Betűjelmagyarázat (A—L) fent balra és jobbra két hasábon.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen mit imaginären architektonischen Elementen. Unten in der Mitte die Margaretheninsel irrthümlich als »Insel S. Andreas« bezeichnet. Buchstabenerklärungen (A—L) oben links u. rechts in zwei Spalten.

Főv. Múz.

4. Vero Disegno E Pianta Della Città Di Bvda ouero Offen e Pest.

Rk — Rad — 53×38 cm.

Data in luce da Gio. Giacomo de Rossi alla Pace in Roma all' Insegna di Parigi 1683.

Buda és Pest látképe madártávlatból a hajóhíddal. A két várost egész kiterjedésében széles vizesárok övezi. A Margit- és Csepelsziget felírása elcserélve. Fent jobbra külön keretben Buda látképe Ny-ról. Ennek jobboldalán török lovasvezér kíséretével. A kép felirata, valamint betűjelmagyarázata (A—K), balra fent volutás és girlandos keretben.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest aus der Vogelperspektive. Um die beiden Städte breite Wassergraben. Inschrift der Margarethen- u. Csepel-Insel vertauscht. Oben rechts kleinere Ansicht Ofens von W. Titel und ital. Buchstabenerklärungen (A—K) oben links.

FK. B 769/358

5. [Buda és Pest.]

Az erődítmények és nevezetesebb épületek látképe é-i madártávlatból. Lent balról szélrózsa. Betűjelmagyarázat (A—U) balról külön keretben.

[Ofen u. Pest.]

Ansicht der Befestigungwerke u. d. bedeutendsten Gebäude der Städte Ofen u. Pest aus d. n-en Vogelperspektive. Unten links Windrose. Oben links Erklärungsstafel (A—U).

Rk — Rad — 33×26 cm. — Cím ké p. — Tít el b i l d.

V. Ofens Glück und Unglücks Fälle 1684. BPVI Nr. 247.

FK. B 0941/143.

6. [Buda és Pest.]

Látkép É-ről nézve. Lent balra sátoztábor körvonalai, a középtérben balra Pest lángokban, a középben a megrongált hajóhid, jobbra Buda a környező hegyekkel.

[Ofen u. Pest.]

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Unten links Umriss eines Zeltlagers, im Mittelgrund links Pest in Flammen, in der Mitte die zerstörte Schiffbrücke, rechts die Stadt Ofen u. die benachbarten Gebirge.

Rk — Rad — 1684. — 19×8 cm.

Főv. Múz.

7. [Buda és Pest.]

A városok és a környék látképe a hajóhíddal ÉNy-ről tekintve, jórészt képzeletbeli elemekkel. Az előtérben balra a Szt. Endrei-sziget csúcsa hatalmas várral. Jobbra száguldó császári lovasok, mögöttük az É-ra helyezett Gellérthegy. Lent négy csoportban betűjelmagyarázat (A—H).

[Ofen u. Pest.]

Ansicht der Städte Ofen u. Pest mit Umgebung von NW gesehen, meistens mit imaginären Elementen. Im Vordergrund links die Spitze der St. Andreas-Insel mit grosser Festung. Rechts galoppierende kaiserliche Kavallerie, hinter derselben St. Gerhardsberg. Buchstabenerklärungen (A—H), unten in vier Spalten.

Rk — Rad — 1684. — 16×21 cm.

V. Vera e distinta Relazione di quanto e seguito... Modona 1684. fol. 2.

Apponyi II. 1170.

8. Bvda.

Rk — Rad — 27×10 cm.

Sign: Gasp.[ar] Bouttats. fecit. — J. Peeters. ex. op. De. Scoen. Mert. Ant.

V. Peeters: Korte Beschryvinghe... Antwerpen 1684. Tab. 38. BPVI Nr. 249.

Buda és Pest látképe É-ről nézve, a hajóhíddal, jórészt képzeletbeli városépítészeti elemekkel. A Dunán végig gályák és csónakok. A Margitsziget jelzése: S. Andites Heylandt. Címfelirat írásszalagon fent a középben. Betűjelmagyarázat (A—I) lent egy sorban.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, meistens mit imaginären architektonischen Elementen. Auf der Donau Galeeren u. Boote. Die Margaretheninsel als »S. Andites Heylandt« bezeichnet. Titelin-schrift oben in der Mitte. Holländische Buchstabenerklärungen (A—I) unten in einer Zeile.

Cf: B.p.szfőv. Múz. katalóg. p. 15. Nr. 35/c. — Lanfranconi 43. — Schoen 21. — Thieme—Becker Bd. IV. p. 476; Bd. XXVII. p. 8.

FK. B 769/471.

9. Bvda et Pest.

R k — R a d — 1684. — 10×27 cm.

V. L'Origine del Danubio. Venetia 1684. p. 92. BPVI Nr. 100. — Bologna 1685. BPVI 389. Látkép É felől. Jobbra fent a háttérben a budai hegyek körvonalai. Lent két sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte von N gesehen. Oben rechts im Hintergrund der Umriss der Ofner Gebirge. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: B p. s z f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 17. Nr. 45/c.

FK. B 914/99

10. Bvde.

R k — R a d — 11×15 cm.

Buda és Pest látképe Ny-ról tekintve, jórészt képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Az előtér tájképi keretben. Jobbra a Margitsziget d-i csúcsa.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von O gesehen, grösstenteils mit phantastischen architektonischen Elementen. Der Vordergrund im Landschaftsbild eingefasst. Rechts der s-e Teil der Margaretinsel.

Cf: B p. s z f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 17. Nr. 45/c.

Főv. Múz.

11. Ofen v. Pest.

R k — R a d — 10×4·5 cm.

Buda látképe Ny-ról tekintve volutás keretben Merian modorában. Az előtérben a vár ny-i lejtője alatt házsor, a háttérben Pest a képzeletbeli hegyekkel.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen im Voluten-Umrahmung in der Manier Merians. Im Vordergrund unter dem w-en Abhang der Festung Häuserreihe, im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirge.

Szépműv. Múz.

12. Ofen v. Pest.

R k — R a d — 21×6 cm.

[Carl Gustav Ambling]

V. Birken: Der Vermehrte Donau-Strand... Nürnberg 1684. p. 66. BPVI Nr. 98.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhíddal. A háttérben a Gellérthegy és a budai hegyek. Lent két sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Im Hintergrund der Gerhardsberg u. die Ofner Gebirge. Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: B p. s z f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 17. Nr. 45/b. — Lanfranchi 35. — Thieme—Becker Bd. I. p. 409.

FK. B 914/230.

13. Pest und Ofen.

F m — H o l z s c h n — 14×9 cm.

V. Happelius: Historischer Kern... 1684. p. 71. BPVI Nr. 212.

Városkép É-ről tekintve képzeletbeli elemekkel.

Ansicht der Städte von N gesehen, mit imaginären Elementen.

FK. B 943/239.

14. Schlacht bey Weitzen.

R k — R a d — 31×23 cm.

V. Wagner: Delineatio Provinciarum Pannoniae... Augspurg 1684. BPVI Nr. 372.

Csatakép ny-i madártávlatból tekintve. Lent balra a nagyvezér kíséretével, jobbra Buda és Pest látképe. Címfelirat fent jobbra írásszalagon. Betű- (A—1) és számjelmagyarázat (1—5) fent balra külön keretben: Beschreibung der Stadt Ofen und Pest cimmel.

Schlachtenszene aus der w-en Vogelperspektive. Unten links der Grossvezir mit Begleitung, rechts Ansicht der Städte Ofen u. Pest. Titelschrift oben rechts. Buchstaben- (A—1) u. Nummererklärungen (1—5) oben links in Linieneinfassung mit d. Titel: Beschreibung der Stadt Ofen und Pest.

Cf: Lanfranchi 50.

Főv. Múz.

15. Buda et Pest.

R k — R a d — 1685. — 20,5 × 6 cm.

V. L'Origine del Danubio . . . Venetia 1685. p. 94. BPVI Nr. 104.

Buda és Pest látképe É-ről a hajóhiddal. Lent jobbra a Viziváros északi kapuja. A számjelmagyarázat (1—12) lent két sorban.

Ansicht der Städte von N gesehen. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf. B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 17. Nr. 45.

FK. B 914/229.

16. Bvda e Pest.

R k — R a d — 23 × 7 cm.

V. Origine e corso del Danubio . . . Norimberga 1685. p. 82. BPVI Nr. 389.

Pest-Buda látképe É-ről a hajóhiddal. Előtérben a Dunán gályák. Alul két sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte von N gesehen. Unten im Vordergrund türkische Galeeren. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

FK. B 916/9.

17. Bvda e Pest.

R k — R a d — 21 × 6 cm.

V. L'Origine del Danubio . . . Milano 1685. p. 71. BPVI Nr. 103.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhiddal. Számjelmagyarázat (1—12) lent két sorban.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: Lanfranchi 94.

FK. B 914/228.

18. Bvda o Offen.

R k — R a d — 20 × 14 cm.

V. Scala: L'Ungheria compendiate . . . Modona 1685. p. 68. BPVI Nr. 523.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhiddal, jórészt képzeletbeli elemekkel. Az előtérben a Margitsziget csúcsa, a háttérben balról a Duna partján városka körvonala. Alul négy hasábon betűjelmagyarázat (A—K).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, grösstenteils mit imaginären Elementen. Im Vordergrund die Spitze der Margaretheninsel, im Hintergrund links am Ufer der Donau der Umriss eines Städtchens. Italienische Buchstabenerklärungen (A—K) unten in vier Spalten.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 17. Nr. 44/b. — Lanfranchi 97.

FK. B 943/160.

19. Bvda o Offen.

R k — R a d — 21 × 12 cm.

V. Panceri: Veridici, e distinti successi . . . Milano [1685.] p. 220. BPVI Nr. 901.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhiddal, jórészt képzeletbeli hegyrajzi és városépítészeti elemekkel. Lent két sorban betűjelmagyarázat (A—K).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, grösstenteils mit imaginären orographischen und architektonischen Elementen. Italienische Buchstabenerklärungen (A—K) unten in zwei Zeilen.

FK. B 355/95.

20. Ofen V. Pest.

R k — R a d — 14 × 8 cm.

V. Krekwitz: Totius Regni Hungariæ . . . descriptio . . . Frankfurt a. M. 1685. p. 538. BPVI Nr. 482.

Buda látképe Ny-ról. Előtérben a hegy lábánál épületek, a háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Lent számjelmagyarázat (1—7).

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Im Vordergrund an d. Bergfuss Gebäude, im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirge. Nummererklärungen (1—7) unten.

Cf: Schoen 25.

FK. B 0994/22.

21. Offen en Pest.

R k — R a d — 28 × 14 cm.

V. Linde: *Leven en daaden van Johannes Sobietzki...* Amsterdam 1685. p. 398. BPVI Nr. 488.

Buda és Pest látképe É-ről a hajóhíddal, jórészt képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Lent két sorban számjelmagyarázat (1—13).

Ansicht der Städte von N gesehen, grösstenteils mit imaginären architektonischen Elementen. Holländische Nummererklärungen (1—13) unten in zwei Zeilen.

Cf: B. p. szfőv. Múz. katalóg. p. 15. Nr. 37. — Lanfranchi 88.

FK. B 929/53.

22. Bude ville capitale de la Hongrie sur le Danube, et Sejour ordre des Anciens Rois d'Hongrie...

R k — R a d — 30 × 20 cm.

Sign: *faith par Aveline C. p. R.*

V. Histoire du siege de Bude... Paris 1686. p. 176. BPVI Nr. 649.

Buda és Pest látképe Ny-ról. Az előtérben török temető. A háttérben Pest körül képzeletbeli hegyek. Jobbról a Gellérthegy, balról a Margitsziget csúcsa. Lent három sorban betűjelmagyarázat (A—D)

Ansicht der Städte von W gesehen. Im Vordergrund türkischer Friedhof, im Hintergrund um Pest Phantasie-Gebirge. Rechts der Gerhardsberg, links die Spitze der Margaretheninsel. Französische Buchstabenerklärungen (A—D) unten in drei Zeilen.

Cf: Schoen 33. — Thieme—Becker Bd. II. p. 273.

FK. B 943/274.

23. Bude ville capitale du royaume de Hongrie est grande et forte étant située sur une hauteur avec un ancien Chateau et sur le bord de la riviere une ville Basse Elle appartenoit re de vant aux Turcs, depuis qu'ils estoient emparé par adresse le deux de Septembre 1541 du temps de Soliman II. Elle avoit été assiéé. Six divers fois par les Allemands et toujours en vain, mais enfin elle fut prise d'assaut le deux de Septembre 1686 par l'armée imperiale Commandée par le prince Charles de Lorraine apres un long siège, et fut entierement saccage.

Színezett rk — Kolorierte Rad — 25.5 × 18.5 cm.

Paris chez Basset rue S. Jacques.

Buda és Pest tükörképe DNy felől tekintve a hajóhíddal. Lent az előtérben tájképi keret staffagealakokkal, a háttérben a budai hegyek. Számjelmagyarázat (1—11) lent a cím alatt öt hasábon.

Spiegelansicht der Städte Ofen u. Pest von SW gesehen mit der Schiffbrücke. In Vordergrund im landschaftlichen Rahmen Staffage-Gestalten, im Hintergrund die Ofner Gebirge. Nummererklärungen (1—11) unten in fünf Spalten.

Cf: B. p. szfőv. Múz. katalóg. p. 9. Nr. 12.

Főv. Múz.

24. Bvda e Pest.

R k — R a d — 21 × 6 cm.

Sign: *Mattioli f.*V. Bizzeri: *Notizia particolare...* Bologna 1686. p. 154. BPVI 577.

Buda és Pest látképe a hajóhíddal É-ről nézve. A háttérben a Gellérthegy körvonala. Az előtérben a Víziváros. Számjelmagyarázat (1—12) lent két sorban.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Im Vordergrund die Wasserstadt, im Hintergrund die Ofner Gebirge. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 267.

FK. B 914/102.

25. Bvda. Ofen.

R k — R a d — 11 × 5 cm.

V. Schaffen: *Aufferweckter Christen Ruhm...* Wienn 1686. p. 200. BPVI Nr. 62.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhíddal.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen.

FK. B 943/344.

26. Die Stadt Ofen.

R k — R a d — 10 × 14 cm.

V. Mallet: Description de l'Univers. Frankfurt 1686. BPVI Nr. 839.

Buda és Pest látképe ÉK-ről nézve. Buda mögött hegyvidék, fent írásszalagon: Bvde.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von NO gesehen. Hinter der Stadt Ofen Gebirgsgegend. Oben Inschrift Bvde.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 16. Nr. 44/a. — Lanfranchi 75.

Főv. Múz.

27. Planta De La Fverte Cividad De Bvda.

F m — H o l z s c h n — 14 × 16 cm.

V. Noticias venidas del Campo Imperial... [Barcelona 1686.] BPVI Nr. 868.

Buda és Pest képzeletbeli látképe Ny felől. Előtérben sátoztábor és ágyúállások, a háttérben magaslaton Pest. Fent jobbra betűjelmagyarázat (A—M).

Imaginäre Ansicht der Städte Ofen u. Pest von W gesehen. Im Vordergrund Zeltlager u. Kanonenbatterie, im Hintergrund auf einer Höhe die Stadt Pest. Buchstabenerklärungen (A—M) rechts oben.

Apponyi IV. 2268.

28. Bvda e Pest.

R k — R a d — 21 × 6 cm.

Sign: Mattioli f.

V. Bizozeri: Notizia particolare... Bologna 1687. p. 156. BPVI Nr. 578.

Buda és Pest látképe É-ről a hajóhíddal. A Víziváros, a vár és Pest épületeit részben az ostrom utáni állapotban tünteti fel. Lent két sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Die Gebäude der Wasserstadt, der Festung u. der Stadt Pest sind teilweise im Zustand nach d. Belagerung dargestellt. Italienische Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 267.

FK. B 914/105.

29. Bvda O Offen.

R k — R a d — 13 × 8 cm.

V. Scala: L'Vngheria compendiata... Venetia 1687. p. 96. BPVI Nr. 524.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhíddal, jórészt képzeletbeli elemekkel. Lent az előtérben a Margitsziget csúcsa. Betűjelmagyarázat (A—K) lent két sorban.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, grösstenteils mit imaginären Elementen. Unten im Vordergrund die Spitze der Margaretheninsel. Italienische Buchstabenerklärungen (A—K) unten in fünf Spalten in je zwei Zeilen.

FK. B 943/193. — Apponyi II. 1312.

30. Buda y Pest.

R k — R a d — 21.5 × 9 cm.

V. Bizozeri: Ungria restavrada... Barcelona 1688. p. 144. BPVI Nr. 1104.

Buda és Pest látképe É-ről tekintve a hajóhíddal. Lent három sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Spanische Nummererklärungen (1—12) unten in drei Zeilen.

Apponyi II. 1342.

31. Ofen vnd Pest.

R k — R a d — 21 × 13 cm.

V. Happelius: Thesaurus exoticorum... Hamburg 1688. BPVI Nr. 1310.

Buda és Pest látképe ÉK-ről tekintve a hajóhíddal. Lent az előtérben staffage-hegyek. Lent két sorban számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von NO gesehen. Unten im Vordergrund Staffage-Gebirge. Nummererklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 17. Nr. 45/a. — Lanfranchi 100.

Főv. Múz.

32. Pest und Ofen.

R k — R a d — 19×14 cm.

V. Happelius: Hochverdiente Ehren-Seule... Hamburg 1688. p. 26. BPVI 1309.

Buda látképe Ny felől, Merian modorában. Az előtér tájképi keretben. Feljebb a közepén török temető. A háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Címfelirat írásszalagon fent a közepén repülő sas karma között.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen in der Manier Merians. Der Vordergrund in landschaftlichem Rahmen. Weiter oben ein türkischer Friedhof. Im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirge. Titel-inschrift oben in der Mitte in den Klauen eines fliegenden Adlers.

Cf: Lanfranchoni 95.

Főv. Múz.

33. Buda.

R k — R a d — 13×18 cm.

V. Coronelli: Regno di Ungheria (1689.] Veduta 1. BPVI Nr. 1504.

Egy lemezről nyomtatott két városkép. A felső Buda és Pest látképe ÉNy-ről tekintve, Pest mögött képzeletbeli hegyekkel. Buda neve közepén fent írásszalagon. Az alsó tükörcép d-i nézetből. Címe: »Vedute di Buda«.

Zwei Ansichten von einer Platte abgedruckt. Oben die Städte Ofen u. Pest von NW gesehen. Hinter der Stadt Pest Phantasie-Gebirge. Die untere Spiegelansicht von S gesehen. Inschrift: »Vedute di Buda«.

Apponyi IV. 2358.

34. Buda.

R k — R a d — 13×18 cm.

V. Coronelli: Regno di Ungheria... [1689.] Veduta 3. BPVI Nr. 1504.

Egy lemezről nyomtatott két városkép. Balra Buda és Pest képzeletbeli látképe k-i nézetből. Címfelirat fent a közepén írásszalagon. Jobbra Pozsony.

Zwei Ansichten von einer Platte abgedruckt. Links Ofen u. Pest mit imaginären Elementen. Titel-inschrift oben in der Mitte. Rechts Pressburg.

Apponyi IV. 2358.

35. Ofen v. Pest.

R k — R a d — 14×7 cm.

V. Le voyageur Politique... Frankfurt a. M. 1698. p. 344. BPVI Nr. 1423.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhíddal. Az előtérben a Viziváros, a háttérben a Gellérthegy és a budai hegyek.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Im Vordergrund die Ofner Gebirge.

FK. B 943/199.

36. Abriss der Staedte Pest und Ofen.F m — Holzsch n — 14×9 cm. — Szövegillusztráció. — Textillu-
stration.

V. Der siegreich geendigte... Turcken-Krieg... Hamburg 1699. p. 25. BPVI Nr. 1497.

Buda és Pest látképe É-ről a hajóhíddal, legnagyobbbrészt képzeletbeli hegyrajzi és építészeti elemekkel. Középen felirás: PEST und OFEN. Rövid ismertetés és magyarázat a kép alatt a könyv nyomtatott szövegében.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest, grösstenteils mit imaginären orographischen u. architektonischen Elementen. In der Mitte Inschrift: PEST und OFEN. Kurze Beschreibung u. Erklärungen unten in d. gedruckten Text.

FK. B 0941/24.

37. Buda e Pest.

R k — R a d — 23×8 cm.

V. Mutius: La Sagra Lega contro la potenza Ottomana... Napoli 1699. p. 286, BPVI Nr. 1500.

Buda és Pest látképe É-ről a najóhíddal, jórészt képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Lent egy sorban számjelmagyarázat (1—8).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, meistens mit imaginären Elementen. Italienische Nummererklärungen (1—8) unten in einer Zeile.

FK. B 943/98.

38. Buda, qua Danubium prospicit.

Rk — Rad — 21×13 cm.

Sign: Jan v. Vianen f.

V. Tollius: Epistolae itinerariae... Amsterdam 1700. p. 202. BPVI Nr. 1516.

Buda és Pest látképe É felől nézve a hajóhíddal. A Dunán ágyuzó naszádok. Előtérben a Margitsziget Betűjelmagyarázat lent két hasábon.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Auf der Donau Boote, von welchen mit Kanonen geschossen wird. Lateinische Buchstabenerklärungen unten in zwei Spalten.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 36. Nr. 17. — Lanfranconi 120. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXII. p. 502—503. — Schoen 40.

FK. B 914/79.

39. Offen.

Rk — Rad — 33.5×20 cm.

V. Wagner: Neu eröffnete ottomanische Pforte... Augsburg 1700.

Aug. zu finden bey, Jacob Koppmaÿr.

Buda és Pest látképe É-ről tekintve a hajóhíddal, képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Lent balra a Margitsziget tévesen »Ins. S. Andreas« jelezve. Betűjelmagyarázat (A—H) lent négy csoportban.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen mit imaginären architektonischen Elementen. Unten links die Margareteninsel irrthümlich als »Ins. S. Andreas« bezeichnet. Buchstabenerklärungen (A—H) unten in vier Spalten.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 16. Nr. 39.

Főv. Múz.

40. Ofen v. Pest.

Rk — Rad — 22×6 cm.

V. Bircken: Donau-Strand mit allen seinen Ein- und Zuflüssen... Nürnberg 1704. p. 62. BPVI Nr. 576.

Buda és Pest látképe É-ről nézve a hajóhíddal. A háttérben a Gellérthegy és a budai hegyek. Lent egy sorban számjelmagyarázat (1—11).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Im Hintergrund der Gerhardsberg u. die Ofner Gebirge⁸ Nummererklärungen (1—11) unten in einer Zeile.

FK. B 914/109.

b) Buda. — Ofen.**41. [Buda.]**

Látkép É-ről tekintve. Az előtérben balra a Margitsziget csúcsa, jobbra ágyúállások. Feljebb jobbra török temető. A háttérben a budai hegyek körvonalai.

[Ofen.]

Ansicht der Stadt von N gesehen. Im Vordergrund links die Spitze der Margareteninsel, rechts Kanonenstellungen. Weiter oben rechts türkischer Friedhof. Im Hintergrund Umriss der Ofner Gebirge.

Rk — Rad — 1684. — 10×7 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

Főv. Múz.

42. Buda vulgo Offen.

Rk — Rad — 26×11 cm.

[Gaspar Bouttats].

J. Peeters ex. op. De. Scoen. Mert.

V. Peeters: Korte Beschryvinge... Antwerpen 1684. Tab. 39. BPVI Nr. 249.

Buda látképe DNY-ről nézve. Az előtérben balról harci jelenet, jobbról részlet Pest városából. Címfelirat írásszalagon fent a közepén. Lent egy sorban betűjelmagyarázat (A—E).

Ansicht der Stadt Ofen von SW gesehen. Im Vordergrund links Schlachtszene, rechts Teilansicht von Pest. Titelschrift oben in der Mitte. Holländische Buchstabenerklärungen (A—E) unten in einer Zeile.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 15. Nr. 35. — Lanfranconi 41. — Schoen 22. — Thieme—Becker Bd. IV. p. 476; Bd. XXVII. p. 8.

FK. B 769/471.

43. Bvda. Vulgo Ofen.

R k — R a d — 26 × 5 cm.

Sign: P. J.

Buda látképe Ny-ról tekintve, stilizált keretben. A háttérben jobbra Pest, mögötte képzeletbeli hegyek. A kereten kívül balra turbános puttó gyümölcsfűzérrel.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen in stilisierten Rahmen. Im Hintergrund rechts die Stadt Pest, mit Phantasie-Gebirgen. Ausserhalb des Rahmens ein Putto mit Turban u. Fruchtkranz.

Főv. Múz.

44. Casteel van Buda.

R k — R a d — 12 × 10 cm.

Sign: G.[a spar] B.[a utt ats].

V. Peeters: Korte Beschryvinghe... Antwerpen 1684. Tab. 41. BPVI Nr. 249.

Egy lemezről nyomtatott két kép. A baloldali Pozsony, a jobboldali a budai királyi palota látképe Ny-ról. Az előtérben két társalgó török. Lent két sorban betűjelmagyarázat (A—F).

Zwei Bilder von einer Platte abgedruckt. Links Pressburg, rechts Ansicht des königl. Schlosses von Ofen von W gesehen. Im Vordergrund zwei konversierende Türcken. Buchstabenerklärungen (A—F) unten in zwei Zeilen.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 13. Nr. 26/b. — Lanfranconi 40. — Schoen 24. — Thieme—Becker Bd. IV. p. 476; Bd. XXVII. p. 8.

FK. B 769/471.

45. Ofen.

R k — R a d — 1685. — 7 × 12 cm.

V. Der Türkischen Gross-Sultanen Ursprung Macht u. Herrlichkeit. Nürnberg 1685. p. 233. BPVI Nr. 421.

A város tükörképe K-ről tekintve, tájképi keretben, a környező hegyekkel.

Spiegelansicht der Stadt in landschaftlichem Rahmen mit den benachbarten Gebirgen.

Múz.

46. Offen.

R k — R a d — 14 × 8 cm.

V. Hollandse Mercurius... 1685. p. 300. BPVI 476.

Buda látképe Ny-ról nézve. A háttérben Pest, mögötte képzeletbeli hegyek.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Im Hintergrund die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirgen.

FK. B 943/237.

47. Bvda Ofen.

R k — R a d — 23.5 × 14 cm.

V. Chosmographus, Philo: Trinum Marinum... Augspurg 1693. 35. Melléklet. — Beilage 35.

Buda látképe Ny felől, Merián modorában. Az előtér tájképi keretben. Feljebb a közepén török temető A háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Címfelirat írásszalagon fent a közepén. Lent két sorban betűjelmagyarázat (A—M).

Ansicht der Stadt Ofen in der Manier Merians. Der Vordergrund in landschaftlichem Rahmen. Weiter oben ein türkischer Friedhof. Im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirge. Titelschrift oben in der Mitte. Buchstabenerklärungen (A—M) unten in zwei Zeilen.

Főv. Múz.

48. Bvda vulgo Ofen prima et regia Vngarici regni ciuitas ad Danubium sita.

R k — R a d — 13.5 × 9 cm. — Címlapvignetta. — Titelvignette.

V. Programma Civitas Bvdae Anagramma Pvrissimvm... Patauij 1686. BPVI Nr. 912.

Buda látképe Ny-ról tekintve, I. Siebmachernek a Braun—Hogenberg által közölt látképe alapján.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen, nach dem im Werke von Braun—Hogenberg veröffentlichten Bild I. Siebmachers.

Főv. Múz.

49. Die Königl. Haupt Statt Ofen.

R k — R a d — 16×9 cm.

Buda látképe DNY-ról tekintve. Az előtérben balról császári és török lovasok harca, jobbról Pest

Ansicht der Stadt Ofen von SW gesehen. Im Vordergrund links Kampf kaiserlicher u. türkischer Reiter, rechts die Stadt Pest.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 13. Nr. 29/b.

Főv. Múz.

50. Ofen.

R k — R a d — 11×5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

Buda látképe ÉK-ről nézve, képzeletbeli építészeti elemekkel. Lent jobbra török temető, a középtérben balra a hajóhid. A cimfelirat betűi a város tornyai között.

Ansicht der Stadt Ofen von NO gesehen, mit imaginären architektonischen Elementen. Unten recht türkischer Friedhof, im Mittelgrund links Schiffbrücke. Die Buchstaben der Titelschrift zwischen den Türmen der Stadt.

Főv. Múz.

51. Prospect der Statt Ofen wie solche von Alt Ofen an zu sehen.

R k — R a d — 40×30 cm.

A 94. sz. alatt leírt kép kópiája. Betűjelmagyarázat (A—W) az illusztrált mű szövegére utal.

Copie des unter Nr. 94. beschriebenen Blattes. Buchstabenerklärungen (A—W) im Text des illustrierten Werkes.

Cf: K r e m m e r 99.

Főv. Múz.

52. Stad Ofen.

F m — H o l z s c h n — 13×9 cm. — Cimlapvignetta. — Titelvignette.

V. Eigentlicher Bericht wegen der glücklich-eroberten Haupt-Vestung Ofen 1686. BPVI Nr. 701.

Városkép NY-ról tekintve, jórészt képzeletbeli elemekkel. Cimfelirat írásszalagon fent a középben.

Ansicht der Stadt von W gesehen, grösstenteils mit imaginären Elementen. Titelschrift oben in d. Mitte.

FK. B 943/421.

53. Bvda Capitale dell'Vngaria Residenza dell' Vice Ré.

R k — R a d — 1688. — 31×18 cm.

Buda tükörképe NY-ról. Az előtérben staffage-alakok, a háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel.

Spiegelansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Im Vordergrund Staffage-Figuren, im Hintergrund die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge.

Főv. Múz.

54. Ofen.

R k — R a d — 11×6 cm.

V. Das ehemals gedruckte, vom Türcken berückte... Königreich Ungarn... Frankfurt 1688. p. 408. BPVI Nr. 1298.

Buda látképe NY-ról. Az előtérben a vár alatt házsor, a háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel.

Ansicht der Stadt von W gesehen. Im Vordergrund unter d. Festung Häuserreihe, im Hintergrund. Pest mit Phantasie-Gebirge.

FK. B 914/103.

55. Prospect vom Aufgang oder von Pest.

R k — R a d — 40×16 cm.

A romokban levő Buda látképe a visszafoglalás után K-ről tekintve.

Ansicht der zerstörten Stadt Ofen nach d. Rückeroberung von O gesehen.

Hadim.

56. [Buda.]

Látkép Ny-ról, volutás keretben, amely a «Secum simul omnia perdit» felirással ellátott és Buda elpusztulását szimbolizáló robbanóbombát ábrázoló kép alsó részét tölti be.

[Ofen.]

Ansicht der Stadt Ofen, welche den unteren Teil, eines die zerstörte Stadt durch Explosion einer Bombe symbolisierten Bildes ausfüllt.

R k — R a d — 19.5 × 29 cm.

V. Althann: Assertiones elementares... Viennae 1689. 15. Melléklet — Beilage 15. BPVI Nr. 1352.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalog. p. 16. Nr. 41. — Lanfranconi 73.

FK. Bq 943/120.

57. Offen.

R k — R a d — 10 × 16 cm.

V. Burckhard v. Pirckenstein: Ertz-Herzogliche Handgriffe... Augsburg 1689. Tab. 75. BPVI Nr. 592.

Buda látképe É-ről nézve. Az előtérben jobbról tüzelő ágyúüteg, feljebb temető. Cimfelirat írásszalagon, felette földmérési körök. Magyarázatuk a mű 75. oldalán.

Ansicht der Stadt Ofen von N gesehen. Im Vordergrund rechts feuernde Kanonenbatterie. Weiter oben ein Friedhof. Über d. Titelschrift Feldmessungszirkel. Erklärungen p. 75.

Cf: S c h o e n 26.

FK. B 943/109

58. Ofen.

R k — R a d — 20 × 8 cm.

V. Zeiler—Stübel: Hungaria oder Neu-Vollständige Beschreibung des gantzen Königreichs Ungarn. Franckfurth 1690. p. 682. BPVI Nr. 1401.

Városkép É-ről tekintve a hajóhiddal, balra a középtérben Pest. Balra lent a metszet tükrében betűjelmagyarázat (A—L).

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Buchstabenerklärungen (A—L) links unten im Spiegel der Rad.

Apponyi II. 1408.

59. Ofen.

R k — R a d — 11 × 6.5 cm.

V. Der Durchleuchtigsten Fürsten u. Marggrafen von Baaden Leben... II. Franckfurt 1695. p. 8. BPVI Nr. 1456.

Városkép Ny-ról nézve. Lent a bástyafal alatt házsor, fent a háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Unten unter d. Bastionsmauern eine Häuserreihe, oben im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirgen.

FK. B 0941/64.

c) Pest.

60. Pest.

R k — R a d — 11 × 6 cm.

Városkép É-ről tekintve. Az előtérben török temető és a Rákospatak, a középtérben a hajóhid egy része és a Gellérthegy.

Ansicht der Stadt von N gesehen. Im Vordergrund türkischer Friedhof und der Bach Rákos, im Mittelgrund die Schiffbrücke und der Gerhardsberg.

Főv. Múz.

61. Pest.

F m — H o l z s c h n — 10.5 × 7 cm. — Cím lap vignetta. — Titelvignette.

V. Vera, e distinta Relatione di quanto è seguito trà l'Armi Imperiali, e l'Ottomane della 26. giugno della presa di Vaccia, sino l'abbandono della Città di Pest... Venetia 1684. BPVI Nr. 361.

Egészen primitív képcske. Jobbról magaslaton vár, előtérben vágató lovas.

Ganz primitives Bildchen. Rechts eine Festung, im Vordergrunde eine Reitergestalt.

Apponyi IV. 2206.

62. Pesth.

R k — R a d — 27 × 10 cm.

[Gaspar Bouttats]

J. Peeters, ex. op. De. Scoen. Mert. Ant.

V. Peeters: Korte Beschryvinghe... Antwerpen 1684. Tab. 40. BPVI Nr. 249.

Pest látképe É-ről. Jobbra Buda városának d-i része. A két város között hajóhid. A Dunán tutajok és gályák. Az előtérben teherhordó lovak és sétáló staffage-alakok. Címfelirat fent a közepén írásszalagon.

Ansicht der Stadt Pest von N gesehen. Rechts Teilansicht der Stadt Ofen. Auf der Donau Blockschiffe u. Staffage-Figuren. Titelschrift oben in der Mitte.

Cf: B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 15. Nr. 35/b. — Lanfranchi 42. — Schoen 23. — Thieme—Becker Bd. IV. p. 476; Bd. XXVIII. p. 8.

FK. B 769/471.

63. Fortin in Pest. — Fatto da Bauaresi.

R k — R a d — 7 × 11 cm.

V. Giornale dal Campo Cesareo Nr. 6. [1686.] p. 21. BPVI Nr. 764.

Pest erődítményeinek képzeletbeli ábrázolása ÉK-ről. Cim fent írásszalagon.

Imaginäre Darstellung der Festung Pest von NO gesehen.

Apponyi V. 2723.

64. Pest.

R k — R a d — 10 × 7 cm.

Városkép ÉK-ről tekintve csonka minaret-tornyokkal. Az előtérben két császári és két török lovas harca és a Rákospatak, a háttérben a Gellérthegy.

Ansicht der Stadt von NO gesehen, mit zerstörten Minaret-Türmen. Im Vordergrund der Kampf zweier kaiserlicher u. türkischer Reiter und der Bach Rákos, im Hintergrund der Gerhardsberg.

Főv. Múz.

65. Pest.

R k — R a d — 10 × 16 cm.

V. Burckhard v. Pirckenstein: Ertz-Herzogliche Handgriffe... Augsburg 1689. Tab. 74. BPVI Nr. 592.

Pest látképe É-ről nézve. Az előtérben keresztény és török lovasok harca, feljebb temető. Címfelirat írásszalagon, felette mérési körök. Magyarázatuk a mű 74. oldalán.

Ansicht der Stadt Pest von N gesehen. Im Vordergrund Kampf christlicher u. türkischer Reiter. Weiter oben ein Friedhof. Über der Titelschrift Feldmessungszirkel. Erklärungen p. 74.

Cf: B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 35. Nr. 14/b. — Lanfranchi 105. — Schoen 27.

FK. B 943/109.

d) Óbuda. — Altofen. — Buda Vecchia.**66. Alt Ofen.**

R k — R a d — 12 × 9 cm.

Óbuda romjainak látképe É felől tekintve. A középtérben kiemelkedő várszerű épület, a háttérben Buda körvonalai.

Ansicht der Ruinen der Stadt Altofen von N gesehen. Im Mittelgrund auf einem Berg ein burgähnliches Gebäude, im Hintergrund Umriss der Stadt Ofen.

Főv. Múz.

67. Alt Ofen.

R k — R a d — 12 × 6 cm.

V. Birken: Der vermehrte Donau-Strand... Nürnberg 1684. p. 64. BPVI Nr. 98.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről tekintve. A háttérben Buda és Pest körvonalai. Számjelmagyarázat (1—3) lent egy sorban.

Ansicht der Ruinen von Altofen u. der Margaretinsel von N gesehen. Im Hintergrund Umriss der Städte Ofen u. Pest. Nummererklärungen (1—3) unten in einer Zeile.

Cf: B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. Nr. 26. — Lanfranchi 32.

FK. B 914/230.

68. Bvda Vecchia.

R k — R a d — 10×7 cm.

V. L'Origine del Danubio . . . Venetia 1684. p. 92. BPVI Nr. 100.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É felől, háttérben Buda és Pest körvonalai. Számjelmagyarázat (1—3) lent egy sorban.

Ansicht der Ruinen der Stadt Altofen u. der Margareteninsel von N. gesehen. Im Hintergrund Umriss der Städte Ofen u. Pest. Italienische Nummererklärungen (1—3) unten in einer Zeile.

FK. B 914/99.

69. Alt Ofen Bvda.

R k — R a d — 10×6 cm.

V. L'Origine del Danubio . . . Milano 1685. p. 72. BPVI Nr. 103.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről nézve. A háttérben Buda és Pest. Számjelmagyarázat (1—3) lent egy sorban.

Ansicht der Ruinen der Stadt Altofen u. der Margareteninsel von N. gesehen. Im Hintergrund die Stadt Ofen u. Pest. Italienische Nummererklärungen (1—3) unten in einer Zeile.

Cf: Lanfranchi 113.

FK. B 914/228.

70. Bvda Vecchia.

R k — R a d — 12×7 cm.

V. Origine e corso del Danubio . . . Norimberga 1685. p. 82. BPVI Nr. 389.

Óbuda és a Margitsziget romjai, a háttérben Buda és Pest. Lent számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht der Ruinen von Altofen u. der Margareteninsel. Im Hintergrund die Städte Ofen u. Pest. Unten italienische Nummererklärungen (1—12).

FK. B 916/9.

71. Bvda Vecchia.

R k — R a d — 10×6 cm.

V. L'Origine del Danubio . . . Venetia 1685. p. 96. BPVI Nr. 104.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről nézve. A háttérben Buda és Pest körvonalai. A számjelmagyarázat (1—3) lent egy sorban.

Ansicht der Ruinen Altofens u. der Margareteninsel von N. gesehen. Im Hintergrund der Umriss von Ofen u. Pest. Italienische Nummererklärungen (1—3) unten in einer Zeile.

FK. B 914/229.

72. Altofen Bvda.

R k — R a d — 10×6 cm.

Sign: Mattioli f.

V. Bizzeri: Notizia particolare . . . Bologna 1686. p. 154. BPVI Nr. 577.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről nézve. A háttérben Pest, Buda és a Gellérthegy halvány körvonalai. Számjelmagyarázat (1—3) lent egy sorban.

Ansicht der Ruinen Altofens u. der Margareteninsel von N. gesehen. Im Hintergrund Umriss der Städte Ofen u. Pest. Italienische Nummererklärungen (1—3) unten in einer Zeile.

Cf: Thiemé—Becker Bd. XXIV. p. 267.

FK. B 914/102.

73. Alt Ofen Bvda.

R k — R a d — 11×7 cm.

V. Bizzeri: Notizia particolare . . . Bologna 1687. p. 156. BPVI 578.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről nézve. A háttérben Buda és Pest körvonalai. Lent számjelmagyarázat (1—3).

Ansicht der Ruinen von Altofen und der Margareteninsel von N. gesehen. Im Hintergrund Umriss der Städte Ofen u. Pest. Italienische Nummererklärungen (1—3) unten.

FK. B 914/105.

74. Altofen.

R k — R a d — 11 × 7.5 cm.

V. Zeiler—Stübel: Hungaria oder Neu-Vollständige Beschreibung des gantzen Königreichs Ungarn. Franckfurth 1690. p. 684. BPVI Nr. 1401.

Óbuda és a Margitsziget romjainak látképe É-ről nézve. A háttérben Buda és Pest körvonalai.

Ansicht der Ruinen der Stadt Altofen u. der Margareten-Insel. Im Hintergrund Umriß der Städte Ofen u. Pest.

Apponyi II. 1408.

75. Bvda Vetus sive Alt Offen nunc in Ruderibus.

R k — R a d — 13 × 15 cm.

Sign: J. v. Vianen f.

V. Tollius: Epistolae itinerariae... Amsterdam. 1700. p. 200. BPVI Nr. 1516.

Óbuda romjainak látképe É-ről nézve. Az előtérben staffage-alakok, a háttérben Buda körvonala: Lent hatsoros vers Henr. Chr. de Hennin-től.

Ansicht der Ruinen der Stadt Altofen von N gesehen. Im Vordergrund Staffage-Figuren, im Hintergrund Umriß der Stadt Ofen. Unten lateinisches Gedicht in 6. Zeilen, von Henr. Chr. de Hennin.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 13. Nr. 30. — Lanfranchi 112. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIII. p. 500. — Schoen 39.

FK. B 914/79.

2. Ostromképek. — Belagerungsbilder. — Raffigurazioni dell'assedio.**a) Az 1684. évi ostrom. — Belagerung 1684. — Assedio del 1684.****76. Abbildung des Christlicher Seiten glücklichen Treffens bey Waitze' da die Türckische Armee geschlagen, auch Waitzen und Pest erobert worden den 1. July Anno 1684.**

R k — R a d — 38 × 29 cm.

A váci csata a Duna jobb partjáról nézve. Jobbra fenn, külön keretben Buda és Pest látképe É-ről. Pest előtt tábor, a város lángokban. Betűjelmagyarázatok (A—Z) a kép alatt nyolc sorban.

Oben rechts eine kleine Ansicht der Städte Ofen u. Pest, von N gesehen, darstellend wie die Türken am 1. Juli die Stadt verlassen haben. Buchstabenerklärungen (A—Z) unten in acht Zeilen.

Cf: Kremmer 79. — Lanfranchi 48.

FK. Bq 769/304.

77. [Buda ostroma 1684.]

É-ről tekintve. Jobbra fent a sátoztábor, lent ostromjelenetek. Balra fent Pest, lent Pest felé menetelő csapatok. Lent a közepén a Margitsziget tévesen »Isle of St. Andrew« jelzéssel. Angol nyelvű számjelmagyarázatok (1—12) lent három sorban.

[Belagerung der Festung Ofen.]

Von N gesehen. Rechts oben Feldlager, unten Belagerungszene. Links oben die Stadt Pest, unten der Stadt sich nähernde Truppen. Unten in der Mitte die Margaretheninsel irrtümlich als »Isle of St. Andrew« bezeichnet. Nummererklärungen (1—12) unten in drei Zeilen.

R k — R a d — 27.5 × 16.5 cm.

V. [Shirley]: A true Account of the heroick actions... London 1685. BPVI Nr. 525.

Apponyi II. 1185.

78. [Buda és Pest ostroma 1684.]

É-ről tekintve. Lent balra és jobbra az előtérben felvonuló hadoszlopok. Feljebb a Vár é-i bástyáinál ostromjelenetek. Fent a háttérben balról csatajelenet, jobbról sátoztábor. Lent a közepén a Margitsziget csúcsa tévesen: »Insel S. André« jelzéssel.

[Belagerung der Städte Ofen u. Pest.]

Von N gesehen. Unten links u. rechts aufmarschierende Truppen. Weiter oben bei den n-en Basteien Belagerungszene. Oben Kampfszene, rechts Zeltlager. Unten in der Mitte die Spitze der Margaretheninsel irrtümlich als »Insel S. André« bezeichnet.

R k — R a d — 1684. — 27 × 16 cm. — Címkép. — Titelillustration.

V. Warhaftig und ausführliche Relation dessen, was sich zu Anfang und Ende des Feldzuges... 1684... zugetragen. BPVI Nr. 381.

FK. B 0941/172. — Apponyi II. 1174.

79. De Stad Offen Beleegert.

Rk — Rad — 1684. — 26.5×15 cm. — Címkép. — Titelillustration.

V. Geluk en zegen in's Heeren Oorlog tegen de Ongelooovigen... Amsterdam 1684. BPVI Nr. 146.

Buda ostroma É-ről tekintve. Jobbra fent sátoztábor, lent ostromjelenetek. Balra fent Pest ny-i erődítményeinél ostrom. Lent a középben a Margitsziget tévesen: »tyland St. Andries« jelzéssel. Címfelirat írásszalagon balra fent. Számjelmagyarázatok (1—10) külön lapon.

Belagerung der Stadt Ofen von W gesehen. Oben rechts Zeltlager, unten Belagerungszene. Oben links um d. w-en Befestigungswerken der Stadt Pest Belagerung. Unten in der Mitte die Margaretheninsel irrtümlich als »tyland St. Andries« bezeichnet. Titelinschrift oben links. Nummererklärungen (1—10) auf einer separaten p.

Apponyi II. 1151.

80. Eigentliche Abbildung vnd Beschreibung der Stadt Ofen.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — [1684.]

Fent Buda és Pest látképe É-ről tekintve. Az előtérben balra sátoztábor, feljebb lovascsata, a középtérben Pest lángokban. Jobbra Buda a környező hegyekkel. Számjelmagyarázatok (1—12) lent két sorban.

Rk — 33×17 cm.

Sign: C. *FE* exc. Wrathll.

A látkép alatt szöveg: Buda története 1683-ig.

Oben Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Im Vordergrund links Zeltlager, weiter oben Reiterschlacht, im Mittelgrund die Stadt Pest in Flammen. Rechts die Stadt Ofen mit den nachbarten Gebirge. Buchstabenerklärungen (1—12) unten in zwei Zeilen.

Rad — 33×17 cm.

Unter der Ansicht Text: die Geschichte der Stadt Ofen bis 1683.

Sign C. *FE* exc. Wrathll.

Főv. Múz.

81. Glück und Sieg, in des Herrn Krieg, Wider die Unglaubigen, Das ist: Wahrhafte und gründliche Abbildung, samt der Verlauffs-Beschreibung, so sich mit der weyländ Königl. Haupt- und Residentz-Stadt, Ofen, und der gegenüber gelegenen, auf mit einer Schiff-Brücken unterschiedenen Stadt Pest in Ungarn vor Jahren begeben und zugetragen; Was es auch anjetzo damit vor eine Beschaffenheit dass nemlich solcher hochimportanten Ort kürztlich durch die Keyserl. Sieghafte Waffen höchst vernüget besieget zuhoffen sey.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Nürnberg zu finden bey Georg Scheurer, Kunst-Händler, 1684.

Fent a cím alatt Buda és Pest látképe É-ről a hajóhíddal. A kép jobb sarkán fent sátoztábor és felvonuló csapatok, lent jobbra ostromjelenet. Lent a középben a Margitsziget csúcsa: »Insel S. André« téves jelzéssel.

Rk — 27×16 cm.

A kép alatt háromhasábos szöveg számjelmagyarázatokkal (1—10).

Oben unter d. Titel Ansicht von Ofen u. Pest von N gesehen. Oben rechts das Lager . marschierende Truppen, unten rechts Belagerungszene. Unten in d. Mitte die Margaretheninsel irrtümlich als »Insel S. André« bezeichnet.

Rad — 27×16 cm

Unter d. Bild dreispaltiger Text mit Nummererklärungen (1—10).

V. BPVI Nr. 210.

FK. Bq 769/334.

82. Ofen Die Hautb Statt in Unter Hungarn wie solche von der Kaiserl Armée durch tapfermüthige anführung Ichro Churfe Durchl in Bayrn wie auch Ichro Durchl herrn Hertzogen zu Lottringen belägert wird. Anno 1684.

Rk — Rad — 37×29 cm.

[J. Wussim.]

Buda ostroma Ny felől tekintve az ostromművek ábrázolásával. Az előtérben staffage lovasalakok. Feljebb ágyúállások. Buda ágyútűzben és lángokban. A háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Címfelirat: két sas között fent dekoratív keretben. Alatta betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (1—7)

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen, mit d. Belagerungswerken. Im Vordergrund Staffage-Reiterfiguren, weiter oben Kanonenstellungen. Ofen steht unter Kanonenfeuer u. ist in Flammen. Im Hintergrund Pest mit Phantasie-Gebirge. Titelinschrift zwischen zwei Adlern in dekorativem Rahmen. Mit Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—7).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 35. Nr. 15. — Bubics 29. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXV. p. 96—97.

Főv. Múz.

83. **Verissima e distinta Relatione dell' Acquisto, della Fortezza di Pest Sotto il Primo Luglio 1684. Dell'Armi Cesaree Sotto IICommando Del Serenissimo Dvca Carlo Di Lorena Con L'Assedio di Bvda Contro gl' Ottomani.**

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — In Venetia, Per il Prodecimo, MDCLXXXIII.

A címfelirat alatt Pest primitív tükörképe É-ről. Középen a Szent Gellérthegy ny-i lejtőjén templom »S. Paolo« jelzéssel. Lent vágató lovassapat a lotharingiai herceggel, Stahremberg és Heissler grófokkal. A kép alatt: La citta di Bvda et fortezza di Peste in Hungaria.
F m — 20×13 cm.
Alatta kéthasábos leírószöveg.

Primitive Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen im Spiegelbild. Unten Reitertruppe. Ganz unten: La citta di Bvda...
Holzschn — 20×13 cm.
Unter d. Bild zweisepaltiger Text.

V. BPVI Nr. 367.

FK. B 0942/2.

84. **Vero Dissegno Della Città Regal di Bvda Metropoli Dell'Vngaria, Con Il Forte Di Pest.**

Rk — Rad — 50×30.5 cm.

Sign: Lodouico Mattioli fece in Bologna.

Si stampano da Gioseffo Longhi in Bologna 1684.

Buda és Pest ostroma ÉK-ről tekintve. Az előtérben balra és jobbra ágyúállások és felvonuló csapatok. A középtérben a hajóhid és a vár ágyútűzben. A háttérben jobbra a budai hegyek. Címfelirat lent, alatta betűjelmagyarázatok (A—O) két sorban.

Belagerung der Städte Ofen u. Pest von NO gesehen. Im Vordergrund links u. rechts Kanonenstellungen u. aufmarschierende Truppen. Im Mittelgrund die Schiffbrücke u. die Festung in Kanonenfeuer. Im Hintergrund rechts die Ofner Gebirge. Titelinschrift u. italienische Buchstabenerklärungen (A—O) unten in zwei Zeilen.

Cf: Lanfranconi 47. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 267.

Föv. Múz.

85. **Vero disegno e pianta della citta regal di Bvda metropoli dell'Vngaria con il forte di Pest.**

Rk — Rad — 43×32.5 cm.

Sign: Cauato da Vna Antonio Bosio Fece 1684. Venuta da Norinberg Si Vende à SM^a Formosa.

Buda és Pest ostroma ÉNy-ről tekintve. Az előtérben a császári sereg vonulása a Margitszigeten vert hajóhidakon át Buda felé. A szigetről és balról Pest felől Buda ágyúzása. A középtérben Pest elfoglalása és a hajóhid pusztulása. A háttérben a közepén a Gellérthegy magasan kiemelkedő várral, jobbra a budai hegyek.

Belagerung der Städte Ofen u. Pest von NW gesehen. Im Vordergrund Marsch der kaiserl. Armee nach Ofen, durch die Schiffbrücke der Margaretheninsel. Von der Insel u. von der Pester Seite Beschiesung der Stadt Ofen. Im Mittelgrund Eroberung der Stadt Pest u. Untergang der Schiffbrücke. Im Hintergrund in der Mitte der Gerhardsberg mit einer mächtigen Burg, rechts die Ofner Gebirge.

Cf: Thieme—Becker Bd. IV. p. 396—397.

Föv. Múz.

86. **Wahre Abbildung der Vorzeiten weltberühmte Residenz der Ungarischen Könige nun aber von Anno 1541 biss auf diese Zeit durch die Türcken bewohntten vesten Stadt Buda der Ofen, wie selbige von der Christl. Kayserliche und Chur-Bayrischen Armee belägert und beschossen worden von Anfang des July biss gegen dem November A.^o 1684.**

Rk — Rad — 36×28 cm.

Buda ostroma Ny-ről nézve. A háttérben Pest, mögötte képzeletbeli hegyek. Az előtérben lovas staffage-alakok, valamint sätortábor. Fent a közepén harsonázó angyal. Betűjelmagyarázatok fent jobbról.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen. Im Hintergrund die Stadt Pest u. Phantasie-Gebirge. Im Vordergrund das Lager der kaiserl. Truppen, rechts Kavallerie. Oben in der Mitte Engel mit Posaune. Oben rechts Buchstabenerklärungen.

Föv. Múz. — Szépműv. Múz.

87. **Warhafftiger Bericht, welcher massen der Allerhoechste die Kayserliche Waffen abermal gesegnet, dass sie nicht allein den Feind aus dem Feld getrieben, sondern auch die Vestung Pest sich glücklich zu Anfang des Julii dises 1684. Jahrs bemächtiget, und ihre Schiffbrücken ruiniret.**

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Augsburg gedruckt bey Jacob Koppmayr Anno 1684.

Fent a cím alatt Buda és Pest ostromképe É-ről. Balra lent Pest alatt felvonuló csapatok és útegek. Budát Pest, Pestet Buda alsóvárosból és a Gellérthegyről ágyúzzák. Pest lángokban áll.
R k — 24×14 cm.
A kép alatt két sorban számjelmagyarázatok (1—8) és kéthasábos szöveg.

Oben unter d. Titel Ansicht der Städte während der Beschiessung. Ofen wird von Pest, Pest von Ofen u. vom Gerhardsberg beschossen. Pest steht in Flammen.
R a d — 24×14 cm.

Unter d. Bild Nummererklärungen (1—8) u. zweiseptiger Text.

Cf: Drugulin 3154.

FK. Bq 769/197

88. Buda. Ofen.

R k — R a d — 26×13 cm.

V. Wagner: Delineationis provinciarum Pannoniae... Anderer Theil. Augspurg 1685. BPVI Nr. 374.

Ostromkép Ny-ról. A háttérben Pest, jobbról a Gellérthegy, balról Óbuda és a Margitsziget egy része. Középen a Várhegy alatt hársor. Lent az ostromművek között felvonuló csapatok, balról sátoztábor. A számjelmagyarázatok (1—8) két sorban a kép alatt.

Ansicht der Stadt von W mit Belagerung. Im Hintergrund die Stadt Pest, rechts der Gerhardsberg links Teilansicht der Stadt Altofen u. der Margaretheninsel. Unten zwischen d. Werken der Belagerer aufmarschierende Soldaten, links das Lager. Unten Nummererklärungen (1—8).

Cf: B p. szfőv. Múz. katalog. p. 32. Nr. 7/b. — Lanfranchi 34.

FK. B 769/267

89. Ofen Die Hauptstadt in Unter-Ungarn.

R k — R a d — 24×33 cm.

V. Die oftmals bekriegte nunmehr aber durch die Christen besiegte Gränz-Vestung Neu-häusel. Dressden 1685. BPVI Nr. 423. — Ung. und türck. Chronik... Nürnberg 1685.

Ostromkép Ny felől tekintve. Az előtérben mozgalmas csatajelenet a proféta zászlójával és tevecsapattal. Feljebb balra a tábor, a vár előtt ágyúállások. A háttérben jobbra Pest látképe a képzeletbeli hegykoszorúval, balra Óbuda romjai. Betűjelmagyarázatok (A—N) az illusztrált mű szövegére utalnak.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen. Im Vordergrund lebhaft Schlachtenszene mit der Fahne des Profeten u. mit einer Kamelenschar. Weiter oben links das Lager. Vor der Festung Kanonenstellungen. Im Hintergrund rechts Ansicht der Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge, links die Ruinen der Stadt Altofen. Buchstabenerklärungen (A—N) im Texte des illustrierten Werkes.

Cf: Bubics 49. — B p. szfőv. Múz. katalog. p. 32. Nr. 4. — Kremmer 74. — Lanfranchi 44.

Apponyi II. 1193.

90. Belagerung Offen 1684.

R k — R a d — 14×19 cm.

V. Pannoniens Kriegs- und Friedens Begebnisse... Nürnberg 1686 p. 908. BPVI Nr. 841.

Ostromkép Ny felől az erődítmények és ostromművek ábrázolásával. Az előtérben balról Lotharingiai Károly lovasalakja kíséretével, a középen fegyveres katonák csoportja. A középtérben a ny-i sáncokról a vár ágyúzása, a sáncokon kívül közelharcjelenetek. Fent balra Óbuda romjai és a Margitsziget csúcsa. A háttérben képzeletbeli pesti hegyvidék.

Ansicht der Belagerung von W gesehen mit d. Befestigungs- u. Belagerungswerken. Im Vordergrund links Reitergestalt des Herzogs v. Lothringen mit Begleitung, in der Mitte eine Gruppe bewaffneter Soldaten. Im Mittelgrund Beschiessung der Festung u. Schlachtenszene. Oben links Ruinen der Stadt Altofen u. der s-e Teil der Margaretheninsel. Im Hintergrund Phantasie-Gebirge.

Apponyi II. 1287. — Főv Múz.

91. Prospect der Statt Ofen wie solche vom S. Gerhardsberg an zusehen.

R k — R a d — 1684. — 29×40 cm.

[L. N. V. Hallart.]

Buda ostroma d-i madártávlatból tekintve, az ostromművek ábrázolásával. Lent a Gellérthegy d-i lejtőin sátoztábor, feljebb ágyúállásokból tüzharc, jobbra Pest látképe. A középtérben a budai vár és város. A háttérben a budai hegyek és Óbuda. Betűjelmagyarázatok (A—X) a 93. sz. alatt leírt lapon, amellyel ez a lap összetartozik.

Belagerung der Festung Ofen aus der s-en Vogelperspektive. Unten an dem s-en Teile des Gerhardsberges Zeltlager, weiter oben feuernde Kanonenbatterien. Rechts Ansicht der Stadt Pest. Im Mittelgrund die Stadt u. Festung Ofen. Im Hintergrund die Ofner Gebirge u. Altofen. Buchstabenerklärungen (A—X) auf der Erklärungsstafel des unter Nr. 93. beschr. Blattes, mit welchem dieses Blatt zusammengehört.

Cf: Károlyi—Wellmann 157. — Kremmer 104.

Apponyi M. 227.

92. Prospect der Statt Ofen, wie solche von der Statt Pest an zu sehen.

Rk — Rad — 1684. — 76.5 × 29.5 cm.

[L. N. V. Hallart Delin. — Michael Wening sculp.]

Buda ostroma K. felől tekintve a külvárosok és a környék ábrázolásával. Balra a Tabán és a Gellért-hegy felől ágyúharc. Lent balra Pest, középen török temető, jobbra vágató török lovasok. Betűjelmagyarázatok (A—F) a 93. sz. lap magyarázataival együtt.

Belagerung der Stadt Ofen von O gesehen, mit Darstellung der Vorstädte u. der Umgebung. Links von dem Stadt teil Taban u. vom Gerhardsberg Kanonenfeuer. Unten links die Stadt Pest, in der Mitte türkischer Friedhof, rechts galoppierende türkische Kavallerie. Buchstabenerklärungen (A—F) auf der Erklärungstafel des unter Nr. 93. beschr. Blattes.

Cf: Drugulin 3223. — Károlyi—Wellmann 144/a. — Kremmer 73. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121.

Apponyi M. 556.

93. Prospect der Statt Ofen wie solche von Stuel Weissenburg an zu sehen.

Rk — Rad — 1684. — 77 × 29 cm.

Sign: L. N. V. Hallart General Adjudant Lieutenant Delin. — Michael Wening sculpt. Monachy.

Buda ostroma Ny felől tekintve, az ostromművek és a környék ábrázolásával. A vár ágyútűzben. Lent jobbra a háború szimbólumaival körülvevő tábla jelmagyarázatokkal: Erklärung derer viermal in Prospect vorgestellten Statt Ofen. Fent jobbra részlet Pest városából. A 91. és 92. sz. alatt leírt lapokkal összetartozik.

Belagerung der Stadt Ofen von W gesehen, mit Darstellung der Belagerungswerke u. der Umgebung. Die Festung steht unter Kanonenfeuer. Unten rechts Erklärungstafel mit den Symbolen des Krieges umgeben. Oben rechts Teilansicht der Stadt Pest. Mit den unter Nr. 91. u. 92. beschr. Blätter zusammengehörend.

Cf: Drugulin 3223. — Károlyi—Wellmann 144/b. — Nagler Kstlerlex. B.d. XXIV. p. 120—121.

Apponyi M. 560.

94. Prospekt der Vestung Ofen, wie solche zu sehen von Alt Ofen wehrender Belägerung. Anno 1684.

Rk — Rad — 40 × 28 cm.

[L. N. v. Hallart?]

V. Abellinus: Theatri Europaei continuatio. 12. Theil. Frankfurt a. M. 1691. BPVI Nr. 1413.

Buda és Pest látképe É-ről tekintve, az erődítmények és a városarchitektúra részletes rajzával. Fent jobbra a Svábhegy felől sátor tábor, alatta temető. Középen a Várhegy é-i lejtője alatt félkörben kocsitábor. Lent Óbuda és a Margitsziget romjai. Számjelmagyarázatok (1—20) az irássalalagon balra, a középen.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen. Ganz oben rechts u. unter d. n-en Abhang der Festung das Lager. Unten die Ruinen der Stadt Altofen u. der Margaretheninsel. Links in der Mitte Nummer-erklärungstafel (1—20).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalog. p. 33. Nr. 8. — Bubits 56. — Károlyi—Wellmann 137. — Lanfranconi 49.

FK. Bq 769/172.

b) Az 1686. évi ostrom. — Belagerung 1686. — Assedio del 1686.**95. Abbildung der mächtigen Statt und Vestung Offen wie An^o 1686 von den ... Kaiserl. Waffen belagert, und den 2. Septemb. mit Sturm erowert worde.**

Szinezett rk — Kolorierte Rad — 38 × 29 cm.

Az ostromművek és a környék ábrázolásával.

Mit Darstellung der Belagerungswerke u. der Gegend.

Cf: Kremmer 65.

96. Abbildung der Statt Offen wie solche von der Seiten gegen der Donau an zusehen.

Rk — Rad — 1686. — 51 × 19 cm.

Buda ostroma K-ről nézve az ostromművek ábrázolásával. Lent balra Pest, középen török temető, jobbra vágató császári lovasság. Betűjelmagyarázatok (A—L) fent jobbról.

Belagerung der Festung Ofen von O gesehen, mit den Belagerungswerken. Unten links die Stadt Pest, in der Mitte ein türkischer Friedhof, rechts galoppierende kaiserl. Kavallerie. Buchstabenerklärungen (A—L) oben rechts.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 43. Nr. 40. — Lanfranconi 93.
Főv. Múz.

97. Abbildung der Statt und Vestung Offen, wie dieselbe von der Christlichen Armee attackirt wird A° 1686.

Rk—Rad—38×17 cm.

[Mathias Merian Jun.]

V. Latomi Relationis historicae Continuatio. Anhang. Frankfurt 1686. BPVI Nr. 54.

Buda ostroma ÉK felől tekintve az ostromművek ábrázolásával. Balra lent Pest falai alatt lovascsata, jobbra és balra fent sátoztábor. Betűjelmagyarázatok (A—T) balra fent, külön keretben.

Belagerung der Festung Ofen von NO gesehen, mit Darstellung der Belagerungswerke. Oben links unter d. Mauer der Stadt Pest Reiterschlacht, rechts u. links oben Zeltlager. Buchstabenerklärungen (A—T) links oben.

Cf: Bubits 50. — B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 38. Nr. 30. — Károlyi—Wellmann 277. — Lanfranconi 92. — Thieme—Becker. Bd. XIV. p. 413—414.

Főv. Múz.

98. Buda assediata et assaltata ualorosam. dall' armi Cesaree sotto il comando del Ser. ma Duca di Lorena 1686.

Rk—Rad—41×32 cm.

Sign: Intagliata da' Arnaldo V. Westerhout & fa stampare e Vendere nella sua stampa alli Cesarini.

Ostromkép Ny felől az erődítmények és a város kiemelkedő épületeinek feltüntetésével. Mindenfelé elszórva mozgalmas tábori és csatajelenetek. Cim fent közepén írásszalagon. Lent közepén szélrózsa. Betűjelmagyarázatok a kép alatt három hasábon (A—Z).

Ansicht der Belagerung von W gesehen mit den Festungswerken. Überall lebhafte Lager- und Schlachtenszenen. Titelschrift oben in der Mitte. Unten in der Mitte Windrose. Italienische Buchstabenerklärungen (A—Z) unter dem Bilde in drei Spalten.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 38. Nr. 25. — Lanfranconi 66. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 181-184.

FK. B 769/180.

99. [Buda ostroma 1686.]

Ny-ról a Szent Liga tagjainak cimerei között ábrázolva.

[Belagerung Ofens.]

Von W gesehen zwischen den Wappen der Mitglieder der Heiligen Liga dargestellt.

Rk—Rad—17×26 cm. — Címlapvignetta. — Titelvignette.

V. Hirlinger: Pentdesmosis... Viennae 1686. BPVI Nr. 788.

FK. Bq 355/110.

100. [Buda ostroma 1686.]

Ny-ról tekintve. Az előtérben balra ágyúharc, jobbra lovasok felvonulása. A háttérben Pest.

[Belagerung der Stadt Ofen.]

Von W gesehen. Im Vordergrund links Kanonengefecht, rechts aufmarschierende Reiter. Im Hintergrund die Stadt Pest.

Rk—Rad—26×18 cm.

V. Warhaffe u. ausführliche Beschreibung der Hung. Königl. Hauptstadt Ofen... Frankfurt a. M. [1686.] p. 88. BPVI Nr. 1087.

Számjelmagyarázatok (1—27) a műben p. 99.

Nummererklärungen (1—27) im Text des illustrierten Werkes p. 99.

FK. B 0941/51.

101. [Buda ostroma 1686.]

Ny-ról nézve. Az előtérben balra tábori konyha, jobbra lovasok és feljebb sátoztábor. A középtérben ágyúállások, a Vár ágyútűzben. A háttérben jobbra kis részlet Pest városából, mögötte képzeletbeli hegyek.

[Belagerung Ofens 1686.]

Von W gesehen. Im Vordergrund links Lagerküche, rechts Reiter u. weiter oben Zeltlager. Im Mittelgrund Kanonenstellungen, die Festung im Feuer. Im Hintergrund rechts Teilansicht der Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge.

Rk — Rad — 17×12·5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.
Főv. Múz.

102. [Buda ostroma 1686.]

Ny felől tekintve. Előtérben ágyúállások, a háttérben a vár ágyútűzben.

[Belagerung der Festung Ofen.]

Von W gesehen. Im Vordergrund Kanonenstellungen, im Hintergrund die Festung unter Kanonenfeuer.

Rk — Rad — 10×7 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.
Főv. Múz.

103. [Buda ostroma 1686.]

Ny felől tekintve. Az előtérben balra sátrak, jobbra lovasság. A középtérben ágyúállások, a háttérben Buda ágyútűzben.

[Belagerung der Stadt Ofen.]

Von W gesehen. Im Vordergrund links Zelte, rechts Kavallerie. Im Mittelgrund Kanonenstellungen, im Hintergrund Ofen im Kanonenfeuer.

Rk — Rad — 10×6·5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.
Főv. Múz.

104. [Buda ostroma 1686.]

K-i madártávlathoz tekintve. A 181. sz. alatt leírt kép kisebbitett kópiája. Betű- (A—Z) és számjelmagyarazatok (1—4) az összehajtott ivlap első oldalán. Valószínűleg az »Admirables efectos« egy más kiadásából való. Az iven között jelzés szerint Tom. III. p. 246.

[Belagerung der Stadt Ofen.]

Aus der ö-en Vogelperspective. Verkleinerte Copie des unter Nr. 181. beschriebenen Blattes. Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—4) auf der ersten Seite des zusammengefalteten Bogens. Stammt wahrscheinlich aus einer anderen Ausgabe des »Admirables efectos« nach der Bezeichnung am Bogen Tom. III. p. 246.

Rk — Rad — 18·5×28 cm.

Sign: P. B. Bouttats f.

Cf: Thieme—Becker Bd. IV. p. 477.

Főv. Múz.

105. Buda Ofen Wie solche von den Christen Belägert und den andern September Anno 1686 Glücklich erobert Worden.

Rk — Rad — 31×21 cm.

[Math. Merian Jun.]

Buda ostroma Ny-ról tekintve. Az előtérben balról ágyúállás, jobbra sátoztábor. A középtérben a vár ostroma. A háttérben a hajóhid és Pest.

Belagerung der Stadt Ofen von W gesehen. Im Vordergrund links Kanonenstellung, rechts Zeltlager. Im Mittelgrund Bestürmung der Festung, im Hintergrund die Schiffbrücke u. die Stadt Pest.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg.] p. 43. Nr. 53. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 413—414.

Főv. Múz.

106. [Buda ostroma 1686.]

ÉNy felől tekintve. Az előtérben balra tábori jelenetek, jobbra lovaskatonák. A középtérben jobbra ágyúállások, Budavára ágyútűzben.

[Belagerung der Stadt Ofen.]

Von NW gesehen. Im Vordergrund links Lagerszene, rechts Reiter. Im Mittelgrund rechts Kanonenstellungen. Die Festung unter Kanonenfeuer.

Rk — Rad — 25·5×16 cm.

Sign: Nypoort fecit.

Cf: Andresen Bd. V. p. 163—176. — Thieme—Becker Bd. XXV. p. 544.

FK. B 769/506.

107. [Buda ostroma 1686.]

XI. Ince pápa számára készült és dedikált kép. Fent jobbra az ajánlás szövege: Beat^{mo} Prè Ecco à piedi della Sta Vrã la famosa Buda Metropoli dell'Vngheria espugnata dall'Arme Christiane per opera della provida mente della St Vrã... Fent a ny-i ostromművek és ágyúállások, menetelő csapatokkal és harci jelenetekkel. Az alsó túlnyomó részen csata a Vérmező, a Svábhegy és Törökbálint közti területen. A vár visszafoglalásával kombinálva a Budafoknál álló nagyvezírel folytatott aug. 13-i és 14-i harcok és a vár felmentésére törekvő janicsárokkal folytatott aug. 29-i küzdelem is. Az ábrázolás azt mutatja, mintha Lotharingiai Károly és Miksa Emánuel egyetlen harcban verték volna meg a szeraszkirt, aki a képen jajgatva menekül a keresztények elől. A jelenetek felett magyarázószöveg. Betű- és számjelmagyarázatok a kép jobb szélén.

[Eroberung der Stadt Ofen.]

Dem Papst Innozent XI. dediziert. Oben die w-e Teile der Erstürmungswerke mit Kanonenstellungen, marschierender Truppen u. kleinen Schlachtszenen. Unten in ganzer Länge des Bildes grosse Schlachtszene. Die Eroberungsschlacht ist mit den vorher stattgefundenen Treffen kombiniert. Nach der irrthümlichen Darstellung des Bildes soll der Herzog von Lothringen u. der Kurfürst von Bayern den Seraskier geschlagen haben. Über den Szenen erklärender italienischer Text. Buchstaben- u. Nummerklärungen an d. rechten Seite des Bildes.

Rk — Rad — 70 × 46 cm.

Sign: Delineato, e Intagliato da Arnaldo Van West[e]rhou[t]e dal med^{mo} si fa stampare, e vendere nella sua bottega alli Cesarim.

Al Negotio Remondini.

Cf: Bubicz 63. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 181—184.

FK. Bq 769/504.

108. [Buda ostroma 1686.]

DK^f felől legnagyobbbrészt képzeletbeli orografálával és városépítészeti elemekkel. A Vár északi része lágokban, déli részén ostromjelenet. Lent balról az előtérben lovass csapatok, jobbról tábori jelenet. Fent balról menetelő hadoszlopok, jobbról a pesti síkon sáttortábor.

[Belagerung Ofens.]

Von SO gesehen, grösstenteils mit imaginären orographischen u. architektonischen Elementen. Der n-e Stadtteil in Flammen, gegen S Belagerungsszene. Unten links im Vordergrund Reitertruppe, links Lagerszene. Oben links marschierende Truppen, rechts auf d. Pester Ebene Zeltlager.

Rk — Rak — 38 × 39 cm.

V. Ofen kan, von Türken Klauen, sich nunmehr befreyet schauen... Nürnberg 1686. BPVI Nr. 891.

Szám- (1—11) és betűjelmagyarázatok (A—C) p. 8.

Nummer- (1—11) u. Buchstabenerklärungen (A—C) p. 8.

FK. B 355/84.

109. Castel di Buda preso dall'Armi Cesaree li 23 Agosto 1686.

Rk — Rad — 7 × 11 cm.

Sign: D.[o m e n i c o] F.[o n t a n a].

V. Giornale dal Campo Cesaree Nr. 12. [1686.] p. 20. BPVI Nr. 770.

Buda d-i erődítményeinek képzeletbeli ábrázolása. A falakon belül katonák, a bástyafalon császári zászló. Cim fent a közepén irássalalagon, alatta a szignatúra. A metszet előtti lapon: »Il vero disegno della Città di Buda venuto dal Campo delineato da Gio Domenico Fontana si vende dietro la Chiesa di San Giulian, al l'Insegna de l'Amsterdam soldì sedecil uno.«

Imaginäre Darstellung des s-en Teils der Festung Ofen. Innerhalb der Mauern Soldaten, auf der Bastei die kaiserliche Fahne. Titelschrift oben in der Mitte, darunter die Signatur des Künstlers. Auf dem vorigen Blatt: »Il vero disegno della Città di Buda...«

Cf: Thieme—Becker. Bd. XI. p. 181.

Apponyi V. 2723.

110. Belager und Eroberung der Kön. Vngarischen Haupt-Statt Ofen durch die Kayserl. und dero Hohen Alliierten glückselige Waffen. 1686.

Rk — Rad — 54.2 × 42 cm.

Sign.: J. Chr. Haffner.

Buda látkepe az ostrommal. Magyarázatok stilizált keretben. Mellékképek: Esztergom, Kassa, Ungvár, Szolnok, Nógrád, Szarvas, Pécs, Tokaj, Szeged etc.

Ansicht von Ofen mit Attacke. Erklärungen in stilisiertem Rahmen. Mit Nebenbildern. (Ungar. Städte.)

Cf: Glaser 390/a. — Thieme—Becker Bd. XV. p. 448.

111. Belagerung der Könighchen Haupt- und Residenz-Stadt Ofen.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt.

A 113. sz. alatt leírt kép változata.

Rk 55×45 cm.

[Romain de Hooghe.]

A kép alatt négyhasábos szöveg: Sieghafte Eroberung der Königl. Haupt- u. Residenz-Stadt Ofen címmel. Betű- (A—E) és számjelmagyarázatok (1—56) a negyedik hasáb végén.

Variante des unter Nr. 113. beschr. Blattes.

Rad — 55×45 cm.

[Romain de Hooghe.]

Unter dem Bild vierspaltiger Text mit d. Titel: »Sieghafte Eroberung...« versehen. Buchstaben (A—E) u. Nummererklärungen (1—56) am Ende des vierten Spaltens.

Cf: Drugulin 3220. — Kremmer 68.

FK. Bf 769/3. — Apponyi M 94.

112. [U. a. címmel. — Mit derselben Titelschrift.]

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt.

Fent Buda ostroma. A 113. sz. alatt leírt kép kópiája.

Rk — 53·1×43·1 cm.

Sign: I. Christoph Haffner sculp.

A kép alatt négyhasábos szöveg.

Oben Abbildung der Belagerung Ofens. Copie der unter Nr. 113 beschr. Darstellung.

Rad — 53·1×43·1 cm.

Sign: I. Christoph Haffner sculp.

Unter dem Bilde vierspaltiger Text.

Cf: Bubits 65.

Szépműv. Múz.

113. Belegering Der Sterke Stad Buda Of Offen, Door De Keyserlyke, En Geallieerde Machten 1686.

Rk — Rad — 55×45·3 cm.

Sign.: R. de Hooge inv. et fecit 1686.

Budavár ostroma ÉK-ről tekintve. A vár ágyútűzben, a löportorony robbanásával. A falakon minden oldalról rohamozó csapatok. Lent balra részlet az elfoglalt Pest városából. Lent a középben a fővezérnek hadimérnök mutatja a vár alaprajzát. Egészen fent jobbra csatajelenet. Holland nyelvű betű- (A—E) és számjelmagyarázatokkal (1—56).

Beschussung u. Erstürmung der Stadt Ofen. Am Ufer der Donau explodiert ein Pulverthurm. Unten links Teilansicht der eroberten Stadt Pest. Unten in der Mitte der Oberbefehlshaber mit einem Ingenieur. Ganz oben rechts das Treffen beider Armeen im freien Felde. Mit holländischen Buchstaben (A—E) u. Nummererklärungen (1—56).

Cf: Drugulin 3221. — Károlyi—Wellmann 284. — Schoen 30. — Thieme—Becker XVII. 458—461.

Szépműv. Múz. — Főv. Múz.

114. Ausführlicher Bericht, wie und welcher Gestalten die Koenigl. Haupt Stadt Ofen in Ungarn von denen Kayserlichen und Allirten belagert und angegriffen worden.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedrukt im Jahr Christi 1686.

Cim alatt: Buda ostroma Ny-ről nézve. Fent jobbra Pest képzeletbeli hegyekkel. Középben a vár alatt ostromjelenetek, lent az előtérben staffage-alakok, köztük a bajor választó, a lotharingiai herceg és Stahremberg gróf. Betűjelmagyarázatok (A—Q) fent.

Rk — 36×24 cm.

A kép alatt háromhasábos szöveg.

Unter d. Titel Belagerungsansicht von W gesehen. Oben rechts die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge. Unter d. Festung Belagerungszene. Im Vordergrund Staffage-Figuren: der Kurfürst von Bayern, der Herzog von Lothringen, Graf Stahremberg etc. Buchstabenerklärungen (A—Q) oben.

Rad — 36×24 cm.

Unter d. Bild dreispaltiger Text.

FK. Bq 769/382.

115. An Exact Delineation of the Famouse Siège of Buda. — Exacte Delineation du Fameux Siège de Bude.

R k — R a d — 23×34 cm.

Sign: Ro: L'Strange.

Sold by I: Seller Senior on y West side of the Royall Exchange & by I: Seller Senior Iun'at y Stat next Mereers Chappelin Cheap side London.

V. An Historical Description Of the Glorious Conquest of the City of Buda... London 1686. p. 4. BPVI Nr. 543.

Buda látképe ÉK-ről tekintve az ostromművek jelzésével. Lent balra Pest é-i erődítményei. Betű-(A—T) és számjelmagyarázatok (2—5) angol és francia nyelven, lent balra négy hasábon.

Ansicht der Stadt Ofen von NO gesehen, mit den Belagerungswerken. Unten links der n.-e Stadteil Pests. Englische u. französische Erklärungen unten links in vier Spalten.

Apponyi II. 1236.

116. Afbeelding der Sterke Stad Offen, op den 2 september 1686. door de Keyserlyke en Geallieerde Wapenen Stormenderhand Veroverd.

R k — R a d — 39×17 cm.

V. Dagverhall van de Vermaarde... Amsterdam: 1686. Melléklet — Beilage. BPVI Nr. 636.

Egy lemezről nyomott három kép: 1. Fent balról »Atacque der Ceurbeyerse op het Casteel, en innemen van het Casteel door den Heer Ceurvorst van Beyeren« felírással, a budai vár d-i homlokzata. A vár az ágyútüz következtében lángokban. Jobbra Pest erődítményeinek é-i része. Lent jobbra szélrózsa. 2. Jobbról: »Platte Gront van Offen en de Atacque« felírással, Buda alaprajza az erődítmények és az ostromló sereg hadállásainak jelzésével. Lent a közepén szélrózsa. 3. Alul a metszet egész hosszában a budai vár ostroma É-ről a Rózsadomb felől, az ostromművek és ágyúutak jelzésével. A kép felett a címfelirat. Lent az előtérben gyalogos és lovas staffage-alakok. Lent balra szélrózsa. Betű- és számjelmagyarázatok p. 8.

Drei Bilder von einer Platte abgedruckt. 1. Oben links: »Atacque der Ceurbeyerse op het Casteel, en innemen van het Casteel door den Heer Ceurvorst van Beyeren.« Ansicht des s-en Vordergrundes der Festung Ofen. Die Festung steht unter Kanonenfeuer. Rechts in der Mitte der n-e Teil der Stadt Pest. Unten Windrose. 2. Rechts: »Platte Gront van Offen en de Atacque.« Grundriss der Festung mit Plan der Werke der Belagerer. Unten Windrose. 3. Unten der ganzen Länge des Bildes nach Belagerung der Festung von N gesehen mit Werke u. Kanonenbatterien der Belagerer. Über dem Bild Titelschrift. Rechts unten im Vordergrund Staffage-Reiterfiguren. Buchstaben- u. Nummererklärungen in dem Text des Buches p. 8.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 37. Nr. 23. — Lanfranconi 60.

FK. B 943/177.

117. [Buda ostroma 1686.]

Egy lemezről nyomtatott három budai látkép. A felső kettő babérkoszorúval körülvéve. 1. Fent balról: »Prospect von Mitternacht, oder von der Keyserlichen Attaque« c. a rommálott budai vár Ny-ről nézve. 2. Fent jobbról: »Prospect vom Mittag oder von der Chur-Beyrischen Attaque« c. a rommálott budai vár, D-ről nézve. Jobbra Pest erődítményeinek egy része. 3. Lent végig: »Prospect vom Aufgang oder von Pest« c., Buda látképe az ostrom után K-ről nézve.

[Belagerung Ofens 1686.]

Drei Ofner Ansichten von einer Platte abgedruckt. Die zwei ersten mit Lorberkranz umgeben. 1. Oben links mit dem Titel: »Prospect von Mitternacht, oder von der Keyserlichen Attaque.« bezeichnet. Ansicht der zerstörten Festung von W gesehen. 2. Oben rechts mit dem Titel: »Prospect vom Mittag oder von der Chur-Beyrischen Attaque« bezeichnet, dieselbe von S gesehen. Rechts Teilansicht der Stadt Pest. 3. Unten »Prospect vom Aufgang oder von Pest« bezeichnet. Ansicht der Stadt nach der Belagerung von O gesehen.

R k — R a d — 39×31 cm.

V. Boethius: Ruhm belorberter... Kriegs Helm... Anhang. Nürnberg: 1686. p. 52. BPVI Nr. 581.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 10. Nr. 17.

FK. B 355/41.

118. Demnach die Vnaussprechliche Guttigkeit vnd Allmacht Gottes vnserer vnd der allirtem Christlichen vnd gerechte-Waffen also gnädiglich vnd mildreich gesegnet hat, dass die Hauptstadt vnd Vestung Offen welche bereits vorhero achtmahl belägert auch dero bisshörigen so mihe-samben vnd Kostbahnen als auch bluttigen vnd harten Belägerung vber allen darwider von den Feind angewendeten vnd grausamben Widerstand in Angesicht dess Feindtl: zum

Succurs nunmehr bereits angelangten mächtigen türkischen Kriegsherrn vermittelst sturmen-
der Hand zwischen 2. vnd 3. vhren dess tages den 2. Septembris Anno 1686. erobert worden.
R k — R a d — 42·5 × 15 cm.

[Jacob. Jezl.]

Buda ostroma É-ről tekintve. Az előtérben balra szélrózsa, jobbra ágyúállás előtt kockázó katonák. A középtérben ágyúállások és nevükkel jelzett hadoszlopok. A vár ágyútűzben. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—21) latin és német nyelven hat oszlopban a kép alatt.

Belagerung der Festung Ofen von N gesehen. Im Vordergrund links Windrose, rechts vor einer Kanonenbatterie, mit Würfel spielende Soldaten. Im Mittelgrund Kanonenstellungen u. mit Namen bezeichnete Regimenter. Die Festung steht im Kanonenfeuer. Lateinische u. deutsche Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—21) in 6 Spalten unter dem Bilde.

Szépműv. Múz.

**119. Die Haupt stadt Ofen in Unter Ungarn Wie solche von der Christl. Armee Belagert und Glück-
lich Erobert.**

R k — R a d — 1686. — 33 × 19·5 cm.

Buda ostroma Ny felől tekintve. Az előtérben balra lovascapat, jobbra gyalogosok és ágyúszerelevények. Feljebb felvonuló hadoszlopok. A középtérben a vár ágyútűzben és lángokban. A háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Betűjelmagyarázatok (A—X) balra lent külön keretben.

Belagerung der Stadt Ofen von W gesehen. Im Vordergrund links Reitertruppe, rechts Infanterie u. Kanonen. Weiter oben aufmarschierende Kolonnen. Im Mittelgrund die Festung im Kanonenfeuer u. in Flammen. Im Hintergrund die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge. Buchstabenerklärungen (A—X) links unten.

Főv. Múz.

120. Die Vestung Offen.

R k — R a d — 16 × 26 cm.

Augspurg zu finden bey Joh. Jac. Schöningk.

V. Wahrhafft Relation, oder eigentliche Beschreibung . . . der Haupt-Stadt . . . Ofen.
Augspurg 1686. p. 1. BPVI. Nr. 1086.

Ostromkép Ny felől. Az előtérben sátor-tábor, a középtérben ágyúállásból Buda lövetése. A háttérben Pest képzeletbeli hegyekkel. Betűjelmagyarázatok (A—X) a műben.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen. Im Vordergrund Zeltlager, im Mittelgrund wird Ofen mit Kanonen beschossen. Im Hintergrund die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge. Buchstabenerklärungen (A—X) im Texte des Werkes.

Cf: Bubics 71.

Apponyi II. 1302.

**121. Eigentlicher Abriss der Königl. Residenz- und Ungarischen Hauptstadt Ofen, sambt einer
eigentlichen Erklärung des fürnembsten Ortes.**

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt.

Fent Buda látkepe ÉNy-ről tekintve, az é-i és d-i hadállások ábrázolásával. A vár falain heves ostromjelenetek. Balra lent Pest é-i falainál tábori jelenet. Fent a háttérben végig sátor-tábor és felvonuló csapatok.

R k — 31 × 40 cm.

Lent három hasábon Buda visszafoglalásának története. Szám- (1—46) és betűjelmagyarázatok (A—D) a harmadik hasáb végén.

Oben Ansicht der Stadt Ofen von NW gesehen, mit Darstellung der n-en u. s-en Stellungen. An d. Mauern der Festung häufige Belagerungsszenen. Unten links neben d. n-en Festungswerken der Stadt Pest Lagerszene. Oben im Hintergrund Zeltlager u. aufmarschierende Truppen.

R a d — 31 × 40 cm.

Unten drei Spalten Text: die Geschichte der Rückeroberung. Nummer- (1—46) u. Buchstabenerklärungen (A—D) am Ende der dritten Spalte.

Apponyi M. 966.

**122. Eigentlicher Abriss der Königl. Residenz und Ungarischen Hauptstadt Ofen, sambt einer
eigentlichen Erklärungen der fürnembsten Orter.**

R k — R a d — 38·5 × 31 cm.

[M. Merian jun. ?]

V. Bestürmet und erstürmete Stadt Ofen . . . Nürnberg 1686. BPVI Nr. 565. — Boethius :
Ruhm-belohrberter Kriegshelm. Nürnberg 1686. BPVI Nr. 579.

Buda ostromképe Ny-ról az é-i és d-i hadállások feltüntetésével. Lent balról Pest erődei alatt tábori jelenet. Fent végig sátor tábor, alatta felvonuló csapatok. A budai vár és a pesti tábor ábrázolása hasonló a 176. sz. alatt leírt metszetéhez.

Belagerungsbild von W gesehen, mit den w-en u. s-en Werke der Belagerer. Unten in d. Umgebung der Stadt Pest Lagerszene. Den ganzen Hintergrund einnehmend Lager u. marschierende Truppen. Die Darstellung der Ofner Festung u. des Pester Lagers ist der unter Nr. 176. beschriebenen Darstellung ähnlich.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. 38. Nr. 27. — Drugulin 3219. — Kremmer 103.

FK. B 943/176.

123. Erobertes Ofen.

Rk — Rad — 19 × 14 cm.

A 171. sz. alatt leírt kép variansa.

Variante des unter Nr. 171. beschr. Bildes.

Szépműv. Múz.

124. Facies Budae, Regiae Metropolis Hungariae Ab Aquilinis Romani Imperii, & Bavarici Leonis unguibus simul & viribus Brandenburgicis sinanimiter coadunatis, belli flammis undique deformatae, & Infidelium manibus, auxiliante gratia Divina, victicibus demum armis creptae Die 2. Sept. Anno 1686.

Vorbildt, Der Königl. Haupt- vnd Residentz Statt Ofen, wie selbige durch dess Römischen Adlers, vnd Bayrischen Löwens Clauen, mit hinzu gethanen Brandenburgischen Kräfteen, einmütig in Kriegsflammen verstantet, durch dess Allerhöchsten Beyhülff endlichen auss denen Mahumetanischen Tiger Händen, mit sigreichen Waffen bestürmt, entrissen, vnd erledigt worden. Beschehen den 2. September, Anno 1686.

Rk — Rad — 57.5 × 40 cm.

Sign: Delin. L. N. D. Hallart. Capitan.

Zu finden in München bey Michael Wening, Kupferstechern.

A budai vár ostroma ny-i madártávlatból tekintve, az é-i és d-i ostromművek jelzésével. Balra Pest látképe. Lent a feliratok alatt négy-négy hasábon latin és német betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—57).

Belagerung der Festung Ofen aus der w-en Vogelperspektive, mit den n-en u. s-en Belagerungswerken. Links Ansicht der Stadt Pest. Unten unter d. Inschriften, lateinische u. deutsche Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—57).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 45. Nr. 35. — Károlyi—Wellmann 371. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121. — Kremmer 100. — Lanfranconi 100.

FK. B/ 769/411.

125. Glorieuse Victorie van syn Keyserlyke Mayestydt op de stercke Stadt Offen stormender handt ingenomen op den 2 sep: 1686 door den Heer Hartoogh van Lotteringe ende de Gealierde Leegers.

Rk — Rad — 31 × 44.5 cm.

A. Blooteling excudit Cum Privilegio.

Előterben a Lotharingiai herceg nagy lovasalakja a háttérben végig a vár ostroma. Betűjelmagyarázatok (A—K) lent a cím alatt.

Im Vordergrund grosse Reitergestalt des Herzogs von Lothringen, im Hintergrund Erstürmung der Festung. Buchstabenerklärungen (A—K) unten.

Cf: Thieme—Becker Bd. IV. p. 139—140.

Apponyi M. 479.

126. Grundriss der Stadt und Vestung Ofen und wie Solche im Junio Ao 1686 belägert, in diesem kleinen Täfelein abgerissen, wie weit man biss zum 1. Julio mit den Attaquen avancirt, die fernere so im Julio passieret sein in der Grosen Tafel zu sehen.

Rk — Rad — 23 × 35 cm.

Heinrich Heuss excud. Hamb.

Buda látképe é-i madártávlatból tekintve az erődítmények, ostromművek és hadállások ábrázolásával. Lent balra a vár és az ostromművek alaprajza külön keretben. Címfelirat az alaprajz felett öt sorban. Betű- (A—X) és számjelmagyarázatokkal. (1—12).

Ansicht der Stadt Ofen aus der n-en Vogelperspektive gesehen, mit Darstellung der Befestigung- u. Belagerungswerke. Unten links Grundriss der Festung u. Belagerungswerke in separater Umrahmung. Titelschrift über dem Grundriss in fünf Zeilen. Mit Buchstaben-(A—X) u. Nummererklärungen (1—12).

Cf: Bubics 40. — Drugulin 3210. — Majláth 270.

127. Hoehst-erfreuliche Relation, was massen die belagerte Festung Ofen, in Gegenwart dess vermeinten Tuerckischen Entsatzes, erstlich bestürmet, den 2. Septemb. dises 1686. Jahrs glücklich erobert, und nach disem besagte Entsatz Völcker gänzlich aus dem Feld geschlagen worden.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Augsburg, gedruckt und zu finden bey Jacob Koppmayer.

Buda ostroma É-ről nézve. Lent jobbról a császári tábor, balról Pest, a város é-i falai előtt temető. A két város között a megrongált hajóhid pillérei. A bal sarokban volutás táblát tartó angyal, a táblán felirat: Die eroberte Ungarische Hauptstadt Ofen. Betűjelmagyarázatok (A—I) a kép alatt egy sorban.

Rk — 34×10 cm.

A kép alatt kéthasábos szöveg.

Ansicht der Belagerung von N gesehen. Links unten die Stadt Pest. Rechts unten das Lager. Unter d. Bild Buchstabenerklärungen (A—I) in einer Zeile.

Rad — 34×10 cm.

Unten zweispaltiger Text.

A kép szöveg nélkül is ismeretes; valószínű, hogy eredetileg egy könyv illusztrációjaként jelent meg

Das Bild ist auch ohne Text bekannt. Es ist ursprünglich wahrscheinlich als Buchillustration erschienen.

FK. B 769/354.

128. Höchst-erfreuliche Vorstellung der von den Christlichen Armeen ernstlich bestürmten und nunmehr glücklichst-eroberten Türkischen Haupt-Vestung Ofen Samt einer kurzgefassten Beschreibung alles desjenigen was von Anfang der Belagerung biss auf höchstverlangte Einnahm davor merk- und leswürdiges passiret.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Nürnberg, zu finden bey Leonhard Loschge, 1686.

Fent Buda látképe DNy-ről tekintve, képzeletbeli hegy- és vizrajzi és városépítészeti elemekkel. Lent az előtérben balra lovasok, jobbra tábori jelenet. Feljebb a középben a vár lángokban, jobbra Pest ny-i erődítményei. A háttérben balra felvonuló csapatok, jobbra a tábor.

Rk — 30×43 cm.

Lent négy hasábon a címfelirat alatt Buda visszafoglalásának története. Szám- (1—11) és betűjelmagyarázatok (A—C) a negyedik hasáb végén.

Oben Ansicht der Stadt Ofen aus der sw-en Vogelperspektive, mit imaginären orographischen, hydrographischen u. architektonischen Elementen. Unten im Vordergrund links Reiter, rechts Lagerszene. Weiter oben in der Mitte die Festung in Flammen, rechts Teilansicht von Pest. Im Hintergrund links aufmarschierende Truppen, rechts das Lager.

Rad — 30×43 cm.

Unter d. Titelschrift vierspaltiger Text. Nummer- (1—11) u. Buchstabenerklärungen (A—C) am Ende der vierten Spalte.

Cf: Kremmer 101.

Apponyi M. 965. — Főv. Múz.

129. Il Castello Di Bvda Oppugnata Dalle Genti Del Serenissimo Elettore Di Baviera.

Rk — Rad — 1686. — 51×30 cm.

Sign: L. N. de Hallart General Quartierm. Tel. del. — Michaele Wening sculp.

Buda ostroma DNy-ről tekintve. Előtérben futóárkok és ágyúállások, középtérben a rombadőlt királyi palota, a háttérben a vár és város d-i része. Betűjelmagyarázatok (A—Z) fent jobbra a cím alatt és lent balra.

Belagerung der Festung Ofen von SW gesehen. Im Vordergrund Circumvallationslinie u. Kanonenstellungen, im Mittelgrund Ruinen d. kön. Schlosses, im Hintergrund der s-e Teil der Stadt u. Festung. Oben rechts u. unten links Buchstabenerklärungen (A—Z).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 40. Nr. 36. — Károlyi—Wellmann 352. — Lanfranchoni 84. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121.

Apponyi M. 239. — Főv. Múz.

130. Klahre Abbildung der Statt, vndt Vestung Offen, vnd wie dieselbe von der Kay: Armata attackirt wirdt. Anno 1686.

Rk — Rad — 35 × 23 cm.

In Wienn bey Matth: Greischer bey der Kay. Burg zu finden.

Buda látképe ÉNy-ról tekintve, az erődítmények és ostromművek ábrázolásával. Lent balra Pest erődítményeinek é-i része. Latin és német nyelvű betűjelmagyarázatok (A—T) lent balra külön keretben.

Ansicht der Stadt Ofen von NW gesehen, mit Bezeichnung der Befestigungs- u. Erstürmungswerke. Unten links der n-e Teil der Festung Pest. Unten links lateinische u. deutsche Buchstabenerklärungen (A—T).

Cf: Bubits 70. — Kremmer 50.

Apponyi M. 690.

131. Le plan, et perspective de la ville Royale de Bude, conquise le II. de Septembre, L'an 1686 par les Armes invincibles du Tres-Auguste Leopold Premier. — Pianta e Prospettiva della Real Città di Buda espugnata alli 2. Settembre l'Anno 1686, dall'Armi invittissime dell'Augustissimo Leopoldo Primo, Imperatore. — Grundriss vnd Prospectio der Königlichen Residenz Statt Ofen wie solche den 2. Septembris 1686. durch die Kayserlichen Waffen mit Sturmender Hand eingenommen worden.

Rk — Rad — 153 × 76 cm.

Sign: Johannes Dominicus Fontana. — E.[lias] Nessenthaler fac Viennae [16]87.

Buda és Pest ostroma é-i madártávlatból az erődítmények, ostromművek és a környék ábrázolásával, négy lemezről nyomtatva. Lent az előtérben balra a Margitszigeten sátoztábor. A sziget két oldalán hajóhid. A középén és jobbra staffage-lovasok, feljebb sátrak. A középtérben ágyúállások, Budavár ágyútűzben. Fent balra Pest k-i oldaláról a két dunai hajóhídon át felvonuló hadoszlopok, a középén és jobbra a budai hegyekben hadoszlopok és táborok, a jobbszélén lovascsata. Legfelül balra volutás keretben Buda látképe ny-ról, jobbra vonalas keretben a vár alaprajza, lent balra szélrózsával, a középén szárnyaló sas csőrében írásszalag: Orietur Abundantia Pacis Donec Auferatur Luna P. S. 71. Lent a kép alatt a középén hadjelvényekből összeállított keretben ajánlás: Excellentissimo Dño, Dño Aeneae C. ti A Caprara, Sac. Caes. Regiaeq Mattis Generali Campi Mareschallo, Excelsi Consilii Avlo Bellici Consiliario, Camerario nec non unius Regiminis Catafractorū Equitum Colonello Dño mihi Gratioso dedicata Per Humillimum et obsequentissimum Joannem Dominicum Fontana Lucensem S. C. M. Architectum Militarem. Számjelmagyarázatok (1—84) francia, olasz és német nyelven a kép alatt nyolc hasábon.

Belagerung der Städte Ofen u. Pest aus der n-en Vogelperspektive, mit Darstellung der Befestigungs- u. Belagerungswerke u. der Umgegend, von vier zusammenpassenden Platten abgedruckt. Unten im Vordergrund links auf der Margaretinsel Zeltlager. An den zwei Seiten der Insel Schiffbrücke. In der Mitte u. rechts Staffage-Reiter, weiter oben Zelte. Im Mittelgrund Kanonenstellungen, die Festung Ofen unter Kanonenfeuer. Oben links von der ö-en Seite der Stadt Pest durch die zwei Donaubrücken aufmarschierende Truppen, in der Mitte u. rechts im Ofner Gebirge Truppen u. Lager, ganz rechts Reiterschlacht. Ganz oben links Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen in e. Rahmen rechts Grundriss der Festung, unten links Windrose, in der Mitte ein fliegender Adler im Schnabee folgende Inschrift haltend: Orietur Abundantia Pacis... Unter dem Bild in der Mitte in e. vom Kriegsinsignien zusammengestellten Rahmen Widmung: Excellentissimo Dño... Aeneae... Caprara... Französische, italienische u. deutsche Nummererklärungen (1—84) unter dem Bild in acht Spalten.

Cf: Bubits 60. — Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 35. Nr. 16. — Károlyi-Wellmann 315. — Lanfranchi 119. — Thieme-Becker Bd. XI. p. 181; XXV. 395.

132. Naaukeurige Afbeelding en Beschryving Der steden van Offen en Pest, Tagenwoordig beleegrt door de Keyserlyke armée onder Commando van den Hertog van Lotharingen.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — t'Amsterdam, by Adriaan Schoonebeek, 1686.

Fent Buda ostroma ÉNy-ról tekintve. Az előtérben jobbra a fővezér kíséretével lóháton, előtte az elfogott törökök felvonulása. Balra ágyúállások. A középtérben jobbra a vár lángokban. A háttérben balra Pest égése, mögötte képzeltbeli hegyek. Fent a középén sas karmal között írásszalagon: Offen Pest. Betűjelmagyarázatok (A—n) a kép alatt két sorban.

Rk — 28 × 19 cm.

Lent két hasábon Buda visszafoglalásának története.

Oben Belagerung der Stadt Ofen von NW gesehen. Im Vordergrund rechts Reitergestalt des Oberbefehlshabers mit Begleitung, neben ihnen der Vormarsch der gefangenen Türken. Links Kanonenstellungen. Im Mittelgrund rechts die Festung in Flammen. Im Hintergrund links die Stadt Pest im vollem Brande, hinter der Stadt Phantasie-Gebirge. Oben in der Mitte in den Klauen eines Adlers Inschrift: Offen Pest. Buchstabenerklärungen(A—n) unter dem Bilde in zwei Zeilen.

Ra d — 28 × 19 cm.

Unten in zwei Spalten die Geschichte der Rückeroberung Ofens.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 41. Nr. 42. — Bubics 58. — Lanfrancioni 58. — Schoen 31.

Főv. Múz.

133. Ofen.

Rk—Rad—1686. — 14×11 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

Sign: J[ohann] A[ndreas] Thelot fe. — [Andreas Matthäus] Wolfgang sc.

Buda ostromának közeli részlete. Tűzharc és ostromjelenetek. Az előtérben jobbra ágyúállások.

Teilansicht der Belagerung der Stadt Ofen. Feueregefecht u. Belagerungsszene. Im Vordergrund rechts Kanonenstellungen.

Cf: Nagler Kstlerlex. Bd. XX. p. 468—469; Bd. XXV. p. 1—2.

Szépműv. Múz.

134. Offen die königliche Hauptstadt in Ungarn den 23 Aug.—2 Sept. A° 1686 in Angesicht des Gros Viziers von Ihro Kayserl: Mayst: und dero Reichs Völcker mit Sturm erobert.

Rk—Rad—28×17 cm.

[Carl Gustav Ambling.]

A budai vár ostroma É felől nézve. Az előtérben ágyúállások és heves tűzharc. Fent Buda vára lángokban. Balra a középben Pest város ny-i része.

Belagerung der Festung Ofen von N gesehen. Im Vordergrund Kanonenstellungen u. lebhaftes Beschießung der Festung. Oben Ofen in Flammen. Links in der Mitte der w-e Teil der Stadt Pest.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 36. Nr. 18. — Bubics 46×59. — Károlyi—Wellmann 219. — Kremmer 49. — Lanfrancioni 86. — Thieme—Becker Bd. I. p. 409.

Apponyi M. 822. — Főv. Múz.

135. Offen door de keizerschen stormender hand ingenommen in't Jaar 1686 den 2 September.

Rk—Rad—62×48 cm.

Sign: Jan Luihen.

Cf: Kremmer 70.

136. Pianta eleuata, et assedio della Città, e Castello di Bvda Metropoli dell'Vngheria presa à via forza dall'Armi inuite dell August.^{mo} Cesara Leopoldo 1. e de Preñpi Collegiati li 2. 7bre 1686. sotto il felice Pontifi.^{co} d'Innocentio. XI.

Rk—Rad—70×22 cm.

[Arnoldo Van Westerhout.]

Buda ostroma Ny-ról tekintve, XI. Ince pápának ajánlva. Az ajánlás szövege lent jobbra pápai címer alatt: Alla Sta Di N. S. Papa Innocentio XI. Lent a középben lovascsata, balról és jobbról sátoztábor és ágyúállások. A középtérben a vár é-i és d-i falain belül közelharc, balra szélrőzsa. Címfelirat írásszalagon fent a középben. Szám- (1—38) és betűjelzésekkel. (A—Z). Valószínűleg könyvillusztráció. Több helyütt beirt magyarázatokkal.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen, dem Papst Innozent XI. gewidmet. Text der Widmung unten rechts: Alla Sta ... Unten in der Mitte Reiterschlacht, links u. rechts Zeltlager u. Kanonenstellungen. Im Mittelgrund innerhalb der n-en u. s-en Mauern der Festung Schlachtenszene, links Windrose. Titelschrift oben in der Mitte. Nummer- u. Buchstabenbezeichnungen. Wahrscheinlich Buchillustration.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 40. Nr. 33. — Lanfrancioni 117. «Cartamente di Van Westerhout quello di sotto vadi sopra e trametze dorepo del Musco.» — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 181—184.

Főv. Múz.

137. Pianta et Eleuatione della Reale Città e Fortezza di Bvda capitale del Regno di Vngaria presa dall'Armi della Sac. Ces. Ma di Leopoldo P. Imperatore sotto il Comando dell. Serenis. Sig. Duchi di Lorena e di Bauiera li 2. settembre 1686.

R k — R a d — 34.5 × 26.5 cm.

V. Distinto Diario overo Relationi . . . Napoli 1686. p. 10. BPVI Nr. 691.

Buda ostroma ny-i madártávtól tekintve, az ostromművek és a felvonult seregek nevének jelzésével, XI. Ince pápának ajánlva. Az ajánlás szövege lent a középben stilizált keretben: La Santità di N. S. Papa Innocentio XI. . . . Az előtérben balra a fővezéri tábor, jobbra tábori jelenet. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—29) 1—1 stilizált keretben fent balra és a középben.

Belagerung der Festung Ofen aus der w-en Vogelperspektive mit Bezeichnung der Belagerungswerke und der Regimente. Gewidmet dem Papst Inozent XI. Der Text der Widmung unten in der Mitte in stilisiertem Rahmen: La Santità di N. S. Papa . . . Im Vordergrund links Lager des Oberbefehlshabers, rechts Lagerszene. Italienische Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—29) oben links u. in der Mitte, je in einem stilisierten Rahmen.

Apponyi II. 1260.

138. Prospect Della Città Di Bvda Dalla Parte Del Danvbio Con L'Attacco De Gl'Imperiali.

R k — R a d — 1686. — 69 × 18 cm.

Buda ostroma két nézetből. 1. Jobbra ÉK-ről, díszes volutás keretben. Lent az előtérben a felvonult seregek jelzése, fent a vár ágyútűzben. 2. Balra a kereten kívül D-ről az ostromművekkel. A külső és belső keretek közötti tér lent és fent balra és jobbra török fegyverek csoportjai díszítik. Szám- (1—37) és betűjelzésekkel (A—V). Valószínűleg könyvillusztráció.

Belagerung der Stadt Ofen aus zwei Ansichten zusammengesetzt. 1. Rechts von NO gesehen in zierlichem Rahmen. Unten im Vordergrund Bezeichnung der kämpfenden Truppen, oben die Festung, unten Kanonenfeuer. 2. Links ausserhalb des Rahmens, die Stadt von S gesehen, mit den Belagerungswerken. Den Raum zwischen d. äusseren u. inneren Rahmen schmücken türkischer Gruppen. Nummer- (1—37) u. Buchstabenbezeichnungen (A—V). Mutmasslich Buchillustration.

Cf: B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 39. N r. 32.

Főv. Múz.

139. Prospect der Statt Ofen.

R k — R a d — 19 × 14 cm.

[Mathias Merian Jun.]

V. Boethius: Ruhmbelorberter . . . Kriegshelm . . . Nürnberg 1686. BPVI Nr. 579.

Buda ostroma ÉK felől tekintve. A vár lángokban. Az előtérben balra Pest erődítményeinek ny-i része, fent sátor tábor. Betűjelmagyarázatok (A—R) fent balra és jobbra.

Belagerung der Stadt Ofen von NO gesehen. Die Festung in vollem Brande. Im Vordergrund links Teilansicht der Stadt Pest, oben Zeltlager. Buchstabenklärungen (A—R) oben links u. rechts.

Cf: B u b i c s 43. — B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 42. N r. 43. — L a n f r a n c o n i 30. — T h i e m e — B e c k e r B d. XXIV. p. 413—414.

Főv. Múz.

140. Prospect der Statt Offen, sambt der Kayserl. Attaque.

R k — R a d — 1686. — 45 × 33 cm.

Sign: Jacob [Johann] Jezlfecit.

Egy lemezről nyomtatott két ostromkép. Fent balról Buda ostromának ábrázolása D-ről tekintve az ostromművekkel, a lövedékek röppályájának jelzésével. Felírása: Prospect der Schloss Offen, von der Chur-Bayrischen seythen sambt dero Attaque. A középtérben jobbra Pest é-i falai. Lent az ostrom E-ről tekintve, az ostromművek és a lövedékek röppályájának jelzésével. Felírása: Victoria so den 2. September Ao 1686. vm. 4. Uhr abents Durch die Christliche Waffen mit gestürmeter Handt, die Vüstung und Statt Offen geschohen. Lent balra szélrózsa, jobbra ütegállás, mellette kockázó katonák. Feljebb az ostromban résztvevő seregek megjelölése, jobbra tűzharc. Fent balra Szűz Mária a kis Jézussal, aki a feljük forduló kétfejű sas felé mellkeresztet nyújt. Lejjebb angyal a magyar címert nyújtja a sas felé. A sas felett angyal babékoszorúval. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—41) latin és német nyelven fent jobbra.

Zwei Abbildungen der Belagerung von einer Platte abgedruckt. Oben links Darstellung der Belagerung Offens mit den Belagerungswerken. Titelschrift: Prospect der Schloss Offen . . . Im Mittelgrund rechts die n-e Mauer der Stadt Pest. Unten die Belagerung von N gesehen mit den Belagerungswerken. Titelschrift: Victoria so den 2. September Ao 1686. . . . Unten links Windrose, rechts Kanonenstellung, daneben mit Würfel spielende Soldaten. Weiter oben Bezeichnung der kämpfenden Regimenter, rechts feuernde Kanonen. Oben links die Mutter Gottes mit dem Jesuskind, der dem ihnen zugewandten Doppeladler ein Pestorale reicht. Weiter unten bietet ein Engel dem Adler das ungarische Wappen an. Über d. Adler ein Engel mit Lorbeerkranz. Lateinische u. deutsche Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—41) oben rechts.

Cf: B p. sz f ő v. M ú z. k a t a l ó g. p. 38. N r. 24. — L a n f r a n c o n i 61. — T h i e m e — B e c k e r B d. XVIII. p. 549.

Főv. Múz.

141. Prospect von Offen sambt der Kayserl. Attaque.

[V o g e l].

Rk — Rad — 39 × 30 cm.

V. Diarium oder: Kurze u. warhaffte Beschreibung . . . der Haupt-Vestung Ofen 1686. p. 2. BPVI Nr. 689.

Egy lemezről nyomott három kép. Fent balról: »Prospect von der Chur-Bayrischen seythen sambt dero Attaque« felirással a budai vár d-i homlokzata. A vár az ágyútűz következtében lángokban áll. Jobbra Pest erődítményeinek é-i része. Lent jobbra szélrózsa. Jobbról: »Grundriss der Vöstung Offen sampt der Attaque« felirással Buda alaprajza az erődítmények és az ostromló sereg hadállásainak jelzésével. Lent a középén szélrózsa. Alul a metszet egész hosszában a budai vár ostroma É-ről az ostromművek és ágyútegek jelzésével. A kép felett címfelirat. Lent jobbról és balról csatajelenetek. Lent balra szélrózsa. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—43) p. 8. után.

Drei Bilder von einer Platte abgedruckt. 1. Oben links s-e Façade der Festung Ofen mit der Inschrift: »Prospect von der Chur-Bayrischen seythen sambt dero Attaque« versehen. Die Festung ist durch Kanonenfeuer in Brand gesteckt. Rechts in der Mitte der n-e Teil der Stadt Pest. Unten Windrose. 2. Rechts: »Grundriss der Vöstung Offen sampt der Attaque«. Grundriss der Festung mit Plan der Werke der Belagerer. Unten Windrose. 3. Unten, der ganzen Länge des Bildes entlang, Belagerung der Festung von N gesehen mit Werken u. Kanonenbatterien der Belagerer. Im Oberteil Titelschrift. Unten links u. rechts Schlachtenszenen. Unten links Windrose. Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen in dem Text des Werkes nach p. 8.

Cf: Drugulin 3212. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIII. p. 274.

FK. B 0941/16.

142. Vera et fundamentalis Regie Civitatis Bvdae, capitalis in Vngaria, Delineatio cum genuina locorum magis principalium declaratione. Wahrer und gründlicher Abriess der Königlichen Residenz und Hauptstadt Ungarischen Ofen sambt einer eigentlichen Erklärung der fürnehmsten Örter. 1686.

Rk — Rad — 34.5 × 24.5 cm.

Buda ostroma ÉK-ről tekintve, az erődítmények és ostromművek jelzésével. Az előtérben balra és jobbra tájképi részlet, feljebb jobbra és fent szélesen kiterjedt sátoztábor és felvonuló hadoszlopok. Számjelzésekkel (1—46). Valószínűleg könyvillusztráció.

Belagerung der Stadt Ofen von NO gesehen, mit Bezeichnung der Befestigungs- u. Belagerungswerke. Im Vordergrund links u. rechts landschaftliche Umrahmung. Oben ein weit ausgedehntes Lager u. aufmarschierende Truppen. Nummerbezeichnung (1—46). Mutmasslich Buchillustration.

Cf: Bubicz 55. — Kremmer 76.

Főv. Múz.

143. Vera pianta rilevata della reia citta di A di. 2. 7bre Buda Presa Capitale dell'Ongaria Assediata dall'Armi dell'Augustis.^{mo} Leopoldo I. Imp. e Prencipi Collegati li 20 Giugno 1686.

Rk — Rad — 58 × 36 cm.

Sign: Cauata dal disegno spedito dall'Ingegniore Domenico Fontana. — Baltiseva Falla s. Consecrata All Illmo et Ecc.^{mo} sig.^r Conte Pietro Zanobio Rat Veneto.

Buda ostroma ny-i madártávlatból tekintve az ostromművek ábrázolásával. A vár körül tűzharc, a falakon belül a császári és török seregek összecsapása. Címfelirat fent a középén két allegorikus állat között. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (1—7) lent balra volutás keretben.

Belagerung der Festung Ofen mit den Belagerungswerken aus der w-en Vogelperspektive gesehen. Um die Festung feuernde Kanonen, innerhalb der Mauern gefecht der kaiserl. u. türkischen Armee. Titelschrift oben in der Mitte zwischen zwei allegorischen Tieren. Italienische Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—7) unten links.

Cf: Thiemé—Becker Bd. XI. p. 181.

Főv. Múz.

144. Vero disegno della citta di Bvda ouero Offen e Pest.

Rk — Rad — 1686. — 35 × 25 cm.

Si Stampa da Fran.^{co} Collignon con licet.

Buda és Pest ostroma ÉNy-ről tekintve. Az előtérben a császári sereg vonulása a Margitszigeten vert hajóhídon át Buda felé. A szigetről és balról Pest felől Buda ágyúzása. A középtérben Pest elfoglalása és a hajóhíd pusztulása. A háttérben a középén a Gellértheyy magasan kiemelkedő várral, jobbra a budai hegyek. Betűjelmagyarázatok (A—S) lent balra, külön keretben.

Belagerung der Städte Ofen u. Pest von NW gesehen. Im Vordergrund Aufmarsch der kaiserl. Armee nach Ofen, durch die über die Margaretinsel geschlagene Schiffbrücke. Von der Insel u. von der Pester Seite Beschiessung der Stadt Ofen. Im Hintergrund in der Mitte der Gerhardsberg mit einer mächtigen Burg, rechts die Ofner Gebirge. Buchstabenerklärungen (A—S) unten links.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 44. Nr. 55. — Lanfranchi 85. — Schoen 34.

Főv. Múz. — Szépműv. Múz.

145. Vorstellung der Haupt Vestung und Ungarisch Königl. Residenz Stadt Ofen samt deren Belägerung, durch die Röm. Kayserl. und anderer hohen Alyrten Waffen.

Rk — Rad — 1686. — 27 × 35 cm.

A budai vár ostroma D felől tekintve. Az előtérben a császári hadak ágyúállása és tábori jelenetek balról staffage-alakok. Fent repülő puttó kettős keresztel, felette irás: Oriente Hoc. Betű- (A—O és számjelmagyarázatokkal (1—37). Cim irássalalagon.

Ansicht der Belagerung von S gesehen. Im Vordergrund die Kanonenstellungen der kaiserlichen Armee u. Lagerszenen, links Staffage-Figuren. Oben ein Putto mit Inschrift: Oriente Hoc. Mit Buchstaben- (A—O) u. Nummererklärungen (1—37).

Cf: Károlyi—Wellmann 253.

FK. B 769/1.

146. Vorstellung der Haupt-Vestung Ofen, was dabey merckwürdig vorgelauffen. 1686.

Rk — Rad — 5 l. nagy. fol. — qu. roy. fol. auf 5 Bl.

Sign: M. Lerchet J. Hoffmann fec. et exc.

Buda látképe a vár ágyúzásának és az ostromnak ábrázolásával. Fent a középben a győzelem istennője és Fama a város alaprajzát tartják. Lent nyolc hasábon az ostrom történetének leírása, két külön keretben levő képpel: 1. A menekülő törökök üldözése június 23-án. 2. A budai várparancsnok elfogatása.

Ansicht der Stadt während der Beschussung u. des Sturmes in der Mitte oben. Die Siegesgöttin u. Fama einen Plan der Stadt haltend. Unten 8 Spalten Beschreibung mit zwei eingedruckten Kupfern. 1. Überfall der flüchtenden Türken auf der Donau den 23. Juni. 2. Gefangennahme des Commandanten in Ofen.

Cf: Drugulin 3218. — Thieme—Becker Bd. XXIII. p. 110.

147. Waarer und Gründlicher Abriess der Königlichen Residenz u. Hauptst: Ofen sampt einer eigentlichen erklärung der fürnehmsten Oerter 1686.

Rk — Rad — 34 × 23 cm.

V. Sonderbare Begebnisse der königlichen Vestung Ofen . . . 1686. p. 38. BPVI Nr. 1020.

Buda ostroma ÉK-ről nézve a vár körvonalainak, az északi és déli ostromműveknek ábrázolásával. Fent végig sätortábor és felvonuló csapatok, balra lent részlet a pesti dunapartból. Szám- (1—46) és betűjelmagyarázatok (A—D) lent négy hasábon.

Ansicht der Belagerung von NO gesehen, den Umriss der Festung, die n-e u. s-e Werke der Belagerer darstellend. Oben Zeltlager u. marschierende Truppen, unten links e. Teil vom Pester Donauufer. Buchstaben- (A—D) u. Nummererklärungen (1—46) unten in vier Zeilen.

Cf: Drugulin 3211.

FK. B 0941/96.

148. Ware Abbildung der Königlichen Haupt- u. Residentz Stadt Ofen, welche den 16. Juny A. 1686. von dero Röm. Kay. May. und denen Alyrten Völckern belägert u. den 2. September glücklich erobert worden nach deme es in die 145 Jahr in Türckischen händen gewest.

Rk — Rad — 37.5 × 30 cm.

David Funck Ex.

Buda ostroma Ny-ről tekintve, jórészt képzeletbeli hegyrajzi és városépítészeti elemekkel. Az előtérben végig sätortábor, fejjebb ágyúállások és menetelő hadoszlopok. A vár ágyútűzben. A háttérben jobbra Pest képzeletbeli hegyekkel. Címfelirat irássalalagon fent a középben. Betűjelmagyarázat (A—M) balra és jobbra lent külön keretben.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen, meistens mit imaginären orographischen u. architektonischen Elementen. Im Vordergrund langes Zeltlager, weiter oben Kanonenstellungen u. marschierende Truppen. Die Festung in Kanonenfeuer. Im Hintergrund rechts die Stadt Pest mit Phantasie-Gebirge. Titelschrift oben in der Mitte. Buchstabenerklärungen (A—M) unten links u. rechts in separaten Rahmen.

Föv. Múz.

149. Warhaffter Grund und Abriss der Haupt-Vestung Ofen samt deren Belagerung und Vorstellung aller Approchen, Batterien und Kesseln durch die Kays. und dero hohen Alyrten Waffen im Junio und Julio des 1686 sten Jahrs.

Rk — Rad — 1686 — 37 × 33 cm.

[Justus Van den Nypoort et Joh. Martin Lerch ff ac excud.]

Buda ostromképe Ny-ről az é-i és d-i hadállások feltüntetésével. Lent balról Pest erődei alatt tábori jelenet. Címfelirat fent két allegorikus állat között, alatta hat sorban betűjelmagyarázat (A—K)

Belagerungsbild von W gesehen mit den n-en u. s-en Werken der Belagerer. Unten in d. Umgebung d. Stadt Pest Lagerszene. Inschrift u. Buchstabenerklärungen (A—K) oben zwischen zwei alleg. Tieren.
Cf: Andersen Bd. V. p. 163—176. — Bubits 57. — Schoen 28. — Thiem e—Becker Bd. XXV. p. 544.; Bd. XXIII. p. 110.

FK. B 769/175.

150. Warhaftig und Eigendlicher Abris sambt Völliger Belagerung der Vestung Ofen welche Anno 1686 vermittelst Göttlicher Hülffe durch Ihre Kayser: Maystt: und dero hohen Allirten Waffen, den Durckischen Klauen wiederum glücklich entrisen worden.

Rk — Rad — 44×18 cm.

Buda ostroma Ny felől tekintve. Az előtérben balra ágyúállások és mozgalmas tábori jelenetek, jobbra lovaskatonák. A középtérben a bástyákhoz felvonuló csapatok. Buda lángokban. Címfelírás írásszalagon fent a középén, balra lent szélrózsa.

Belagerung der Stadt Ofen von W gesehen. Im Vordergrund links Kanonenbatterien u. lebhaft Lagerszene, rechts Reiter. Im Mittelgrund aufmarschierende Truppen. Ofen in vollem Brande. Titelinschrift oben in der Mitte. Unten links Windrose.

Szépműv. Múz.

151. [Buda ostroma 1686.]

Látkép ék-i madártávlatból, az erődtímenyek és ostromművek megjelölésével. Balra Pest északi erődtímenyei. Balra lent, külön keretben a budai vár és a támadó sereg hadállásainak alaprajza: »Grundriss der Stadt und Vestung Ofen und wie solche im junio 1686 beläget, in diesem kleinen Tafel ein abgerissen, wie weit man biss zum 1. Julio mit den Attaquen avancirt, die fernere so im Julio passirt sein in der Grosen Tafel zu sehen« cimmel. Külön szájmagyarázatokkal (1—12).

[Belagerung Ofens 1686.]

Ansicht aus der n-én Vogelperspektive. Links Teilansicht der Festung Pest. Links unten ein kleines Belagerungsbild mit Inschrift versehen: »Grundriss...« Mit separaten Nummererklärungen (1—12).

Rk — Rad 34.5×22.5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.
Hinrich Heuss excud. Hamb.

V. Hartnaccus: Bellorum quae Christianos inter & Turcas gesta sunt ... conspectus. 1687. BPVI Nr. 1158.

Betűjelmagyarázatok (A—Y) a mű szövegében.

Buchstabenerklärungen (A—Y) im Text des Werkes.

FK. B 943/422.

152. Bvda Citta.

Rk — Rad — 23×18 cm.

Sign: Cesare Laurentio [Lorenzi] fece.

V. Panceri: Continuatione de successi nell' Vngheria ... Milano 1687. p. 78. BPVI Nr. 902.

Buda ostromképe ny-i madártávlatból tekintve. Lent az előtérben, azután balról és jobbról ágyúütegek és támadó hadoszlopok. Fent jobbról Pest. Címfelirat fent a középén, írásszalagon. Betű- (A—D) és szájmagyarázatok (1—12) a mű szövegében.

Belagerung der Festung Ofen aus der w-en Vogelperspektive. Unten im Vordergrund, ferner links u. rechts Kanonenbatterien u. Offensivkampf. Oben rechts die Stadt Pest. Titelinschrift oben in der Mitte. Italienische Buchstaben- (A—D) u. Nummererklärungen (1—12) in dem Text des Werkes

Cf: Thiem e—Becker Bd. XXII. p. 453.

FK. B 355/98.

153. Bvda stormender Hand ingenomen int gesigt van den Grootte Visir: wiens Leger met een in route geslagenis den 2. Sept. 1686.

Rk — Rad — 12×17 cm.

V. Hollandsse Mercurius 1686. Haarlem 1687. p. 210. BPVI Nr. 476.

Buda erődtímenyeinek és fontosabb épületeinek látképe D-ről az ostromművek jelzésével. Lent az előtérben csatajelenet. Jobbra a középén Pest erődtímenyeinek é-i része. Címfelirat dekoratív keretben. Betű- és szájmagyarázat a mű szövegében p. 210.

Ansicht der Befestigungswerke u. der wichtigeren Gebäude der Stadt Ofen von S gesehen. Unten in dem Vordergrund Schlachtszene. Rechts in der Mitte Teilansicht der Festung Pest. Titelinschrift in dekorativem Rahmen. Buchstaben- und Nummererklärungen in dem Text des Werkes p. 210.

FK. B 943/237.

154. Die Eroberte Vngarische Hauptstatt Ofen.

R k — R a d — 33 × 12 cm.

V. Warhaftig u. ausführlicher Bericht ... Augsburg [1687.] Melléklet — Beilage. BPVI Nr. 1284.

Buda ostroma ÉNy-ről tekintve. Lent balra a címfelirat volutás keretben, felette angyal, jobbra Buda é-i erődítményel alatt sátor tábor és ágyúállások. A vár ágyútűzben. A középtérben balra Pest, jobbra a vár d-i oldalán ostromjelenet. Fent balra tűzérési harc. Betűjelmagyarázatok (A—I) a kép alatt.

Belagerung der Stadt Ofen von NW gesehen. Unten links die Titelschrift im Voluten-Rahmen mit einem Engel, rechts unter den n-en Befestigungswerken Zeltlager u. Kanonenbatterie. Die Festung in Kanonenfeuer. Im Mittelgrund links die Stadt Pest, rechts an dem s-en Teil der Festung Belagerungsszene. Oben links Beschießung der Stadt. Buchstabenerklärungen (A—I) unter dem Bild.

Apponyi II. 1303.

155. Pianta et assedio della Citta di Bvda, e Pest con L'accampamento del Esercito Cesareo, passo del Danubio, et insigni Vittorie ottenute dal Serenis.^{mo} Sig. Duca di Lorena, alli 11. e 22. di Luglio nelle uicinanze di Buda, sotto il Pontificato di N. S. P. Innocentio XI. l'Anno 1684.

R k — R a d — 52 × 39 cm.

[Vincenzo Mariotti]

V. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco. Roma: Rossi 1687. Tab. 18.

A budai vár ostromának látképe ÉK-ről nézve. Fent jobbra és lent végig felvonuló csapatok és ágyúállások. Középen az ágyútűzben álló hajóhid. Lent a Margitsziget d-i része átvonuló csapatokkal és ágyúkkal, A szigetet Budával és Pesttel hajóhid köti össze. Betű- (A—V) és számjelmagyarázatok (2—23) stílizált keretben.

Ansicht der Belagerung der Stadt Ofen von NO gesehen. Oben links u. unten marschierende Truppen u. Kanonenstellungen. In der Mitte die unter Kanonenfeuer stehende Schiffbrücke. Unten der s-e Teil des Margaretheninsel, mit durchziehenden Truppen u. Kanonen. Oben links Buchstaben- (A—V) u. Nummererklärungsstafel (2—23) in stilisiertem Rahmen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 34. Nr. 12. — Drugulin 3156. — Lanfranconi 57. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 112.

FK. Bq 769/439. — Bq 769/205.

156. Pianta Et Elevatione Della Reale Citta E Fortezza Di Bvda Capitale Del Regno D'Vngeria Assediata Dal'Armi Della Sac. Ces. Ma Di Leopoldo P^o. Imperatore Li 20 Giugno. 1686. Nel Anno X^o Del Felice Pontificato Di N. S. Papa Innocentio XI. E Presa Li 2. Settembre 1686.

R k — R a d — 53 × 41 cm.

[Vincenzo Mariotti]

V. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco Roma 1687. Tab. 17.

Buda ostromképe ny-i madártávlatból tekintve, az ostromművek jelzésével. É-ről és D-ről heves ostromjelenetek. Lent a tábor és feliratokkal ellátva felvonuló csapatok. Jobbra fent Pest. Szám- (1—29) és betűjelmagyarázatok (A—Z) fent a középben és balra stílizált keretben.

Belagerung der Festung Ofen aus der w-en Vogelperspective. In dem n-en u. s-en Teilen der Festung Belagerungsszene: Unten das Lager u. aufmarschierende Truppen mit Inschriften versehen. Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungsstafel (1—29) in der Mitte u. links in stilisiertem Rahmen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 40. Nr. 37. — Drugulin 3215. — Kremer 105. — Lanfranconi 65. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 112.

FK. Bq 769/439.

157. Prospettiva Della Real Citta Di Bvda Con Li Tré Attacchi.

R k — R a d — 27.5 × 38.5 cm.

V. Manone: L'Ungheria vendicata. Milano [1687.] p. 208. BPVI Nr. 1183.

Egy lemezről nyomtatott három városkép: 1. Fent balról a budai vár d-i homlokzata. A vár ágyútűzben és lángokban. Jobbra Pest erődítményeinek é-i része. 2. Jobbról »Pianta della citta di Buda« címmel alaprajz az ostromló sereg hadállásainak jelzésével. Lent a középben szélrózsa. 3. Alul a metszet egész hosszában Buda ostroma ÉNy felől az ostromművekkel. Az előtérben balra négylovas szekér, jobbra tüzelő üteg. A háttérben jobbra a vár d-i oldala lángokban. Balra Pest erődítményeinek ny-i része. Betű- és számjelmagyarázatok a műben.

Drei Ansichten von einer Platte abgedruckt. 1. Oben links der s-e Teil der Festung Ofen. Die Festung steht unter Kanonenfeuer. Rechts der n-e Teil der Stadt Pest. 2. Rechts: Grundriss der Festung mit Plan der Werke der Belagerer, mit dem Titel »Pianta della citta di Bvda« versehen. Unten in der Mitte Windrose. 3. Unten die ganze Länge des Bildes nach, Belagerung der Festung von N gesehen mit

Werke der Belagerer. Im Vordergrund links ein Vierspann, rechts feuernde Kanonenbatterie. Im Hintergrund, der n-e Teil der Festung in Flammen. Links der w-e Teil der Festung Pest. Buchstaben- u. Nummererklärungen im Text des Werkes.

Apponyi II. 1225.

158. Veduta di Bvda nuoua uerso la Vecchia.

R k — R a d — 25 × 16 cm.

V. Panceri: Continuatione de svccessi nell'Vngheria... Milano 1687. p. 86. BPVI Nr. 902.

Buda és Pest ostroma ÉK-ről tekintve. Lent balról a Margitsziget romjai, jobbról szekértábor. Buda ágyúútzbán a lövedékek röppályájának jelzésével. Fent balra Pest. Betűjelmagyarázatokkal (A—W).

Belagerung der Städte Ofen u. Pest von NO gesehen. Unten links die Ruinen der Margaretheninsel, rechts Wagenlager. Ofen unter Kanonenfeuer. Oben links die Stadt Pest. Mit Buchstabenerklärungen (A—W).

Főv. Múz.

159. Veduta di Bvda uerso Albareale.

R k — R a d — 26 × 16 cm.

V. Panceri: Continuatione de svccessi nell' Vngheria... Milano 1687. p. 82. BPVI Nr. 902.

A budai vár ostromképe DNY-ről nézve, jórészt képzeletbeli városépítészeti elemekkel. Lent az előtérben temető és felvonuló hadoszlopok, jobbról a háború szimbólumainak csoportja. Középen ágyúútegek, jobbra a háttérben részlet Pest városából. Betű- (A—X) és számjelmagyarázatok a mű szövegében.

Ansicht der Belagerung von SW gesehen, grösstenteils mit imaginären architektonischen Elementen. Unten im Vordergrund Friedhof u. aufmarschierende Truppen, rechts eine Gruppe von Kriegssymbolen. In der Mitte Kanonenbatterien, rechts im Hintergrund Stadtteil von Pest. Italienische Buchstaben- (A—X) u. Nummererklärungen in dem Text des Werkes.

FK. B 355/98. — Főv. Múz.

160. Veduta di Bvda uerso il Monte S. Gerardo.

R k — R a d — 26.5 × 17 cm.

V. Panceri: Continuatione de svccessi nell'Vngheria... Milano 1687. p. 89. BPVI Nr. 902

Ostromkép D felől tekintve, a d-i ostromművek jelzésével, jobbra lent Pest látképe. Betűjelmagyarázatok (A—Y) a mű szövegében.

Belagerung der Festung Ofen von S gesehen, mit den s-en Belagerungswerken. Rechts unten Ansicht der Stadt Pest. Buchstabenerklärungen (A—Y) im Text des Werkes.

Apponyi II. 1310.

161. Veduta di Bvda uerso Pest.

R k — R a d — 25 × 16 cm.

V. Panceri: Continuatione de svccessi nell' Vngheria... Milano 1687. p. 88. BPVI Nr. 902.

Buda és Pest látképe K-ről nézve. Jobbra az előtérben felvonuló csapatok. Balról a Gellérthegy és jobbra a budai hegyeken ágyúútegek. Betűjelmagyarázatok (A—Z) a mű szövegében.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von O gesehen. Unten im Vordergrund aufmarschierende Truppen links an d. Gerhardsberg u. rechts an d. Ofner Gebirge Kanonenbatterien. Italienische Buchstaben-erklärungen A—Z) in dem Text des Werkes

FK. B 355/98.

162. Verovering der Sterke Stad Buda of Offen, door de Keyserlyke en Geallierde Machten.

R k — R a d — 56 × 45 cm.

Sign: R. de Hooge jnv. et fecit 1686.

V. Wagner: Staedt u. Geschicht Spiegel... Augsburg 1687. Melléklet. — Beilage. BPVI Nr. 1283.

A 113. sz. alatt leírt kép változata.

Variante des unter Nr. 113. beschr. Bildes.

Cf: B p. s z f ő v. M ú z. k a t a l ó g. 37. Nr. 21. — K r e m m e r 66.

Szépműv. Múz. — Főv. Múz.

163. Beläger- und Eroberung der Königl. Ungarischen Haupt-Stadt Ofen durch die Kayserl. und dero Hohen Alliierten glückseelige Waffen.

R k — R a d — 54 × 44 cm.

[Romain de Hooghe.]

V. Boethius: Ruhm-Belorberter ... Kriegs-Helm ... Nürnberg 1688. p. 444. BPVI Nr. 581.
A 113. sz. alatt leírt kép változata.

Variante des unter Nr. 113. beschr. Bildes.

Cf: Thieme—Becker Bd. XVII. p. 458—461.

FK. Bq 769/64. — B 355/41.

164. [U. a. címmel. — Mit derselben Titelschrift.]

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — München bei Mich. Wening, Kupferstechern.

Fent Buda ostroma. A 113. sz. alatt leírt kép változata.

Rk — nagy fol.

[Romain de Hooghe.]

A kép alatt nyolchasábos latin és német szöveg.

Oben Belagerung der Stadt Ofen. Variante des unter Nr. 113. beschr. Bildes.

Rad — Roy fol.

[Romain de Hooghe.]

Unten 8 sp. lateinische u. deutsche Erklärung.

Cf: Drugulin 3222. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121. — Thieme—Becker Bd. XVII. p. 458—461.

165. [U. a. címmel. — Mit derselben Titelschrift.]

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Augsburg gedruckt und zu finden bey Jacob Koppmayer.

Fent Buda ostroma. A 113. sz. alatt leírt kép kópiája.

Rk — 55×45 cm.

Sign: I. Christoph Haffner sculp.

A kép alatt négyhasábos szöveg.

Oben Abbildung der Belagerung Ofens. Copie des unter Nr. 113. beschr. Bildes.

Rad — 55×45 cm.

Sign: I. Christoph Haffner sculp.

Unter dem Bild vierspaltiger Text.

Cf: Bubits 67. — Thieme—Becker Bd. XV. p. 448.

Szépműv. Múz. — Föv. Múz.

166. Buda Metropoli dell' Ungaria presa a uiuaforza dall'Armi Cesaree li 2. Settembre 1686.

Rk — Rad — 13×17 cm.

V. Lopez: Historia delle passate, e corrente Guerre ... 1688. Parte II. Napoli 1688. p. 782. BPVI Nr. 1317.

Buda ostroma Ny felől tekintve, az erődítmények és ostromművek ábrázolásával. Lent az előtérben lovasok és lándzsás csapatok felvonulása. A középtérben harci jelenetek, balra és jobbra sátoztábor. Fent a Duna vonala gályákkal, jobbra Pest. Számjelmagyarázatok (1—9) lent két sorban.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen, mit Darstellung der Befestigungs- u. Belagerungswerke. Unten im Vordergrund Aufmarsch von Reiter u. Lanzenträger. Im Mittelgrund Schlachtenszene, links u. rechts Zeltlager. Oben die Donaulinie mit Galeeren, rechts die Stadt Pest. Nummererklärungen (1—9) unten in zwei Zeilen.

Egyet. kvf.

167. Bvda.

Rk — Rad — 15×10 cm.

Sign: Gaspar Bouttats.

V. Bouttats: Breve y exacta descripcion ... de Hungaria ... Ambers 1688. Tab. 23. BPVI Nr. 1290.

Buda és Pest ostroma ÉK-ről nézve. Lent az előtérben lovasok, jobbról és balról megerősített ágyúállások. Minden oldalról ágyúharc. Címfelirat fent a közepén írásszalagon.

Ansicht der Belagerung der Städte Ofen u. Pest. Unten im Vordergrund Reiterfiguren, rechts u. links befestigte Kanonenbatterien. Von allen Seiten Kanonenfeuer. Titelschrift oben.

Cf: Thieme—Becker Bd. IV. p. 476.

FK. B 916/6.

168. Die hart belagerte hefftig bestürmbte und zuletzt glücklich eroberte Ungarische Haupt-Vestung Ofen.

R k — R a d — 26 × 15 cm.

[Pieter vanden Berge.]

V. Happelius: Hochverdiente Ehrenseule . . . Hamburg 1688. p. 80. BPVI Nr. 1309.

A budai vár ostroma ÉK-ről nézve az é-i és d-i hadállások megjelölésével. Balra lent a pesti erődítmények é-i része. Címfelirat lent a középen kiemelkedő zászlón. Betűjelmagyarázatok (A—M) a mű szövegében.

Belagerung der Festung Ofen von NO gesehen, mit Bezeichnung der n-en u. s-en Werke der Belagerer. Unten links Teilansicht der Festung Pest. Titelschrift unten in der Mitte auf einer Fahne. Buchstaben erklárungen (A—M) im Text des Werkes.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 34. Nr. 9/b. — Lanfranchoni 102. — Thieme—Becker Bd. III. p. 393.

FK. B 943/108.

169. [U. az a kép, mint illusztrált röplap kéthasábos szöveggel.]

[Dasselbe Bild als illustriertes Flugblatt mit zweispaltigem Text.]

Zu bekommen in Hamburg bey Thomas von Wiering im Gúlden A. B. C. bey der Börse. Anno 1686.

Cf: Bubics 37. — Schoen 32.

Szépív. Múz.

170. Das bluthig-belagerte Hertzhaft-bestürmte und mit feür und Bluth eroberte Ofen den 23. Aug. 2. Sept. A° 1686.

R k — R a d — 43 × 35 cm.

V. Happelius: Thesaurus Exoticorum. Hamburg 1688. BPVI 1310.

Buda szept. 2-i ostroma Ny-ról tekintve. Lent balra a fővezér sátra, előtte harsonázó lovasok. Feljebb tábori jelenetek. A középtérben minden oldalról roham. A vár lángokban. Betűjelmagyarázatok (A—R) az illusztrált könyv szövegére utalnak.

Belagerung der Stadt Ofen am 2. Sept. von W gesehen. Unten links der Zelt der Oberbefehls haber u. posaunende Reiter. Weiter oben Lagerszene. Im Mittelgrund Sturm von allen Seiten. Die Festung in Flammen. Buchstabenerklárungen (A—R) im Text des illustrierten Werkes.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 38. Nr. 26. — Lanfranchoni 85.

Főv. Múz.

171. Erobertes Ofen in vollem Brande.

R k — R a d — 19 × 14 cm.

V. Boethius: Ruhm-Belorberter . . . Kriegs Helm. II. Nürnberg 1688. p. 450. BPVI Nr. 581.

Buda ostromának látképe ÉK-ről nézve. A vár ágyútűzben és lángokban. Lent balra Pest erődítményeinek északi része, mellette jobbra sátoortábor. Címfelirat írásszalagon fent a középen, mellette balról és jobbról betűjelmagyarázatok (A—R).

Ansicht der Belagerung Ofens von NO gesehen. Die Festung im Kanonenfeuer u. im vollen Brande. Unten links Teilansicht der Festung Pest, daneben Zeltlager. Titelschrift oben in der Mitte. Buchstaben erklárungen (A—R) links u. rechts.

Cf: Bubics 44.

FK. B 355/41.

172. Vero Dissegno Di Bvda Citta Capitale Dell Ongheria Inferiore Assediata Dall Armi Imperiali An° 1686.

R k — R a d — 38 × 27 cm.

Girolamo Albrizzi al Insegna del Amsterdam dietro la Chiesa di S. Giuliano in Venetia F.

V. Constantini: Vienna liberata . . . Roma 1690. BPVI Nr. 1495.

Ostromkép Ny felől. Előtérben balról sátoortábor, jobbról mozgalmas lovascsoport, mögötte genreképszerű tábori jelenet. A középtér baloldalán lándzsás- és lovascapatok felvonulása, távolabb középen harci jelenetek. Fent jobbra a Gellértnegy, távolabb Pest látképe, háttérben képzeletbeli hegyekkel. Fent balfelől a Margitsziget. A két város között hajóhid. Lent balra keretben betűjelmagyarázat (A—X).

Belagerung Ofens von W gesehen. Im Vordergrund links das Lager, rechts Reitertruppe u. Lagerzene. In der Mitte links aufmarschierende Kavallerie u. Infanterie u. Belagerungszene. Oben rechts der Gerhardsberg, in der Ferne die Stadt Pest. Links die Margareteninsel. Unten links italienische Buchstabenerklärungstafel (A—X).

Cf: Kremmer 84.

FK. B 943/404.

173. [U. annak a képnek változata u. a. címmel.]

[Variante des vorigen Blattes mit derselben Titelschrift.]

Rk—Rad—36.5×29 cm.

Sign: Lodouico gomier sc. Fran Colignon Forin Al Parione.

Cf: Thieme—Becker Bd. VII. p. 227.

Szép műv. Múz.

174. Gründliche vorstellung der Vestung Ofen wie solche von denen Kaiserlichen 1686 belägert.

Rk—Rad—35×29 cm.

V. Abellinus: Theatri Europaei continuatio. Tl. 12. Frankfurt a. M. 1691. BPVI Nr. 1413.

Buda és Pest látképe É-ről, a Rózsadombról tekintve, az erődítmények és a városarchitektúra részletes rajzával. Középen a Várhegy é-i lejtője alatt félkörben kocsitábor. Lent Óbuda és a Margitsziget romjai. Betűjelmagyarazatok (A—X) az illusztrált mű szövegére utalnak.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von N gesehen, mit den Befestigungswerken. In der Mitte unter d. n-en Abhang der Festung das Lager. Unten die Ruinen der Stadt Áltofen u. der Margaretheninsel. Buchstabenerklärungen (A—X) in dem Text des illustrierten Werkes.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 33. Nr. 8. — Bubits 20. — Schoen 20.

FK. Bq 769/158.

175. Ofen.

Rk—Rad—23×14 cm.

Sign: Hermundt fecit.

V. Feigijs: Wunderbahrer Adlerschwung... Wien 1694. p. 232. BPVI Nr. 1445.

Buda ostroma Ny-ről tekintve az ostromművek ábrázolásával. Az előtérben balra tábori jelenetek, jobbra lovasok. A középtérben ostromjelenetek. A vár lángokban.

Belagerung der Festung Ofen von W gesehen mit Darstellung der Belagerungswerke Im Vordergrund links Lagerzenen, rechts Reiter. Im Mittelgrund Belagerungsszenen, die Festung in Flammen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 33. Nr. 7. — Lanfranchi 33. — Thieme—Becker Bd. XVI. p. 515.

Főv. Múz.

176. Le Siege De Bude.

Rk—Rad—16.5×22 cm.

Sign: Sebastian le Clerc del. — Jeremias Wolff excud. Aug. Vind. — Johanna Sibilla Kräusin fecit.

V. Les Actions Glorieuses de S. A. S. Charles Duc de Lorraine &c. en Hongrie... [1700.]

Buda ostroma K-ről nézve. A vár ágyútűzben. Az előtérben ágyúvontatás és tábori jelenet. Címfellirat stílizált keretben a kép alatt, mellette balra és jobbra Kaposvár és Siklós képe. A diszes keret felső részén a háború szimbólumainak csoportja, a közepén koronás monogram. Alatta ugyancsak stílizált keretben Szeged, Simontornya és Pécs kis képe.

Belagerung der Stadt Ofen von O gesehen. Die Festung steht unter Kanonenfeuer. Im Vordergrund vorbeiziehende Kanone u. Lagerzene. Titelschrift in stilisiertem Rahmen unter d. Bild, daneben links u. rechts kleine Ansichten der Städte Kaposvár u. Siklós. Oben eine Gruppe von Kriegs-Symbolen, in der Mitte ein Monogramm mit Krone. Darunter ebenfalls in stilisiertem Rahmen kleine Ansichten der Städte Szeged, Simontornya u. Fünfkirchen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 43. Nr. 54. — Kremmer 83. — Lanfranchi 118. — Nagler Kstlerlex. Bd. VIII. p. 112; Bd. XXIV. p. 548. — Schoen 35. — Thieme—Becker Bd. XXII. p. 523.

FK. Bq 769/4.

177. Ofen.

Rk — Rad — 11×14 cm. — Szöveggép. — Textillustration.

V. Der Neu-eröffneten Ottomanischen Pforten Fortsetzung... Augspurg 1701. p. 277. BPVI Nr. 1444.

Buda és Pest ostroma k-i madártávlathól az erődítmények és ostromművek ábrázolásával. Cím balra fent dekoratív keretben.

Belagerung der Städte Ofen u. Pest mit Plan der Werke der Belagerer aus der ö-en Vogelperspektive. Titelschrift oben links in dekorativem Rahmen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 16. Nr. 39. — Lanfranchi 103.

FK. Bq 949/27/2.

178. [Buda ostroma 1686.]

K-i madártávlathól tekintve. Lent az előtérben Lotharingiai Károly és Miksa Emánuel bajor választó alakja között a vár kis képe k-ról tekintve. A középtérben lent sátoztábor, lovas és gyalogos katonákkal. Fent a budai vár, körülötte az ostromművek és megszálló csapatok. A háttérben harci jelenetek és a török tábor.

[Belagerung der Festung Ofen.]

Aus d. ö-en Vogelperspektive. Unten im Vordergrund zwischen d. Gestalten des Herzogs v. Lothringen u. des Kurfürsten von Bayern eine kleinere Ansicht von Ofen von O gesehen. Im Mittelgrund unten das Lager mit Reitern u. Infanteristen. Oben die Festung von Ofen mit Belagerungswerken u. Truppen. Im Hintergrund Schlachtszene u. das türkische Lager.

Rk — Rad — 20.5×33.5 cm.

Sign: Joh. Joseph Waldman del. — Jacob Müller fecit.

V. Admirables efectos de la Providencia svcedidos en la Vida, e imperio de Leopoldo Primero Tom III. ... an Milan 1714. p. 344. BPVI Nr. 1605. — Abrégé historique et iconographique de la vie de Charles V. Duc de Lorraine Pl. XV. BPVI Nr. 1505.

Betű- (A—Z) és számjelmagyarázatok (1—4), p. 344.

Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—4), p. 344.

Cf: Nagler Kstlerlex. Bd. XXIII. p. 460.

Apponyi IV. 2355.

179. Vero Disegno Della Regal Città Di Bvda Metropoli Di Vngheria con la dichiaratione de luogh piu principali, nel modo come fu Presa dalle Armi Austriache l'Anno, 1686.

Rk — Rad — 34×28 cm.

[Lodovico Mattioli?]

V. Gemelli—Careri: Giro del Mondo... Tom VIII. Venezia 1728. p. 72. BPVI Nr. 1542.

Buda erődítményeinek és ostromműveinek képzeletbeli tükörképe K-ről nézve. Fent a cím alatt végig sátoztábor, alatta felvonuló hadoszlopok, a vár é-i és d-i sáncainál ostromjelenetek. Szám- (1—47) és betűjelmagyarázat (A—D) lent négy oszlopban.

Imaginäre Spiegelansicht der Festung Ofen mit Plan der Werke der Belagerer von O gesehen. Oben, unter d. Titel Zeltlager u. aufmarschierende Truppen, bei d. n-en u. s-en Schanzen der Festung Belagerungsszene. Italienische Buchstaben- (A—D) u. Nummererklärungen (1—47) unten in vier Spalten.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 38. Nr. 28. — Lanfranchi 87. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 267.

FK. B 910/239.

180. Ofen gehet an die Christen über.

Rk — Rad — 1686. — 7.5×6.5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

V. Fuhrmann: Alt und Neues Oesterreich. Wien 1734.

Buda és Pest látképe K felől tekintve. Az előtérben lovas- és gyalogoskatonák táború mellett. A háttérben Buda ágyútűzben, minden oldalról felvonuló csapatokkal.

Ansicht der Städte Ofen u. Pest von O gesehen. Im Vordergrund Kavalleristen u. Infanteristen beim Lagerfeuer. Im Hintergrund Ofen unter Kanonenfeuer. Von allen Seiten aufmarschierende Truppen.

Cf: Lanfranchi 76.

Főv. Múz.

3. Alaprajzok, térképek. — Grundrisse, Pläne. — Piante, carte geografiche.

181. [Buda és Pest.]

Alaprajz é-i madártávlattól a városrészek és nevezetesebb épületek jelzésével. Lent balra a Margitsziget csúcsa, szélrózsával. Betűjelmagyarázat (A—U) balra fent külön keretben.

[Grundriss der Städte Ofen u. Pest.]

Aus der n-en Vogelperspektive, mit Bezeichnung der Stadtteile u. d. namhaften Gebäude. Unten links s-er Teil der Margaretheninsel. Buchstabenerklärungen (A—U) oben rechts.

V. Ofens Glück- und Unglücks-Fälle . . . 1684. p. 2. BPVI Nr. 248.

Apponyi II. 1159.

182. [Buda és Pest.]

Alaprajz D felől tekintve, az erődítmények és ostromművek ábrázolásával. Betűjelmagyarázat fent jobbra dekoratív keretben.

[Grundriss der Festung Ofen u. Pest.]

Mit den Befestigungs- u. Belagerungswerken. Buchstabenerklärungen oben rechts in dekorativen Rahmen.

R k — R a d — 32 × 42 cm.

V. Diarium der harten u. blutigen Belagerung . . . Ofen. Hamburg 1684. BPVI Nr. 131.

Apponyi II. 1150.

183. [Buda és Pest.]

Alaprajz az ostromló seregek hadállásának jelzésével. Balra külön keretben 12 sorban betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (1—21). Lent a középen szélrózsza.

[Grundriss der Städte Ofen u. Pest.]

Mit Situationsplan der Belagerung. Links 12 zeilige Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen. (1—21). Unten in der Mitte Windrose.

R m — K u p f e r s t. — 25 × 42 cm.

Sign: I. T. G. Sonneman delineavit et fecit.

V. Warhaftig und ausführliche Erzählung . . . des Kayserl. Feld-Zuges . . . Nürnberg 1684. p. 36. BPVI Nr. 336.

FK. Bq 769/359. — Apponyi II. 1122.

184. Wahrhafter Grundriss der Statt Ofen, wie solche von den Kayserlichen vnd Chur Bayrischen Völckern Anno 1684 ist belägert gewesen.

R k — R a d — 87 × 62 cm.

Sign: Mit gröstem fleiss Deliniert von L. N. V. Hallart Chur-Bayr: General Adiudent Lieutenant.

Zu finden bey Michael Wening Kupfferstecher in München.

Buda és Pest erődítményeinek alaprajza madártávlattól tekintve, az ostromművek és hadállások jelzésével. A vár körül elhelyezkedő ostromló sereg nemzetiségek és ezen belül ezredek szerint csoportosítva. Számjelmagyarázat (1—43) lent balra külön keretben.

Grundriss der Festungen Ofen u. Pest aus der Vogelperspektive mit den Belagerungswerken u. Truppenstellungen. Die Belagerungsarmee ist nach Nationalitäten u. Regimentern gruppiert. Nummererklärungen (1—43) unten links.

Cf: B u b i c s 30. — B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 42. Nr. 48. — Károlyi-Wellmann 224. — Kremmer 78. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121.

Szépműv. Múz.

185. [Buda.]

Alaprajz az ostromművek és hadállások jelzésével.

[Grundriss der Stadt Ofen.]

Mit Bezeichnung der Belagerungswerke u. Truppenstellungen.

R k — R a d — 38 × 24 cm.

V. Warhafte u. ausführliche Beschreibung der Hung. Königl. Hauptstadt Ofen . . . Frankfurt a. M. [1686.] p. 96. BPVI Nr. 1087.

Betűjelmagyarázat (A—G) fent, jobbra stilizált keretben, számjelmagyarázat (1—18) a műben p. 100.

Buchstabenerklärungen (A—G) oben rechts in stilisiertem Rahmen, Nummererklärungen (1—18) im Texte des Werkes p. 100.

FK. B 0941/51.

186. [Buda.]

A vár alaprajza a hadállások jelzésével. Fent balra Buda és Pest kis látképe É-ről tekintve, jobbra lent a várfalak és sáncok profilja.

[Grundriss der Festung Ofen.]

Mit d. Belagerungswerken. Oben links kleine Ansicht von Ofen u. Pest von N gesehen, unten rechts Profile der Festungsmauer u. d. Circumvallationswerke.

R k — R a d — 24×35.5 cm.

V. Le turc subjugué ou la glorieuse conquête de . . . Bude. Cologne 1686. p. 12. BPVI Nr. 834.

Apponyi II. 1277.

187. [Buda és Pest.]

Alaprajz az 1686. évi ostromművek vázlatával, felrepülő sas karmaiban. Alatta fekvő oroszlán, karmai között vérző kutyával. A császári hadak győzelmét szimbolizáló állatok mögött ovális keretben Morea térképe. Mögötte várfal, oldalában monogram: P. W. C. R. F. V.

[Grundriss der Festung Ofen u. Pest.]

In d. Klauen eines Adlers. Unten liegender Löwe in dessen Klauen der »Bluthund«. Hinter den die Erfolge der kaiserlichen Armee symbolisierenden Tieren, die Mappe von Morea in ovalem Rahmen. Weiter hinten eine Festungsmauer mit d. Monogramm: P. W. C. R. F. V.

R k — R a d — 18×15 cm.

V. Happelius: Dess Ungarischen Kriegs-Romans . . . Anderer Theil. Ulm [1686.] p. 638. BPVI Nr. 464/a.

FK. B 943/189/2.

188. [Buda és Pest alaprajza.]

Diszes, volutás és girlandos keretben. Lent a keret közepén ajánlás: All'Illustrissimo, & Eccellentissimo S. Pietro Garzoni, Savio Grande, Storiografo pubblico.

[Grundriss der Städte Ofen u. Pest.]

Im prächtigen Rahmen, mit Voluten u. Girlanden. Unten in der Mitte des Rahmens Widmung: All'Illustrissimo . . . S. Pietro Garzoni . . .

R k — R a d — 1686. — 32.5×25 cm.

Főv. Múz.

189. [Buda és Pest alaprajza.]

Az erődítmények, ostromművek és az ostromló seregek felvonulásának feltüntetésével, ék-i madártávlati szemléletben. A Margitsziget fellirása: »S. Magdalena Insul«, a Csepelsziget: »SMargarithae Insulae«.

[Grundriss der Städte Ofen u. Pest.]

Mit e. Plan der Werke der Belagerer aus der nö-en Vogelperspektive.

R k — R a d — 36×28 cm.

V. Ofen kan, von Türken Klauen, sich nunmehr befreyet schauen . . . Nürnberg 1686. BPVI Nr. 891.

Számjelmagyarázatok az illusztrált műben p. (9—13).

Nummererklärungen im Text des Werkes p. (9—13).

FK B 955/84.

190. [Buda és Pest.]

Az erődítmények és ostromművek alaprajza ék-i madártávlatból. A vár é-i és d-i oldalán ostromjelenet. A vár körül, valamint fent végig sátoztató és menetelő hadoszlopok. Lent balra felvonuló hadsereg, jobbra a Margitsziget tévesen »S. Magdalena Insul« jelzéssel. Fent balról a Csepelsziget jelzése: »S. Margarithae Insulae«.

[Grundriss der Festung Ofen u. Pest.]

Mit Plan der Belagerungswerke aus der nö-en Vogelperspektive. An der n-en u. s-en Seite der Festung Ofen Belagerungszene. Um der Festung u. oben Zeltlager u. Truppen. Unten links eine marschierende Armee, rechts die Margareteninsel, irrthümlich als »S. Magdalena Insul« bezeichnet. Oben links die Insel Csepel als »S. Margarithae Insulae« bezeichnet.

R k — R a d — 36×28 cm.

V. Curiöse continuation . . . der Hungarisch-Türkischen Chronik. Nürnberg 1686. p. 704. BPVI Nr. 218.

Számjelmagyarázat (1—87) a műben p. 705—712.

Nummererklärungen (1—87) im Text des Werkes p. 705—712.

FK. B 916/2.

191. [Buda és Pest alaprajzának vázlata]

É felől tekintve.

[Entwurf des Grundrisses der Städte Ofen u. Pest.]
Von N gesehen.Fm — Holzschn — 9·5×5·5 cm. — Címlapvignetta. — Titelvignette.
V. Distinta relatione dell acquisto fatto dagl' Imperiali della Città Bassa di Bvda... 1686.
BPVI 682.

Apponyi II. 1257.

192. Bude.

Rk — Rad — 16·5×26 cm.

V. Le Triomphe des Armées Chrétiennes. Köln 1686. BPVI Nr. 1033.

Buda alaprajzának részlete az ágyuk belövési helyének jelzésével. Lent sáncvonal ágyúállásokkal

Teil des Grundrisses der Stadt Ofen mit Einschliessungspunkten der Kanonen. Unten Schanzl'n e
mit Kanonenstellungen.

Cf: Bp. szfőv. Mú z. katalóg. p. 15. Nr. 36.

Szépműv. Múz.

193. Bvdae Ac Pesti Iconographica Descriptio, Tum Etiam Earvm Viciniarvm, Castrorum, Aggervm, Fossarvm, Prospectvvm, Nvda Ac Recta Scenographica Delineatio, Aliarvmve Dictae Bvdae Obsidionis Particvlaritavm A Sac: Caes: Mai: Exercity, Eivsqv Praecelsorvm Foederatorvm Copiis Factae.

Rk — Rad — 1686. — 142×111 cm.

Sign: N. M. de la Vigne Senior.

Buda két alaprajza (1. & 2. Tabula) a környékekkel, az erődítmények és ostromművek megjelölésével 7 részből összeállított lapon. A felső tábla alsó részén Pest. Jobbra két angyal jelmondatokkal, kezükben szalagon lépték, balra szélrózsa. Fent külön keretben Budavára látképe ny-ról tekintve, jobbra elrajzolt perspektívában Pest. Az alsó táblán lent lépték, fent balra szárnyaló sas, karmaiban félhold, jobbra lebegő nőalak harsonával, Buda Hungariae Metropolis armis Caesaris vi expugnata 2. Sept. Anno MDCLXXXVI. felirattal. A tábla alatt két kép: 1. Buda látképe K-ről nézve, 2. a Várhegy és dunaparti környékének profilja. A táblák keretén kívül balra és jobbra egy-egy profil. A táblákat kétoldalt a legszélen betű- (A—&, A—&) és számjelmagyarázat (1—100, 1—29) szegélyezi.

Zwei Grundrisse der Stadt Ofen (Tabula 1. & 2.) mit Umgebung u. mit Darstellung der Befestigungs- u. Belagerungswerke aus 7 Teilen zusammengestellt. Auf dem unteren Teil der 1. Tafel die Stadt Pest. Rechts zwei Engel e. Bandrolle mit Masstab haltend, links Windrose. Oben in separater Umrahmung die Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Auf der 2. Tafel unten Masstab, oben links der Halbmond in den Klauen eines Adlers, rechts eine schwebende Frauengestalt mit Posaune u. mit Inschrift: Buda Hungariae Metropolis... versehen. Unter der Tafel zwei Bilder: 1. Ansicht der Stadt Ofen von O gesehen. 2. Das Profil des Ofner u. des benachbarten Gebirges. Ausser der Umrahmung der Tafel links u. rechts ein Profil. Die Tafeln sind zweiseitig mit Buchstaben- (A—&, A—&) u. Nummererklärungen (1—100, 1—29) bordiert.

Cf: Károlyi—Wellmann 160., 190., 336.

MOB.

194. Die Statt Offen.

Rk — Rad — 54×42 cm.

Sign: G. Sonnemandel.

Buda alaprajza.

Grundriss der Stadt Ofen.

Cf: Kremmer 102.

195. Grundriss der Vestung Ofen wie dieselbe von der Christlichen Armee Anno 1686 den 22. Jul: belagert, vnd den 2. Sept: mit Sturm erobert worden.

Rm — Kupferst — 45×35 cm.

V. Abellinus: Theatrum Europaeum... Frankfurt 1662—1738.

Buda és Pest alaprajza az ostromművek és az ostromló seregek elhelyezkedésének részletes feltüntetésével. Cim fent középen babérszörűben. A kép két oldalán számjelmagyarázat (1—55).

Plan von Ofen u. Pest mit den Belagerungswerken u. Aufstellung der Truppen. Nummererklärungen (1—55) links u. rechts an den Rändern. Titel oben in der Mitte in e. Lorbeerkrantz.

Cf: Bubicz 51. — Kremmer 81. — Lanfranconi 70.

FK. B 769/449.

196. Grundriss von Ofen und der Attaque.

R k — R a d — 12 × 20 cm.

J[ohann] J[acob] Thourneyser exc. Basileae.

V. Diarium einer kurtzen u. wahrhaftigen Relation... 1686. BPVI Nr. 666.

Buda várának és erődítményeinek alaprajza. Lent balra Pest alaprajza. Szélrózsával: Cimfelirat a metszet közepén, két sorban.

Grundriss der Festung Ofen mit den Befestigungswerken. Unten links Grundriss der Stadt Pest. Mit Windrose. Titelschrift in der Mitte in zwei Zeilen.

Cf: Majláth 161. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXI. p. 60—63.

FK. B 943/423.

197. Ichonographia Budae Postremis Turcicae periodi annis cum vestigiis nonnullarum veterum Ecclesiarum.

R k — R a d — 36 × 17 cm.

Buda alaprajza. Cimfelirat fent balra, volutás keretben. A kép alatt öt sorban számjelmagyarázat (1—26).

Grundriss der Stadt Ofen. Titelschrift oben links in Umrahmung. Nummererklärungen (1—26) unten in fünf Zeilen.

Cf: Bubicz 79.

Szépműv. Múz.

198. Il Piano Di Bvda Assediata.

R k — R a d — 1686. — 56 × 53 cm.

Sign: L. N. Hallart Gen: Quartierm: Tendel: — Michaelé Wening sculp.

Buda és Pest két lemezről metszett alaprajza K-ről tekintve az é-i és d-i ostromművek és a felvonult ezredek elhelyezésének jelzésével. Lent az előtérben balról két keresztény, jobbról három török harcos alakja, széles mezőben elhelyezett betűjelmagyarázatok (A—Z, a—t) két oldalán. Jobbra lent a Margitsziget és Óbuda.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest von O gesehen von zwei Platten abgedruckt, mit Bezeichnung der n-en u. s-en Belagerungswerke u. d. Regimente. Unten im Vordergrund Buchstabenerklärungstafel (A—Z, a—t) mit Staffage-Figuren: zwei christliche Soldaten zur linken u. zwei türkische Soldaten zur rechten Seite d. Tafel. Unten rechts die Margaretheninsel u. die Stadt Altöfen.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 40. Nr. 34. — Károlyi—Wellmann 304. — Lanfranconi 83. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 120—121.

Apponyi M. 592. — Főv. Múz.

199. Il sito et Descrittione della dominante d'Ungharia Citta di Buda presa per Assalto... 1686.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Wien bei Joh. van Ghelen, Akadem. Buchdrucker.

Fent Buda alaprajza az ostrom ábrázolásával.

Rk. nagy fol.

A kép alatt négyhasábos magyarázószöveg.

Oben Grundriss der Stadt Ofen mit Darstellung der Erstürmung.

Rad. gr. fol.

Cf: Drugulin 3217.

200. L'Accampamento Delle Genti Dell' Elettore Piantato A Di 17 Di Giugno.

R k — R a d — 35 × 27 cm.

Miksa Emánuel bajor választó táborának helyrajza Buda felett. Az 1687-ben megjelent 22 képből álló, önálló lapokként kiadott sorozatnak egyik lapja, amely a bajor választó seregének minden táborhelyét Komáromtól Tolnáig (1686 jún. 4-től szept. 27-ig) feltünteti. Cimfelirat lent balra, stílizált keretben.

Topographie des Lagers des Kurfürsten zu Bayern, oberhalb der Stadt Ofen. Ein Blatt von der im Jahre 1687 veröffentlichten Serie. Titelschrift unten links in e. stilsierten Rahmen.

Apponyi M. 178. — Főv. Múz.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 37. Nr. 22. — Lanfranconi 79.

201. L'Accampamento Degli Eserciti piantato a di 6 di Settembre dell' a: 1686.

R k — R a d — 34·5 × 27 cm.

A Lotharingiai herceg és a bajor választó táborának helyszínrajza a Margitsziget alatt. Az 1687-ben önálló lapokként kiadott sorozatnak 14. lapja. Címfelirat balra lent, stilizált keretben.

Topographie der Lager des Herzogs v. Lothringen u. des Kurfürsten zu Bayern unter der Margaretheninsel. Blatt 14. der im Jahre 1687 veröffentlichten Serie. Titelschrift unten links in stilisierten Rahmen.

Föv. Múz.

202. L'Accampamento Degli Eserciti Piantato A Di 7. di Settembre dell' a: 1686.

R k — R a d — 35 × 27·5 cm.

A Lotharingiai herceg és a bajor választó táborának helyrajza a Margitsziget alatt. Az 1687-ben önálló lapokként kiadott sorozatnak 15. lapja. Címfelirat fent balra, stilizált keretben.

Topographie des Lagers des Herzogs v. Lothringen u. des Kurfürsten v. Bayern unter der Margaretheninsel. Blatt 15. der im Jahre 1687 veröffentlichten Serie. Titelschrift oben links in e. stilisierten Rahmen.

Föv. Múz.

203. L'Accampamento Degli Eserciti piantato a di 8 di Settembre dell' a: 1686.

R k — R a d — 35 × 27 cm.

A Lotharingiai herceg és a bajor választó táborának helyszínrajza a Margitsziget alatt. Az 1687-ben önálló lapokként kiadott sorozat 16. lapja. Címfelirat lent balra, stilizált keretben.

Topographie des Lagers des Herzogs v. Lothringen u. des Kurfürsten zu Bayern unter der Margaretheninsel. Blatt 16. der im Jahre 1687 veröffentlichten Serie. Titelschrift unten links in e. stilisierten Rahmen.

Föv. Múz.

204. Pianta della città di Buda.

R k — R a d — 27 × 28 cm.

Buda és Pest alaprajza az ostromművek ábrázolásával Ny felől tekintve. Lent balra és jobbra sátrak. Címfelirat jobbra fent stilizált keretben. A kép alatt: »Descrittione Dell'Assedio Della Città Di Bvda. M.DC.LXXXVI.« Alatta betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (1—11).

Grundriss der Städte Ofen u. Pest mit Darstellung der Belagerungswerke von W gesehen. Unten links u. rechts Zelte. Titelschrift rechts oben in stilisiertem Rahmen. Unter d. Bild: »Descrittione Dell'Assedio...« Ganz unten Buchstaben- (A—Z) u. Nummererkklärungen (1—11).

Föv. Múz.

205. Plan de la Ville de Bude, et des trauaux faits par les Imperiaux et autres troupes auxiliaires, tant pour les attaques et lignes de contrauallation, que sur les postes auantageux, leue par lingenieur du prince Charle de Loraine at enuoie au Roy Dangleterre.

R m — K u p f e r s t — 42 × 34 cm.

Sign: Jacobus Jollain sculpsit. — Chez la Veuve Martin et Jean Boudot rue S. Jacques au Soleil dor.

Buda és Pest alaprajza az ostromművek ábrázolásával. Lent cím és négy oszlopban betűjelmagyarázat (A—Y) francia nyelven.

Situationsplan der Belagerung d. Städte Ofen u. Pest. Unten Titel u. in 4 Spalten französische Buchstabenerklärungen (A—Y).

FK. B 769/100.

206. Plan de la Ville et des Attaques de Bude. en 1686.

R k — R a d — 45 × 35 cm.

Sign: R. f. — H. van Loon sculp.

V. Histoire du siege de Bude. Paris 1686. p. 24. BPVI Nr. 694.

Buda és Pest alaprajza, erődítményei, az ostromló seregek hadállásainak jelzésével ny-i madártávlati nézetből. A várban és körülötte mindenütt csatajelenetek és felvonuló hadoszlopok. Jobbra fent külön keretben Buda és környékének térképe. Címfelirat balra lent, felette a magyar címer, kétoldalt I. Lipót és a török szultán alakja. Betűjelmagyarázat (A—Z) balra fent. Címfelirat alatt lépték.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest, mit Bezeichnung der Festungswerke u. Truppenstellung der Belagerer aus der w-en Vogelperspektive. Um der Festung überall Schlachtenszenen u. aufmarschierende Truppen. Oben links kleine Karte von Ofen, Pest u. Umgebung. Titelschrift unten links mit den ungarischen Wappen, daneben links u. rechts die Gestalten Leopolds I. u. des türkischen Sultans. Französische Buchstabenerklärungen (A—Z) oben links. Unter der Titelschrift Masstab.

Cf: Drugulin 3216. — Thieme—Becker Bd. XXIII. p. 366.

FK. B 943/274.

207. Plan Dv Chasteav De Bvde.

R k — R a d — 1686. — 28 × 19 cm.

A budai vár alaprajza, az ostromművek ábrázolásával. Betű- (A—Q) és számjelmagyarázat (1—6) a metszet baloldálán végig.

Grundriss der Festung Ofen mit Darstellung der Erstürmungswerke. Buchstaben- (A—Q) u. Nummererklärungen (1—6) an d. linken Seite des Blattes.

*Apponyi M. 336***208. Vera Delineatio Civitatis et fortality Budensis, una cum obsidione per Casarea arma, et quam procul in laboribus contra civitatem nostri pervenerunt usque ad 1. Julij. — Grundriss der Stadt und Vestung Ofen samt deren Belägerung durch die Kays. Waffen und wie weit man mit der Attaque kömen, biss auf den 1. July Anno 1686.**

R k — R a d — 40 × 32 cm.

Sign: Lerch excud.

Buda alaprajza az é-i ostromművek jelzésével. A cimfeliratot balra fent két harsonázó putto tartja. Latin és német nyelvű betűjelmagyarázat (A—H) jobbra fent.

Grundriss von Ofen mit Bezeichnung der n-en Belagerungswerke. Titelschrift zwischen zwei posauenden Engeln. Lateinische u. deutsche Buchstabenerklärungen (A—H) oben rechts.

Cf: Thieme—Becker Bd. XXIII. p. 110.

*Főv. Múz.***209. Eigntlicher grundriss der Statt Ofen wie dieselbe den $\frac{1}{n}$ Augusti A° 1686. Völig ist Belagert und darauf den 2. Septeber mit Sturmender hand glücklich erobert worden.**

R k — R a d — 18 × 15 cm.

Sign: Heinrichus Inrsingerus Sculpsit.

V. Happelius: Dess Ungarischen Kriegs-Romans Vierdter Teil... Ulm [1687.] p. 680. BPVI 464/a

Buda és Pest alaprajza az ostromművek és az ezredenként feltüntetett hadállások ábrázolásával, madártávlati nézetből. Számjelmagyarázat (1—9) a cím alatt. A képen belül kis táblán: P. W. C. R. F.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest, mit Darstellung der Befestigungswerke u. der Belagerungsarmee aus der Vogelperspektive. Nummererklärungen (1—9) unter der Titelschrift. Mit Monogramm: P. W. C. R. F. auf e. kleinen Tafel.

FK. B 943/189/4 — Főv. Múz.

Cf: Lanfranchoni 91.

210. Ofen Lat. Buda ist gelegen in einer Lust- u. fruchtreichen Gegend an der Donau...

R m — K u p f e r s t — 28 × 18 cm.

Sign: G. Bodenehr fec. et excudit A. V.

V. Das durch den römischen Adler von den Türcken befreyte Königreich Ungarn. Augsburg [1687.] Tab. 9.

Buda és Pest alaprajza az ostromművek és hadállások feltüntetésével. Betűjelmagyarázat (A—E) a kép két oldalán. Fent közepén szélrózsa.

Grundriss der Städte nebst Plan der Belagerungswerke. Buchstabenerklärungen (A—E) links u. rechts an den Rändern. Oben in der Mitte Windrose.

FK. B 769/174.

Cf: Lanfranchoni 115. — Thieme—Becker Bd. IV. p. 167.

211. Pianta Della Città Di Buda.

R k — R a d — 26 × 21 cm.

V. Historia degl' avvenimenti dell' armi imperiali... Venetia 1687. p. 234. BPVI Nr. 1162. — 1688. p. 282., BPVI Nr. 1163.

Buda és Pest erődítményeinek és az ostromműveknek alaprajza. Minden oldalról elszórtan felvonuló csapatok. Lent kétoldalt és fent balra sátoztábor. Cím jobbra fent dekoratív keretben. Lent négy oszlopban betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (1—11).

Grundriss der Festungen Ofen u. Pest mit Plan der Werke der Belagerer. Von allen Seiten aufmarschierende Truppen, unten von beiden Seiten u. oben links Zeltlager. Titelschrift oben links in dekorativen Rahmen. Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (1—11) unten in vier Spalten.

Cf: Lanfranchoni 74.

FK. B 943/107. — B 943/173.

212. Pianta Della Real Città E Fortezza Di Bvda Capitale Del Regno D'Vngaria Assediata Dall' Armii Della Sra Crea Maesta Di Leopoldo P. Imperatore Li 20. Givgno E Presa A Viva Forza Li 2. Settembre 1686. Sotto Il Felice Pontif. to Din. S. Papa Innocentio XI.

R k — R a d — 57 × 45 cm.

[Vincenzo Mariotti.]

Si stampano da Gio. Giacomo de Rossi in Roma alla Pace...

V. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco. Roma 1687. Tab. 16.

Buda és Pest alaprajza, az erődítmények, ostromművek és az ostromban résztvevő csapatok elhelyezkedésének részletes feltüntetésével. Cim fent középen írásszalagon, lent középen számjelmagyarázat (1—57).

Grundriss der Städte Pest u. Ofen, nebst Situations-Plan der Werke u. des Lagers der Belagerer. Titelschrift oben in der Mitte, italienische Nummererklärungen (1—57) unten.

Cf: B p. szfőv. Múz. katalóg. p. 37. Nr. 19. — Drugulin 3214. — Kremmer 67. — Lanfranchi 64. — Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 112.

FK. Bq 769/439.

213. Plan De Bude.

R k — R a d — 33 × 21 cm.

V. Histoire du siège de Bude. Lyon 1687. p. 1. BPVI Nr. 650.

Buda és Pest erődítményeinek alaprajza az é-i és d-i ostromművek jelzésével. Balra lent betűjelmagyarázat (A—q).

Grundriss der Festungen Ofen u. Pest mit d. n-en u. s-en Werken der Belagerer. Französische Buchstabenerklärungen (A—q) unten links.

Cf: Kremmer 77. — Lanfranchi 68. — Schoen 77.

FK. B 0941/39.

214. Plan de la Fortresse de Bude vulgo Ofen.

R k — R a d — 62 × 38.5 cm.

Sign: par. S. Bart. de Schmettau.

Buda és Pest alaprajza és környéke k-i nézetből. Lent balra és jobbra három kis képen a budai vár erődítményeinek profiljai. Lent a közepén: Prospect de la Ville et Fortresse de Bude de son chateaux et la Ville d'Eau avec une partie de la Ville de Pest cimmel látkép é-i nézetből a visszafoglalás után. Címfelirat és betűjelmagyarázat (A—Z) fent balra volutás keretben.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest mit Umgebung von O gesehen. Unten links u. rechts auf drei kleinen Darstellungen die Profile der Festung Ofen. Unten in der Mitte Ansicht der Stadt von N gesehen im Zustande nach der Rückeroberung mit der Inschrift: Prospect de la Ville... Titelschrift u. Buchstabenerklärungen (A—Z) oben links in Voluten-Einrahmung.

MOB.

215. Buda-Pest.

R k — R a d — 13 × 17 cm.

V. Coronelli: Regno di Ungheria [1689.] Veduta 2. BPVI Nr. 1504.

A két város alaprajza az erődítmények ábrázolásával.

Grundriss der beiden Städte, mit Darstellung der Befestigungswerke.

Cf: Lanfranchi 78.

Apponyi IV. 2358

216. Pest.

R k — R a d — 13 × 17 cm.

V. Coronelli: Regno di Ungheria [1689.] Veduta 4. BPVI Nr. 1504.

Pest és Buda alaprajza. Léptékkal: Scala di Passi di 6. Piedi.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest. Mit Masstab: Scala di Passi di 6. Piedi.

Apponyi IV. 2358.

217. Pianta Di Bvda Citta Reale nell' Vngharia Inferiore.

R k — R a d — 45 × 28.5 cm.

V. Coronelli: Città Fortezze... dell'Europa. Venezia 1689.

Buda és Pest alaprajza az erődítmények ábrázolásával. Címfelirat dekoratív keretben, repülő sas csőrében. Léptékkal: Scala di Passi 200 Austriaci. Betűjelmagyarázat (A—M) jobbra lent külön keretben.

Grundriss der Städte Ofen u. Pest, mit Darstellung der Befestigungswerke. Oben Dekorative Tafel mit Titelschrift im Schnabel eines Adlers. Mit Masstab: Scala di Passi 200 Austriaci. Buchstaben-erklärungen (A—M) unten rechts.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 9. Nr. 15.

Főv. Múz.

218. Bvda qua Agros prospicit.

Rk — Rad — 21 × 14 cm.

[Jan v. Vianen f.]

V. Tollius: Epistolae itinerariae... Amsterdam 1700. p. 202. BPVI Nr. 1516.

Buda látképe Ny-ról nézve. A háttérben Pest, balra Óbuda romjai. A Vérmező táján török temető, az előtérben jobbról, balról staffage-alakok. Betűjelmagyarázat lent két hasábon.

Ansicht der Stadt Ofen von W gesehen. Im Hintergrund die Stadt Pest, links die Ruinen der Stadt Altofen. In der Mitte türkischer Friedhof, im Vordergrund links u. rechts Staffage-Figuren. Lateinische Buchstabenerklärungen unten in zwei Spalten.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 9. Nr. 13. — Lanfranchi 120/a. — Nagler Kstlerlex. Bd. XXII. p. 500. — Schoen 41.

FK. B 914/79.

219. Plan Du Siege De Bude.

Rk — Rad — 20 × 15 cm.

Sign: Sebastian le Clerc del. — Jeremias Wolff excud. Aug. V. — Johanna Sibilla Kräusin fec.

V. Les Actions Glorieuses de S. A. S. Charles Duc de Lorraine etc. en Hongrie... [1700].

Buda és Pest alaprajza az ostromlók hadállásainak övezetével.

Grundriss der Städte u. der Erstürmungswerke.

Cf: Bubic 54. — Lanfranchi 99. — Nagler Kstlerlex. Bd. VIII. p. 112; Bd. XXIV. p. 548. — Schoen 36. — Thieme—Becker Bd. XXII. p. 523.

FK. B 769/173.

220. Neje vnd richtige abbildung so auss der Vngerischen Mäppn gezogen vmb was Reuier Bargam vnd Gran, Offen vnd anderer vmblichteten Ortin zu ersöhen ist, auch die Brügggen: so die Tirgen: gemacht habn; vnd in der Flucht: mit menge viler Tirgen: selbige: gebrochen vnd viller 1000 Tirgen erschafft die: donau geschwolt; das mann über die Todten: als wie über grobe Plöckh gehn khinen.

Rk — Rad — 1683. — 37 × 27.5 cm.

A Duna mellékének primitív hegy- és vízrajzi térképe Béctől Budáig. Balra lent és a középben Bécs felmentése után Magyarország felé vonuló császári és lengyel seregek. A seregek előtti ágyuk Buda felé lőnek. Fent Bécs felett Szűz Mária a kis Jézussal, a középben angyal Magyarország felé irányítja a szimbolikus kétéjú sast. Jobbra fent Thököly mellképe, lent Pest falainál a szultánt szimbolizáló ugató kutya. A nagyobb helyek mellett jelzés, mikor került török uralom alá, ill. mikor szabadult fel.

Primitive orographische u. hydrographische Karte der Gegend der Donau von Wien bis Ofen. Unten links u. in der Mitte die nach d. Befreiung Wiens nach Ungarn marschierenden kaiserlichen u. polnischen Truppen. Über Wien die Mutter Gottes mit Jesus, in der Mitte ein Engel den symbolischen Doppeladler nach Ungarn weisend. Oben rechts Brustbild von Thököly, unten an d. Mauer der Stadt Pest Symbol des Sultans: ein bellender Hund. Bei den grösseren Städten Zeitangabe ihrer Eroberung seitens der Türken und Data ihrer Rückeroberung.

Apponyi M. 85.

221. Vero, e real disegno de Isola Schut in Vngaria colle circoniamenti Citta Fortezza et altri luoghi da Vienna Citta Imperiale, fin Bvda Metropoli Reale d'Ungheria.

Színezett rk — Kolorierte Rad — 1684. — 56 × 40 cm.

Sign: Arnoldo Van Westerhout Seul.

A Duna mellékének színezett hegy- és vízrajzi térképe Béctől Budáig. Fent Pozsony, Győr és Érsekújvár látképe, lent Buda és Pest látképe ny-ról tekintve, továbbá Győr és Esztergom-Párkány látképe. Középben szélrózsa, alatta stilizált keretben a címfelirat és a török háborúk történetének nevezetesebb adatai 1409-től 1683-ig.

Kolorierte orographische u. hydrographische Karte der Gegend an der Donau von Wien bis Ofen. Oben: kleine Ansichten von Pressburg, Raab u. Neuhäusel. Unten: Ofen u. Pest von W gesehen, Komorn, Gran u. Párkány. In der Mitte Windrose, darunter in stilisiertem Rahmen die Titelfinschrift mit den Daten der Türkenkriege von 1409 bis 1683.

Cf: Nagler Kstlerlex. Bd. XXIV. p. 181—184.

FK. Bq 769/181.

222. Carte Irreguliere De La Hongrie Avec Un Plan Regulie Perspectif De La Ville De Bvde Prise d'assaut le 2. Sept. 1686.

F m — H o l z s c h n — 14 × 28 cm.

V. Relation du siege de Bude prise d'assaut par les Troupes Imperiales 2. Sept. 1686. Toulouse 1687. 1. Melléklet. — Beilage 1. BPVI Nr. 949.

Magyarország középső és é-i részének térképe Buda és Pest erődítményeinek és ostromműveinek ábrázolásával. Balra fent a császári címer. Betű- (A—Z) és számjelmagyarázat (3, 4, 5, 7) a 2. mellékleten.

Die Karte des mittleren u. n-en Teils von Ungarn, mit Darstellung der Befestigungs- u. Belagerungswerke der Städte Ofen u. Pest. Oben links das kaiserliche Wappen. Buchstaben- (A—Z) u. Nummererklärungen (3, 4, 5, 7) auf der 2. Beilage.

Apponyi II. 1292.

223. Ichonographica Imago Obsidionis Expugnationisque Bvdensis, unacum tribus prospectibus, necnon cum explicatione variarum irruptionum, Stragumque Hostium, utriusque demum in acie contra se inuicem stantis copiosissimi Exercitus omnia ad uium accurate delineata, dimensaque a Carolo de Juuigny Inclyti Regiminis Monsfeldiani Officiali et Ingenieur. 1686. Grund-Riss der Belagerung und Eroberung Ofen &c [U. az németül — Dasselbe deutsch.]

R k — R a d — 84,5 × 86 cm.

Sign: Carolus Juvigny.

Ed.: M. Greischer Viennae.

Ded.: Ad Leopoldum I.

Buda és környékének térképe az ostrom ábrázolásával DNY-ről tekintve, három látképpel. Latin német, olasz és francia magyarázatokkal.

Karte von Ofen u. Umgebung mit Attaque von SW gesehen u. mit drei Ansichten. Lat., deutsche ital. u. franz. Erklärungen.

Cf: Glaser 236.

224. Corso del Danubio da Comora a Buda.

R k — R a d — 51 × 38 cm.

[Vincenzo Mariotti.]

V. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco. Roma 1687. Tab. 22.

A Duna mellékének Komáromtól Budáig terjedő hegy- és vízrajzi térképe a parton fekvő helységek jelzésével. Jobbra Buda és Pest alaprajza a hajóhíddal. Óbuda jelzése: Alt Ofen, o uero Sicambria. A Csepelsziget tévesen »Isola di S. Margherita« címmel ellátva. A térkép a Segna lata vittoria ottenuta dalle armi imperiali e polacche sotto la citta, e fortezza di Strigonia con l'acquisto dell' importante forte di Parkam li IX ottobre . . . c. az Esztergom és Párkány körüli harcokat illusztráló metszet alsó részét tölti be.

Orographische u. hydrographische Karte der Gegend an der Donau von Komorn bis Ofen. Rechts Grundriss der Städte Ofen u. Pest. Die Insel Csepel ist irrthümlich als »Isola di S. Margherita« bezeichnet. Die Karte befindet sich am unteren Teile der mit »Segnalata Vittoria . . .« bezeichneten, die Kämpfe zwischen Gran u. Párkány illustrierenden Radierung.

Cf. Thieme—Becker Bd. XXIV. p. 112.

FK. Bq 769/439.

225. [Pest térképe.]

A budai vár é-i oldalának ábrázolásával. Lent külön keretben a romokban levő Buda látképe a török kiűzése után K-ről tekintve: »Ofen von Pest seite an zusehen« felirással.

[Plan der Stadt Pest.]

Mit dem n-en Teile der Festung Ofen. Unten Ansicht der zerstörten Stadt Ofen nach d. Rückeroberung von O gesehen, mit Inschrift: »Ofen von Pest seite an zusehen.«

R k — R a d — 62 × 27 cm.

Hadim.

4. Allegorikus, szimbólikus és genreszerű ábrázolások.
 Allegorische, symbolische und genreartige Bilder.
 Raffigurazioni allegoriche, simboliche, generiche.

226. Abriss des Gross Sultans fahne, welcher Anno 1684 den: Juli Durch der Christen Handt den Türcken vor Ofen abgenommen worden.

R k — R a d — 27 × 23 cm.

Sign: Linz. Johan Friss delineavit.

Az 1684 júl.-ban Budánál zsákmányolt török zászló képe. Lent három sorban a zászló leírása.

Unten Beschreibung der Fahne in drei Zeilen.

Szép műv. Múz.

227. Wahre Abbildung des türkischen Hauptfahnes welcher den 22 Julii An 1684 in der Schlacht oder Treffen unweit Offen von denen Christlichen Waffen uberhomen, und Eroberth welchen Ihr Kay. May. in dero Thumbkirchen St. Stephan vor dem hohen Altar auffrichten und den B. Augusti darauf in deroselben hohen gegenwarth das gewöhnliche Te Deum Laudamus celebriren lassen.

Az 1684 júl. 22-én zsákmányul ejtett török zászló képe és leírása.

Mit Beschreibung der Fahne.

R k — R a d — 36 × 23 cm.

Sign: M: G: del: et f.

V. Feigius: Wunderbahrer Adlers-Schwung... II. Wien 1694. p. 142. BPVI Nr. 1445.

FK. B 0941/25.

228. Betrübtter Türkischer Sultan, Oder Jämmerliches Lamentiren dess Türckischen Kaysers, über den Höchstschemertlichen Verlust so viler schönen Vestungen und Länder, bevoraus, über letzterer erbärmliche Eroberung der Königlichen Haupt und Residentz Statt Ofen.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt in diesem Jahr.

Fent a török kétségbeesésének ábrázolása Buda elvesztése miatt. A trónon ülő szultán körül földig leboruló törökök. A szultán kezéből kiesik a jogar, amint két szolga a térképen Budára mutat. Jobbra a »török véreb« szájából az elnyelt városokat adja ki.

R k — 25 × 18 cm.

A kép alatt kéthasábos költemény.

Der Sultan sich den Bart rautend. Zwei Diener halten eine Karte von Ungarn. Rechts der »türkische Bluthund« welcher verschlungene Städte wieder von sich gibt.

R a d — 25 × 18 cm.

Unten zweispaltiges Spottgedicht.

Cf: Drugulin 3225.

FK. B 769/402.

229. Der geneigte Leser hat hier etliche Mittel eines ganzen Medicinischen Collegii, die Krankheit des Gross-Sultans bald zu heilen. Gehen ihm die Recept nicht gleich in den Kopf, so überlese er sie zwey- oder dreymal: vielleicht steckt hinter dem, was einfältig geschrieben ist, ein Schalk, der alles erklären kan.

R k — R a d — 41 × 27 cm.

Gúnykép a török birodalmat szimbolizáló szultán betegségéről, akinek betegágát a török elleni szövetség hatalmai és a török főemberek, mint orvosok veszik körül. A 14 orvosi diagnózis között van: »Der Bayris. Examinir-Arzt nach Eroberung Ofens.« Cim a kép alatt, utána négy hasábon a diagnózisok szövege.

Spottbild die Krankheit des türkischen Sultans darstellend dessen Krankenbett die türkenfeindlichen Mächte u. die Hauptleute der Türken umringen. Sie stellen 14 Diagnosen. Unten Inschrift u. vier-spaltiger Text.

FK. Bq 769/406.

230. Der nun mehr in letzten Zügen liegende Türcksche Gross-Sultan und der ausländischen Medicorum über dessen Krankheit gehaltenes Consilium.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt im Jahr 1686.

Kereveten fekszik a beteg szultán, akinek betegága körül mint orvosok, a felszabadító hadjárat török és keresztény vezérei csoportosulnak. Az orvosok mindegyike megadja a diagnózist. A spanyol orvos kijelentése: »Ich halte es für gut, dass er soll wacker schwitzen, Dieweil der Ofen ihm nun nicht mehr kan erhitzen. Von neu erfundenem Feuer, ich hab was mitgebracht. Das braucht man, dann es hat schon manchem warm gemacht.«

Rk — 29×25 cm.

A kép alatt a diagnózisok szövege három hasábon.

Der kranke Sultan liegt auf einem Krankenbett von den türkischen u. christlichen Potentaten des Befreiungskrieges umringen. Jeder stellt eine Diagnose. Der »Medicus aus Spanien« erklärt: »Ich halte es für gut, dass er soll wacker schwitzen Dieweil der Ofen ihm nun nicht mehr kan erhitzen ...

Rad — 29×25 cm.

Unten der Text der Diagnosen in drei Spalten.

Részben kisebbitett tükörképe a 229. sz. alatt leírt képnek.

Tellweise verkleinertes Spiegelbild des unter Nr. 229 beschriebenen Blattes.

FK. Bq 769/405.

231. Der von dem im Ottomanischen Reich jetzt herrschenden Gross-Sultan in denen Gebieten Ober- und Nieder-Ungarn, Polen, Moscau und Morea aufgestellte Gluecks-Hafen ...

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Nürnberg, gedruckt und zu finden bey Johann Jonathan Felsecker.

Fent a szövetséges fejedelmek társaságában I. Lipót, kezében Buda és Pest alaprajza. Előttük a »Die Fünf Jahrige Allianz« eredménye, a szertehulló török birodalmat szimbolizáló török cserépedény, amelyből az elfoglalt várak képei hullanak ki. Balról a mufti Thökölynek jósol az Alkoránból. Jobbra fenn, felhők között XI. Ince pápa képe, a háttérben török vár.

Rk — 29×17 cm.

Sign: *H. f.*

A kép alatt kéthasábos magyarázószöveg.

Oben die in der »Heiligen Liga« vereinigten Mächte. In der Hand Leopolds der Grundriss von Ofen Links Thököly mit dem Mufti, oben rechts Papst Innocent XI.

Rad — 29×17 cm.

Sign: *H. f.*

Unter d. Bild zweispaltige Erklärungstext.

FK. B 769/404.

232. Türkisches Schweiss-Bad. Vorstellung der grossen Angst Schröcken und Bestürzung, Warinn das Türkische Reich, wegen der Sighafften Waffen der Christenheit, und der durch Göttlichen Beystand wider glücklich eroberten Länder Stätt und Vestungen in Hungarn und Morea, gerathen und gestürzt worden.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt in diesem Jahr.

Fent török fürdő képe, melynek falán a visszafoglalt városok, köztük Buda képe látható. A török birodalom helyzete a forró katlan körül szenvedő nagyvezérről, budai basával és a seraskir basával van szimbolizálva.

Rk — 26×18 cm.

A kép alatt kéthasábos verses szöveg.

Oben das Bild eines türkischen Schweissbades. Auf d. Wand Bilder der eroberten Städte. U. a. das Bild von Ofen. Die schwere Lage des türkischen Reichs ist durch die Qualen des Grosswesiers, des Paschas von Ofen und des Seraskiers symbolisiert.

Rad — 26×18 cm.

Unter d. Bild Text in zwei Spalten.

FK. Bq 769/401.

233. Machometische Klag-Schrift, Mit beygefügter Ausslegung Beeder Tuerck: und Frantzösischer Ehren-Saeulen, Ludovico den 14. ten diss Namens, Koenig in Franckreich zu treuer Waruung feines gleichmässigen Untergangs in Teutsche Reim-Art verabvasset vnd übersend.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt im Jahr 1689.

A cím alatt henger alakú talapzaton amelyet félhold és liliom díszít, egy ledőlt és egy álló oszlop a török félholddal, ill. a Bourbon-ház liliomos címerével. A két oszlopot felírás köti össze: »Hodie mihi: cras tibi«. A szimbolikus kép alatt a »Sol Justitiae«, melyet balról félhold, alulról a félhold felé irányuló nyíl, jobbról a francia liliomos címer vesz körül.

F m — 32 × 23 cm.

A kép alatt négy soros latin distichon, alatta három hasábon német nyelvű költemény, melyben a török XIV. Lajos királynak magyarországi veszteségeit, köztük Buda és Pest elvesztését panaszozza el.

Symbolische Abbildung der in Verfall geratenen türkischen Macht, die ihr Schicksal mit Frankreich verbunden hat.

Holzschn — 32 × 23 cm.

Unter d. Bild vierzeiliges lateinisches Distichon nebst dreispaltiges Klaggedicht in welchem der Türk dem französischen König über seine Verluste, unter anderen auch über den Verlust von Ofen u. Pest klagt.

Cf: Drugulin 3320/a.

FK. Bq 769/403.

234. [Csatajelenet Buda alatt 1684.]

Primitív ábrázolással. Balra és jobbra sátrak, fent balra a nap, jobbra a félhold, középen üstökös

[Schlachtszene unterhalb Ofen 1684.]

In primitiver Darstellung. Links u. rechts Zelte, oben links die Sonne, rechts der Halbmond, in der Mitte ein Komet.

F m — Holzschn — 12,5 × 6 cm. — Címlapvignetta. — Titelvignette.

V. Gewisse u. warhaftige Zeitung was sich von Anfang der Belagerung her vor der uhralten . . . Haupt- u. Residentz Stadt Ofen . . . übergangen. . . Prage 1684. BPVI Nr. 147.

Apponyi II. 1152.

235. [Keresztény és török harcok párosviadala.]

Lent térkép, rajta: Waitzen, Buda-Offen, Pest.

[Duell eines christlichen u. eines türkischen Kriegers.]

Unten eine Landkarte mit Bezeichnung der Städte: Waitzen, Buda-Offen, Pest.

R k — Rad — 11 × 16 cm. — Címkép. — Titelbild.

V. Hollandse Mercurius 1684. Castelleyn 1685. BPVI Nr. 476.

FK. B 943/237.

236. [Lovas csatajelenet Buda alatt.]

[Reiterschlachtszene unterhalb Ofen.]

R k — Rad — 9 × 6 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

Főv. Múz.

237. Die Meyneydigen Walonen von Ofen richten einen Jungen schändlich hin.

F m — Holzschn — 12 × 7 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.

Két harcok egy álló alakot kínöz. Mögöttük két felnyársalt alak, előttük és jobbra lándzsás katona. A háttérben várrészlet.

E ne Darstellung der Hinrichtung dreier Personen. Im Hintergrund Teilansicht einer Vestung.

Főv. Múz.

238. Chi Vol II Torbantini Per Mascherarsi.

R k — Rad — 17,5 × 19,5 cm.

Sign: Gn. Mitelli I. e. F.

A budai turbánvásár képe. Emelvényen a kikiáltó árulja a turbánokat. Felette zászlón a címfelirat. Mellette balra a turbánokkal teli asztal, melynek oldalán felírás: »Il Ciarlato venvto Da Bvda Vinta Li Settembre 1686.« Alatta a vásárló tömeg. Lent jobbra: »Qvesto Mi Calza Bene.«

Bild des Ofner Turban-Marktes. Der Ausrufer verkauft auf einem Gerüst Turbane. Titelschrift oben an einer Fahne. Oben links auf einem mit Turbanen besetzten Tisch Inschrift: »Il Ciarlato . . .« Unten das kauflustige Publikum. Ganz unten rechts: »Qvesto Mi Calza Bene.«

Cf: Thiemé—Becker Bd. XXIV. p. 594.

FK. B 769/381.

239. Wahre Abbildung und Kleidung der Vornehmsten Türckischen Frauen so unter andern gefangenen auss Ofen weggeführt worden.

Rk — Rad — 1686. — 38×29 cm.

Sign: I. Azelt sc.

Zu finden bey David Funck in Nürnberg.

Négy török nő ábrázolása, a háttérben staffageként hegyvidék és várrészlet.

Darstellung vier türkischer Frauen, im Hintergrund Staffage-Gebirge u. Teilansicht einer Festung;

Cf: Thiemé—Becker Bd. II. p. 293.

FK. B 769/505.

240. Mons S. Gerardi.

Rk — Rad — 18×28 cm.

[Elias Christoph Heisz.]

V. Althann: Assertiones elementares... Viennae 1689. 10. Melléklet — Beilage 10. BPVI Nr. 1352.

A Gellérthegy volutás keretben, amely »Heu Quoties Toties exagitata cadit« felirással ellátott, kifeszített hálókkaal a magasba dobott rókákkal üzött játékot ábrázoló szimbolikus kép alsó részét tölti be.

Ansicht des Gerhardbergs, der den unteren Teil eines symbolischen Bildes ausfüllt.

Cf: Lanfranchi 72.

FK. B 943/120.

241. Per l'espugnazione di Buda Sonetto.

Rk — Rad — 1686 — 17×25 cm.

[Romain de Hoogh.]

Négyszakaszos szonett felett allegórikus kép. Balra renaissancstilű szarkofág felirással: »Dell Impero Ottoman la Tomba e' questa.« Jobbra császári harcos és török nő alakja, a háttérben magaslaton vár. Lent a szonett alatt röpdülő sas lábainál félhold.

Allegorische Darstellung. Links ein Sarkophag in Renaissance-Styl, mit Inschrift: »Dell Impero Ottoman...« Rechts ein kaiserlicher Soldat u. eine türkische Frau, im Hintergrund auf einer Höhe eine Festung. Unter der Darstellung Text: Sonette in vier Strophen. Unter dem Text ein fliegender Adler mit einem Halbmond zu seinen Füßen.

Cf: Szabó Mihály: Buda visszafoglalását dicsőítő olasz szonett Romain de Hoogh egyik ismeretlen metszetén. (Az újpesti Könyves K. reálgimnázium 1929/30. évi értesítőjében.)

Föv. Múz.

242. Bvda espugnata il Di 2. Settembre 1686.

Rk — Rad — 6.5×11.5 cm. — Címkép. — Titelbild.

V. Brevi Notitie De gli Ventisette Em. Sign. Cardinali creati dalla Santità di N. S. Innocenzo XI. In Nap. 1687. BPVI Nr. 1107.

Két részre osztott kép. Felül Buda képzeletbeli ostroma Ny felől. Előtérben tábori jelenet. Alul »Eodem Die« felirattal XI. Ince pápa trónon ülve biborosai körében, amint az új biborosok névsorát közléteszi. Alatta négysoros olasz nyelvű vers.

Zweiteiliges Bild. Oben eine imaginäre Darstellung die Belagerung Ofens vom W gesehen. Unten Papst Innocenz XI. inmitten seiner Kardinäle, die Liste der neugewählten Kardinäle kundgebend. Darunter vierzeiliger ital. Vers.

FK. B 355/45.

243. Machina de' Giuochi di fuoco fatti fare da Gio. Giacomo de Rossi in Roma alla Pace, in occa sione delle vniuersali allegrezze della Christianita, per la gloriosa conquista della città di Bude presa dall'armi Imperiali nel felice Pontificato di N. S. Papa Innocenzo XI. l'anno 1686. Dora si rappresenta il faouloso Titio in habito Turchesco Inuentione e disegno del celebre Pittou Ciro ferri Romano.

Rk — Rad — 40×55 cm.

[Nicolas Dorigny sculp.]

V. Rossi: Teatro della guerra contro il Turco. Roma. 1687. Tab. 1.

Négy lábon álló emelvény felett török fegyverekkel díszített szarkofág, melynek tetején a zászlók és fegyverek között fekvő muzulmán szívét egy sas kitépi. Felette a császári koronát tartó angyal. Legfelül címfelirat irássalalagon. A szarkofág felirata: »Tandem Deficiet.« Léptékkal.

Über einem Gerüst, ein mit türkischen Waffen geschmückter Sarkophag. Oben ein, zwischen Fahnen u. Waffen liegender Muselman, dessen Herz ein Adler ausreisst. Weiter oben ein Engel mit der kaiserlichen Krone. Inschrift des Sarkophags: »Tandem Deficiet.« Mit Masstab.

Cf: Thieme—Becker Bd. IX. p. 475—476.

FK. B 769/439.

244. P. Lucas Kolich.

Rk — Rad — 10 × 16 cm.

Sign: J.[ohann] G.[eorg] Heinsch del. — J.[ohann] C.[hristoph] Hafner sc.

V. Tanner: Soc. Jesu Apostolorum imitatrix... 1694. BPVI Nr. 1454.

Előtérben Kolich Lukács S. J. atya, amint a haldoklókat kereszteli. Körülötte az elesettek ábrázolása. Háttérben az égő várat rohamozó csapatok. Alul: »P. Lucas Kolich S. J. Moravus, Missionarius Castrensis contra Turcas mire industrius, et zelo ac fortitudine plenus. In expugnatione Budae multos infantes per baptismum Christo lucratus est. Obiit Cibini in Transylvania 20. April. 1690. Aetatis 63.«

Im Vordergrund P. Kolich die Sterbenden taufend. Hinter ihm Darstellung der Gefallenen. Im Hintergrund Sturm auf die brennende Festung. Unten: »P. Lucas Kolich S. J. . . .«

Cf: Thieme—Becker Bd. XV. p. 448; Bd. XVI. p. 308—309.

Múz.

245. Buda spectante exercitu Turcico expugnata. Anno 1686.

Rk — Rad.

Sign: P.S: P. S. del. — H. F. L. sc. [Petrus Schubart de Ehrenberg delin. — H. Franck de Langgraff sculpsit Viennae.]

V. Anathemata verae historiae templo gloriae Leopoldi Magni consecrata... Viennae 1696. 17. Melléklet. — Beilage 17. BPVI Nr. 1463.

19 × 28 cm-es allegorikus kompozícióban fent I. Lipót, Sobieski, a bajor és a szász választófejedelem emblematis méllképe alatt 11, részben a török háborúk sikereit kifejező allegória, részben a visszafoglalt városokat ábrázoló képecske. Lent jobbra Buda lát képe ÉNy-ról, felette angyal a győzelmi pálmával.

In einer allegorischen Komposition (19 × 28 cm) oben Leopold I., Sobieski, die Kurfürsten von Bayern u. Sachsen, unten 11 teils die Allegorien der Türkenkriege, teils die eroberte Städte darstellende Bilder. Unten rechts die Ansicht Ofens von NW gesehen mit einem Siegesengel.

Cf: Nagler Kstlerlex. Bd. V. p. 104. — Thieme—Becker Bd. X. p. 393.

FK. Bq 929/27.

246. Pugna ad Budam A° 1684. 22. July.

Rk — Rad.

Sign: [Jacob] Hoffman sc.

V. Anathemata verae historiae templo gloriae Leopoldi Magni consecrata... Viennae 1696. Nr. 15. BPVI Nr. 1463.

Allegorikus kompozíció. Kétoldalt zászlókon és emblematis képecskéken a felszabadító hadjárat ütközeteinek vázlatai. Buda balról a harmadik. Középen két függőleges sorban a török háborúk sikereit kifejező allegóriák. (19 × 28 cm.)

Allegorische Komposition. An beiden Seiten skizzenhafte Darstellungen der einzelnen Schlachten der Türkenkriege auf Fahnen u. emblematischen Bildern. Links die dritte Darstellung Schlacht bei Ofen. In der Mitte Allegorien: die Erfolge der Türkenkriege darstellend. (19 × 28 cm)

FK. Bq 929/27.

247. Buda.

Rk — Rad — 26 × 18 cm.

Sign: C. Reimshart del. et. sc. Aug. Vind.

V. Fortitudo Leonina... Monachii 1715. p. 29. BPVI 1608.

Emblematis távlati kép az előtérben a szimbolikus oroszlánnal és kutyával. Buda alatt csatajelenet, a vár ágyútűzben. A girlandfűzérrel és pálmával övezett emblemát balra és jobbra angyal alakja veszi körül. A képet pálmafák övezik, tájképi keretben. Lent stilizált talapzaton distichon: Vix Bene Te vidit, Cum Jam Vicisse Fatetur... kezdősorral. Fent irássalalagon felírás: Fortitudo magnanima in repellendis hostium Insultibus.

Emblematische perspektivische Ansicht der Stadt Ofen, im Vordergrund mit dem symbolischen Löwen u. Hund. Unterhalb Ofen Schlachtenszene, die Festung unter Kanonenfeuer. Rechts u. links von dem mit Girlanden u. Palmen umgürteten Emblem, die Gestalten je eines Engels. Unten auf dem Postament ein Distichon: Vix Bene Te vidit... Oben Inschrift: Fortitudo magnanima...

FK. Bq 355/120. — Főv. Múz.

248. *Delineatio Pyrotechniae quam ob Budam expugnatam Parisiis ad Pratum clericorum publico exponi jussit. W. F. Poppel. S. R. I. Comes a Lobkowitz etc.*

Rk — Rad — fol.

Sign: Gervais fec.

Cf: Drugulin 3229.

249. *Planta dela Primera fiesta, que el Exmo Sor Marq.^s del Carpio. Virrey de Nap.^s hico en Setiembre 1686. para la Conquista de Buda por las Armas Imperiales...*

Rk — Rad — 39×20 cm.

Sign: Phelipe Schor Inuentor. — G. Federico Pesche. F.

V. Distinta relatione... di Bvda... Napoli 1686. 1. Melléklet. — Beilage 1. BPVI Nr. 684.

Buda visszavételét szimbolizáló tűzijáték, amelyet Nápolyban tartottak. Fent közepén a Buda várát jelképező épületből, amely tele van az ostromló harcosokkal, sűrű füst tör elő. A várat nagy ívben háromágú kandelábernek veszik körül. Alul a téren belül obeliszkok, valamint bort sugárzó szökőkutak. Lent címfelirat, mellette két oldalt számjelmagyarázat (1—12).

Ansicht eines in Neapel veranstalteten, die Szenen der Rückeroberung Ofens symbolisierenden Feuerwerks. Titelinnschrift ganz unten, daneben links u. rechts italienische Nummererklärungen (1—12).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 39. Nr. 21. — Thieme—Becker Bd. XXX. p. 264.

FK. B 0941/276.

250. *Planta Dela Segvnda Fiesta Qve El Exmo S' Marq'. Del Carpio Virrey De Napoles Hico En Setiembre 1686. Par A La Conquista De Bvda Por Las Armas Imperiales.*

Rk — Rad — 39×28 cm.

Sign: Phelipe Schor Inuentor.

V. Distinta relatione... di Bvda... Napoli 1686. 2. Melléklet. — Beilage 2. BPVI Nr. 684.

Buda visszafoglalása alkalmával Nápolyban rendezett ünnepség képe. Fent közepén köralakú templom, melyben a kereszténység allegorikus alakja ül. Körülötte dízsátrak, míg az obeliszkokkal díszített teret batárok tömege veszi körül. Lent címfelirat, mellette jobbról és balról betűjelmagyarázat (A—L).

Ansicht der in Neapel veranstalteten Festlichkeiten anlässlich der Rückeroberung Ofens. Titelinnschrift ganz unten, daneben links u. rechts italienische Buchstabenerklärungen (A—L).

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 39. Nr. 31. — Thieme—Becker Bd. XXX. p. 264.

FK. B 0941/276.

251. *Divo Et Invictissimo Leopoldo I. P. F. A. Fidei In Hungaria Assertori, Rebellium Dominatori, Turcarum Debellatori, ob Budam septimo Inexpugnabilem Armis Victricibus occupatam Ignem Triumphales Bruxellis extractos Dedicant Consecrantque Fama et Gloria.*

Rk — Rad — 55×38 cm.

[Romain de Hoogh.]

I. Lipót diadalmenete. A császár diadalkocsin ül, fölötte angyalok a császári koronát tartják. Előtte harcosok Buda és a visszafoglalt városok zászlóit és egyéb diadaljelvényeket emelnek a magasba. A császár lábainál nőalak, kezében a keresztrefeszített Krisztus. A kocsit alatt halálragasztott muzulmánok, mögötte láncra fűzött foglyok és harcosok lándzsára tűzött török fejekkel. Lent jobbra herculeszerű alak bunkózza az ellenálló törököket. Fent felhők között a pápa alakja trónon ülve. Lent hosszú párkányon balról jobbra a győzelmekek színhelyeinek lát képei: Érsekújvár, Siklós, Bécs, Buda és Pest, Szeged, Esztergom. Címfelirat lent a közepén.

Triumphzug des Kaisers Leopold I. Der Kaiser sitzt auf einen Siegeswagen, über ihm halten Enge die kaiserliche Krone. Vor ihm Krieger, die die Fahne der rückeroberten Städte u. andere Triumphinsignien emporheben. Zu den Füßen des Kaisers eine Frauengestalt, ein Kruzifix haltend. Unter dem Wagen niedergefahrene Musulmanen, hinter denselben in Ketten geschlagene Gefangene u. Krieger mit auf Lanzen aufgesteckten türkischen Schädeln. Unten rechts: eine heraklesähnliche Gestalt schlägt die widerstehenden Türken Tod. Oben in Wolken die Gestalt des Papstes auf einem Thron sitzend mit dem dreifaltigen Kreuz u. Tiara, zu seinen Füßen der Halbmond. Unten auf einem langen Gesims die Ansichten der Siegesplätze: Neuhäusel, Sıklós, Wien, Ofen u. Pest, Szegedin u. Gran. Titelschrift unten in der Mitte.

Cf: Drugulin 3160. — Thieme—Becker Bd. XVII. p. 458—461.

Szép. Múz.

252. Triomphe Des Libérateurs De La Hongrie De La Servitude Des Turcs 1686.

Rk—Rad—98×58 cm.

Sign: C. P. R.

Ed. Van der Bruggen Paris 1688.

I. Lipót császár triumfusa Buda visszafoglalása alkalmával. A közepén diadalszekéren áll I. Lipót az uralkodói jelvényekkel, előtte láncrafűzött muzulmánok. Az előtérben Magyarország és társországainak (Hungaria, Transsylvania) lent jobbról folyóinak allegóriái. A háttérben félkör alakú diadalív. Számjelmagyarázatok lent a cimfelirat alatt.

Triumphzug des Kaisers Leopold I. bei Gelegenheit der Rückeroberung Ofens. In der Mitte steht der Kaiser auf einem Triumphwagen mit den Regierungsinsignien, vor ihm angeketete Musulmanen. Im Vordergrund die Allegorien Ungarns u. der Nebenländer, unten rechts die Allegorien der Flüsse des Landes. Im Hintergrund der halbkreisförmige Triumphbogen. Nummererklärungen unter der Titelschrift.

Cf: Drugulin 3280.

Föv. Múz.

253. ZODIACVS BAVARIAE FORTISSIMO SVO] HEROI FAVSTA QVAEQVE & LAETA INTONAT.

Rk—Rad—1686—26×40 cm.

Sign: Mattheus Eimart C: Ratisb: Pictor inv: et Delin: Jan Caspar Gutwein. Sculp: Stattamhof.

A győzelem égi és földi allegóriáinak csoportjait ábrázoló kép. Lent a bajor választó győzelmi menete a triumfus attribútumaival. Balra és jobbra az osztrák és a bajor címer a paizstartó állatokkal, közepén angyalok között felírás: »Cantate Deo Omnis terra...» kronosztikkonál. A középtérben a felmentett és visszafoglalt városok: Bécs, Párkány, Esztergom, Buda és Pest, Érsekújvár kis látképei, jobbra a kép legszélén »Buda triumphat« címmel Buda kis emblematisz képevel. Fent a cím alatt két széles íven az állatkör csillagképei a bajor választót dicsőítő feliratok között. Az íveket angyalok és az erények allegóriái veszik körül.

Gruppen der himmlischen u. irdischen Allegorie des Sieges. Unten Triumphzug des Kurfürsten von Bayern mit Attributen des Sieges. Links u. rechts das österreichische u. bayrische Wappen mit den Schildtieren, in der Mitte zwischen Engeln Inschrift: »Cantate Deo omnis terra...» mit Chronosticon. Im Mittelgrund kleine Ansichten der befreiten u. rückeroberten Städte: Wien, Párkány, Gran, Ofen u. Pest, Neuheusel, ganz rechts mit Inschrift: »Budatriumphat« kleine emblematische Ansicht der Stadt Ofen. Oben unter der Titelschrift zwischen den den Kurfürsten lobpreisenden Inschriften, in zwei breiten Bogen die Sternbilder des Zodiacus. Die Bogen sind von Engel u. Allegorien der Tugenden umgeben.

Cf: Thieme—Becker Bd. X. p. 421—422; Bd. XV. p. 363.

Föv. Múz.

254. Almanach pour l'année MDCLXXXVII.

Fali naptár az 1687. évre. Naptári rész lent a közepén.

Wandkalender für das Jahr 1687. Der Kalenderteil unten in der Mitte.

Rk—Rad—55×91 cm.

A Paris chez Pierre Landry, rue S. Jacques a St Francois de Sales.

A naptárrész felett barokk allegória. Fent jobbra baldachin alatt Lipót császár és Eleonóra császárné ülnek. A császár a római imperator öltözetében és attribútumaival. Lábai alatt sas, melynek karmai között turbán és félhold. Balra »Le Prince Ch. de Lorraine« és »Le Pr. de Bauierre«, akik a felszabadított Budát szimbolizáló ifjú nőt vezetik a császár elé. Balra fent férfi és női alakok csoportja, a háttérben renaissance épület falába helyezett allegorikus képcskék. Lent a közepén és jobbra két ovális kép a budai és simontornyai harcok ábrázolásával. Az előtérben jobbra két nőalak: a történelem műzsái Buda történetének leírását tartják kezükben. A képen több helyütt magyarázó feliratok.

Oben links unter einem Baldachin der Kaiser Leopold I. in der Tracht des römischen Imperators u. die Kaiserin Eleonore sitzend. Zu den Füßen des Herrscherpaares Adler in seinen Klauen Turban u. Halbmond haltend. Links führen der Herzog von Lothringen u. der Kurfürst von Bayern eine junge, die rückeroberte Stadt Ofen symbolisierende Frauengestalt zum Kaiser. Links oben eine Gruppe von Männern u. Frauen, im Hintergrund auf der Wand eines Renaissance-Gebäudes angebrachte allegorische Bilder. Unten in der Mitte u. rechts, zwei Oval-Bilder, die Kämpfe bei Ofen u. Simontornya darstellend. Im Vordergrund rechts zwei Frauengestalten in den Händen eine Rolle mit der Geschichte Ofens haltend. Vielerorts erklärende Inschriften.

FK. Bf 769/267.

255. Eigentlicher Anfang und Ausgang der Ofner Verrätherey.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt in diesem 1687-ten Jahr.

Fent balra és jobbra Finck Konrád és társának állóképe. Középen a kivégzésük jelenetei.

Rk — 27×17 cm.

Alatta az árulás története két hasábon.

Oben drei Darstellungen: Hinrichtung des Leutenants Conrad Finck u. Spiessung des türkischen Boten. Links u. rechts die Bildnisse der beiden in ganzer Figur.

Rad — 27×17 cm.

Mit zweiseptiger Beschreibung des Verrats.

Cf: Bp. szfőv. Múz. katalóg. p. 43. Nr. 50. — Drugulin 3240.

FK. Bq 769/407.

256. Die glücklich entdeckte Ofner Verrätherey.

Rk — Rad — fol.

A 255. sz. a. leirt kép az ellenkező oldalról és más szöveggel.

Das unten Nr. 255. beschr. Bild von der Gegenseite und mit anderen Text.

Cf: Drugulin 3241.

257. [Finck Konrád hadnagy elfogatása és kivégzése.]

Egy lemezről nyomtatott három kép. Fent balról Finck a budai várparansnok előtt, jobbról török nők kihallgatása, lent a kép egész hosszában a kivégzés jelenete.

[Hinrichtung des Leutenants Conrad Finck v. Finckenstein.]

Drei Bilder von einer Platte abgedruckt. Oben links Finck vor dem Ofner Kommandant, rechts Verhör der türkischen Frauen, unten die Szene der Hinrichtung.

Rk — Rad — 1687 — 32×18 cm.

B 769/169.

258. Warhaftiger und gründlicher Bericht, Von der jüngsthin in Ofen vorgehabten entsetzlichen Verrätherey, wie dieselbige entdeckt: Und wie der Haupt-Verräther, N. Finck von Finckenstein, desswegen zur gebührenden Straff gezogen, und hingerichtet worden.

Illusztrált röplap. — Illustriertes Flugblatt. — Gedruckt im (1687-ten Jahr).

Fent egy lemezről nyomtatott három képen Finck elfogatásának és kivégzésének jelenetei. A 260. sz. alatt leirt kép változata. Számjelmagyarázattal (1—11).

Rk — 29×17 cm.

Lent kéthasábos szövegen az árulás története.

Oben die Szene der Verhaftung u. Hinrichtung des Leutenants Finck. Drei Bilder von einer Platte abgedruckt. Variante des unter Nr. 260 beschr. Blattes. Mit Nummererklärungen (1—11).

Rad — 29×17 cm.

Unten die Geschichte des Verrats in zwei Spalten.

Apponyi M. 425.

259. [Finck Konrád hadnagy és társának kivégzése.]

Lent az előtérben lovas és gyalogos katonák. Középen faállványon a lefejezés jelenete, a hóhér mellett jobbra karóbahúzott alak.

[Die Hinrichtung des Leutenans Conrad Finck.]

Unten im Vordergrund Kavalleristen u. Infanteristen. In der Mitte auf einem Holzgerüst die Szene der Enthauptung, rechts neben d. Henker gespiesste Gestalt.

Rk — Rad — 14×10·5 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration
V. Der Neu-eröffneten Ottomanischen Pforten Fortsetzung... Augspurg 1701. p. 378.
BPVI Nr. 1444.

FK. Bq 949/27/2.

260. Der Leütenant Finck zu Ofen geköpffet.

Rk — Rad — 8×7 cm. — Szövegillusztráció. — Textillustration.
V. Fuhrmann: Alt und Neues Oesterreich. Wien 1734.

Finck hadnagy lefejezésének ábrázolása. Emelvényen, melyet elől balra és jobbra katonák vesznek körül, karóbahúzott alak és Finck hadnagy a lefejezés pillanatában.

Die Enthauptungszene des Leutenants Finck. Auf einem Gerüst links ein gespiesster Mann, rechts der Leutenant im Augenblick der Enthauptung.

Cf: Lanfranchi 77.

Föv. Múz.

A metszetek jegyzéke címfelirataik rendjében

Verzeichnis der Kupferstiche u. Holzschnitte nach der Ordnung der Titelschriften

A számok a tételszámokat jelzik
Die Zahlen bezeichnen die laufenden Nummern der Titel

Cimnélküli metszeteket a jegyzékben 1.) a város nevére, 2.) az évszámra és 3.) az ábrázolásra, genreképeknél a jelenetre való utalással zárójelek között vettük fel.

Die Kupferstiche u. Holzschnitte ohne Titel wurden in diesem Verzeichnis mit Hinweis 1.) auf den Namen der Stadt, 2.) auf die Jahreszahl und 3.) auf die Darstellung; die Genrebilder mit Hinweis auf die dargestellte Szene zwischen Klammern aufgenommen.

Abbildung der mächtigen. Statt und Vestung Offen ... 1686.	95	[Buda 1686. Ostromkép. Sign.: Arnaldo Van Westerhoute.]	107
Abbildung der Statt Offen	96	Buda-Pest	215
Abbildung der Statt und Vestung Offen ... 1686.	97	Buda, qua Danubium prospicit	38
Abbildung des Christlicher Seiten glücklichen Treffens bey Waitze' ... 1684.	76	Buda spectante	245
Abriss der Staedte Pest und Ofen	36	[Buda kb. 1684. Városkép.]	41
Abriss des Gross Sultans Fahne ... 1684.	226	[Buda kb. 1689. Városkép.]	56
Afbeelding der Sterke Stad Offen ... 1686.	116	Buda vulgo Offen	42
Almanach pour l'année MDCLXXXVII.	254	Buda y Pest	30
Altoven	66, 67, 74	Bude	192
Alt Ofen Bvda	69, 73	Bude ville capitale de la Hongrie	22
Altoven Bvda	72	Bude ville capitale du royaume de Hongrie ...	23
An Exact Delineation ... of Buda	115	Bvda	8, 167
Ausführlicher Bericht ... 1686.	114	Bvda Capitale dell' Vngaria	53
Belager und Eroberung ... Ofen	110	Bvda Citta	152
Beläger- und Eroberung ... Ofen ... 163, 164, 165		Bvda e Pest	16, 17, 24, 28, 37
Belagerung der Königlichen Haupt u. Residenz- Stadt Ofen	111, 112	Bvda espugnata ... 1686.	242
Belagerung Offen 1684.	90	Bvda et Pest	9
Belegerung Der Sterke Stad Buda	113	Bvda Ofen	25, 47, 88
Bestürmet u. erstürmete Stadt Ofen	122	Bvda Ofen Wie solche von den Christen Be- lägert	105
Betrübter Türkischer Sultan	228	Bvda O Offen	1, 18, 19, 29
Buda	33, 34, 247	Bvda qua Agros prospicit	218
[Buda kb. 1686. Alaprajz.]	185, 186	Bvda stormender Hand	153
Buda assediata	98	Bvda Vecchia	68, 70, 71
[Buda és Pest 1684. Alaprajz.]	181, 182	Bvda Vetus sive Alt Offen	75
[Buda és Pest 1686. Alaprajz.] 187, 188, 189, 190, 191		Bvda. Vulgo Offen	43
[Buda és Pest 1686. Alaprajz. Sign.: I. T. G. Sonnemann.]	183	Bvda vulgo Ofen prima et regia Vngarici regni civitas	48
[Buda és Pest 1684. Ostromkép.]	78	Bvdae Ac Pesti Iconographica Descriptio	193
[Buda és Pest kb. 1684. Városkép.]	5, 6, 7	Bvde	10
Buda et Pest	15	Carte Irreguliere De La Hongrie	222
Buda Metropoli ... 1686.	166	Casteel van Buda	44
[Buda 1684. Ostromkép.]	77	Castel di Buda	109
[Buda 1686. Ostromkép.] 99, 100, 101, 102, 103, 104, 108, 117, 151		Chi Voi II Torbantini Per Mascherarsi	238
[Buda 1686. Ostromkép. Sign.: Nypoort.]	106	Corso del Danubio da Comora a Buda	224
[Buda 1686. Ostromkép. Sign.: Joh. Joseph Waldmann — Jacob Müller.]	178	[Csatajelenet Buda alatt 1684.]	234
		Das bluthig-belägete ... Ofen ... 1686.	170
		De Stad Offen Belegert	79

- Delineatio Pyrotechniae 248
 Demnach die Vnaussprechliche Guttigkeit 118
 Der geneigte Leser 229
 Der Leutenant Finck 260
 Der nun mehr in letzten Zügen liegende Türcksche
 Gross-Suldan 230
 Der von dem im Ottomanischen Reich jetzt her-
 schenden Gross-Sultan 231
 Die Eroberte Vngarische Haubstatt Ofen 154
 Die glücklich entdeckte Ofner Verrätherey 256
 Die hart belagerte . . . Ofen 168, 169
 Die Haubt stadt Ofen 119
 [Die Hinrichtung des Leutenants C. Finck] 257, 259
 Die Königl. Haupt Statt Ofen 49
 Die Meyneydigen Walonen von Ofen 237
 Die Stadt Ofen 26
 Die Statt Offen 194
 Die Vestung Offen 120
 Divo Et Invictissimo Leopoldo 251
 [Duell eines christlichen u. eines türkischen
 Kriegers.] 235

 Eigentliche Abbildung vnd Beschreibung der
 Stadt Ofen 80
 Eigentlicher Abriss der . . . Haubtstadt Ofen . . .
 121, 122
 Eigentlicher Anfang und Ausgang der Ofner Ver-
 rätherey 255
 Eigentlicher grundriss der Statt Ofen 209
 Erobertes Ofen 123
 Erobertes Ofen in vollem Brande 171
 Exacte Delineation . . . de Bude 115

 Facies Budaë 124
 [Finck Konrád kivégzése.] 257, 259
 Fortin in Pest 63

 Glorieuse Victorie 125
 Glück und Sieg 81
 Grundriss der Stadt und Vestung Ofen 126
 Grundriss der Vestung Ofen 195
 Grundriss vnd Prospectio . . . Ofen 131
 Grundriss von Ofen 196
 Gründliche Beschreibung . . . Ofen . . . 1683 . . . 2
 Gründliche Vorstellung der Vestung Ofen . . . 174

 Höchst-erfreuliche Relation, 127
 Höchst-erfreuliche Vorstellung 128

 Ichonographia Budaë 197
 Ichonographica Imago Obsidionis Expugnatio-
 nisque Bvdensis 223
 Il Castello di Bvda 129
 Il Piano di Bvda Assediata 198
 Il sito et Desrittione . . . di Buda . . . 1686 . . . 199

 [Keresztény és török harcok párosviadala.] . . . 235
 Klahre Abbildung der Statt . . . Offen . . . 1686. 130
 Kolich, Lucas P. 244

 L'Accampamento Degli Eserciti piantato a di
 6 Settembre . . . 1686. 201

 L'Accampamento Degli Eserciti Piantato A Di
 7. di Settembre . . . 1686. 202
 L'Accampamento Degli Eserciti piantato a di
 8 di Settembre . . . 1686. 203
 L'Accampamento Delle Genti Dell'Elettore Pian-
 tato A Di 17 Di Giugno 200
 Le plan, et perspective . . . de Bude 131
 Le Siege De Bude 176
 [Lovas csatajelenet Buda alatt.] 236

 Machina de Giuochi du fuoco fatti fare da Gio.
 Giacomo Rossi 243
 Machometische Klag-Schrift 233
 Mons S. Gerardi 240

 Naaunkeurige Afbeelding . . . van Offen 132
 Neÿe vnd richtige abbildung 220

 Ofen 45, 50, 54, 58, 59, 133, 175, 177
 [Ofen 1684. Belagerung der Stadt.] 77
 [Ofen 1686. Belagerung der Stadt.] 99, 100,
 101, 102, 103, 104, 108, 117, 151
 [Ofen 1686. Belagerung der Stadt. Sign. : Nypoort.] 106
 [Ofen 1686. Belagerung der Stadt. Sign. : Joh.
 Joseph Waldmann — Jacob Müller.] 178
 [Ofen 1686. Belagerung der Stadt. Sign. : Arnoldo
 Van Westerhoute.] 107
 Ofen Die Haubtstadt in Unter-Ungarn 89
 Ofen Die Haubt Statt in Unter Hungarn 82
 Ofen gehet an die Christen über 180
 [Ofen cca 1686. Grundriss der Stadt.] 185, 186
 Ofen Lat. Buda ist gelegen . . . an der Donau . . . 210
 [Ofen cca 1684. Stadtansicht.] 41
 [Ofen cca 1689. Stadtansicht.] 56
 [Ofen und Pest 1684. Belagerung der Städte.] . . . 78
 [Ofen und Pest 1684. Grundriss der Städte.] 181, 182
 [Ofen und Pest 1686. Grundriss der Städte.] 187,
 188, 189, 190, 191
 [Ofen und Pest 1686. Grundriss der Städte. Sign. :
 I. T. G. Sonnemann.] 183
 [Ofen und Pest cca 1684. Stadtansicht.] 5, 6, 7
 Ofen v. Pest 11, 12, 20, 35, 40
 Ofen vnd Pest 31
 Ofen von Pest seite an zusehen 225
 Offen 39, 46, 57
 Offen die königliche Hauptstatt in Ungarn . . . 134
 Offen door de keizerschen stormender hand in-
 genommen 135
 Offen en Pest 21

 Per l'espugnazione di Buda Sonetto 241
 Pest 60, 61, 64, 65, 216
 [Pest és a budai vár kb. 1690. Térkép.] 225
 Pest und Ofen 13, 32
 [Pest und Ofen cca 1690. Karte der Stadt Pest
 und der Festung Ofen.] 225
 Pesth 62
 Pianta della città di Buda 204
 Pianta Della Città Di Buda. (Historia degl' avveni-
 menti dell'armi imperiali . . .) 211
 Pianta della città di Bvda. (Manone: L'Un-
 gheria . . .) 157

Pianta Della Real Citta E' Fortezza di Bvda ...	212	Veduta di Bvda uerso Albareale	159
Pianta di Bvda	217	Veduta di Bvda uerso il Monte S. Gerardo	160
Pianta e Prospettiva ... di Buda	131	Veduta di Bvda uerso Pest	161
Pianta eleuata ... di Bvda	136	Vedute di Buda	33
Pianta et assedio della Citta di Bvda, e' Pest ...	155	Vera Delineatio Civitatis et fortality Budensis ...	208
Pianta Et Eleuatione Della Reale Citta E Fortezza Di Bvda capitale del Regni di Vngaria presa dall'Armi ... Leopoldo ... 1686.	137	Vera et fundamentalis Regie Civitatis Bvdae ... Delineatio.	142
Pianta Et Elevatione Della Reale Citta E Fortezza Di Bvda Capitale Del Regno D' Vngeria Assedi- ata Dal' Armi ... Leopoldo ... 1686.	156	Vera pianta rilevata della reia citta di ... Buda ...	143
Plan de Bude	213	Verissima e distinta Relatione dell' Acquisto, della Fortezza di Pest	33
Plan de la Fortresse de Bude	214	Vero disegno della citta di Bvda ouero Offen e Pest	144
Plan de la Ville de Bude	205	Vero Disegno Della Regal Città Di Bvda ... con la dichiarazione de luoghi piu principali ... 1686.	179
Plan de la Ville et des Attaques de Bude. en 1686.	206	Vero Disegno E Pianta Della Citta Di Bvda ... e Pest	4
Plan Du Siege De Bude	219	Vero Disegno Della Citta Regal di Bvda ... Con Il Forte Di Pest	84
Plan Dv Chasteav De Bvde	207	Vero Disegno Di Bvda Citta Capitale Dell On- gheria Inferiore	172, 173
Pianta De La Fverte Ciydad De Bvda	27	Vero disegno e pianta della citta regal di Bvda ... con il forte di Pest	85
Pianta dela Primera fiesta ... de Nap. s ...	249	Vero e real disegno de Isola Schut ... fin Bvda Metropoli Reale d'Ungheria	221
Pianta Dela Segunda Fiesta ... De Napoles ...	250	Verovering der Sterke Stad Buda	162
Prospect Della Città Di Bvda	138	Vorbildt, Der Königl. Haupt- u. Residentz Statt Ofen ... 1686.	124
Prospect der Statt Ofen	139	Vorstellung der Haupt Vestung und Ungarisch Königl. Residentz Stadt Ofen	145
Prospect der Statt Offen, sambt der Käyserl. At- taque	140	Vorstellung der Haupt Vestung Ofen,	146
Prospect der Statt Ofen wie solche vom S. Gerards- berg an zusehen	91	Waarer und Gründlicher Abriess ... Ofen ...	147
Prospect der Statt Ofen wie solche von Alt Ofen an zu sehen	51	Wahre Abbildung der Vorzeiten weltberühmte Residenz der Ungarischen Könige ... Buda ...	86
Prospect der Statt Ofen, wie solche von der Statt Pest an zu sehen	92	Wahre Abbildung des türkischen Hauptfahnes ...	227
Prospect der Statt Ofen, wie solche von Stuel Weis- senburg an zu sehen	93	Wahre Abbildung und Kleidung der Vornehmsten Türkischen Frauen ... auss Ofen	239
Prospect der Vestung Ofen ... von Alt Ofen ..	94	Wahrhaffter Grundriss der Statt Ofen,	184
Prospect vom Aufgang oder von Pest	55	Ware Abbildung der Königlichen Haupt- u. Resi- dentz Stadt Ofen,	148
Prospect von Offen sambt der Kayserl. Attaque	141	Warhaffter Grund und Abriss der Haupt-Vestung Ofen	149
Prospettiva Della Real Citta Di Bvda	157	Warhafftig und Eigendlicher Abris sambt Völliger Belagerung der Vestung Ofen	150
Pugna ad Budam	246	Warhafftiger Bericht, welcher massen der Aller- hoechste die Kayserliche Waffen abermal ge- segnet,	87
[Reiterschlachtenszene unterhalb Ofen.]	236	Warhafftiger und gründlicher Bericht, Von der jüngsthin in Ofen vorgehabten entsetzlichen Verrätherey	258
[Schlacht bey Weitzen]	14	Zodiacus Bavariae	253
[Schlachtenszene unterhalb Ofen 1684.]	234		
Stad Ofen	52		
Stadt Ofen und Pest	3		
Triomphe Des Libérateurs De La Hongrie ...	252		
Türkisches Schweiss Bad	232		
Veduta di Bvda nuoua uerso la Vecchia	158		

Az ikonografiában feldolgozott illusztrált könyvek címjegyzéke

Titelverzeichnis der in der Ikonographie berücksichtigten illustrierten Werke

Abellinus: Theatrum Europaeum... Frankfurt a. M. 1662—1738.	195	Diarium einer kurtzen u. wahrhaftigen Relation... 1686.	196
Abellinus: Theatri Europaei continuatio. Tl. 12. Frankfurt a. M. 1691.	94, 174	Diarium, oder: Kurze u. warhaffte Beschreibung... Ofen. 1686.	141
Abrégé historique... de Charles V. Duc de Lorraine.	178	Die Neu-eröffnete Ottomanische Pforte. Fortsetzung... Augspurg 1701.	177, 259
Admirables efectos... Milan 1714.	178	Die oftmals bekriegte... Neuhäusel. Dresden 1685.	89
Althan: Assertationes elementares... Viennae 1689.	56, 240	Distinta relatione... di Bvda... [s. l.] 1686.	191
Anathemata verae historiae... Leopoldi... Viennae 1696.	245, 246	Distinta relatione... di Bvda... Napoli 1686.	249, 250
		Distinto Diario overo Relationi... Napoli 1686.	137
Birken: Der vermehrte Donau-Strand... Nürnberg 1684.	12, 67	Eigentlicher Bericht wegen... Ofen. 1686.	52
Birken: Donau-Strand... Nürnberg 1704.	40	Feigius: Wunderbahrer Adlers-Schwung... Wien 1694.	175, 227
Bizozeri: Notizia particolare... Bologna 1686.	72, 73	Fortitudo Leonina... Monachii 1715.	247
Bizozeri: Notizia particolare... Bologna 1687.	28	Fuhrmann: Alt und Neues Oesterreich. Wien 1734.	180, 260, 263
Bizozeri: Ungria restavrada... Barcelona 1688.	30		
Boethius: Ruhm-Beloberter... Kriegshelm... Nürnberg 1688.	117, 122, 139, 163, 171	Geluk en 'zeegen... Amsterdam 1684.	79
Bouttats: Breve y exacta description... de Hungaria... Amberes 1688.	167	Gemelli Careri: Giro del Mondo... Tom VIII. Venezia 1718.	179
Brevi Notitie... Nap[oli] 1687.	242	Gewisse u. warhafftige Zeitung... Prag 1684.	234
Burckhard v. Pirckenstein: Ertz-Herzogliche Handgriffe... Augsburg 1689.	57, 65	Giornale dal Campo Cesareo Nr. 6. [1686.]	63
		Giornale dal Campo Cesareo Nr. 12. [1686.]	109
Constantini: Vienna liberata... Roma 1690.	172	Happellius: Dess Ungarischen Kriegs-Romans... Anderer Theil. Ulm [1686.]	187
Coronelli: Città, Fortezze... dell'Europa. Venezia 1689.	217	Happellius: Historischer Kern... 1684.	13
Coronelli: Regno di Ungheria... [1689.] 33, 34, 215, 216		Happellius: Hochverdiente Ehrenseule... Hamburg 1688.	32, 168
Cosmographus, Philo: Trinum Marinum... Augspurg, 1693.	48	Happellius: Thesaurus Exoticorum... Hamburg 1688.	31, 170
Curiöse continuation... der Hungarisch-Türkischen Chronick. Nürnberg 1686.	190	Hartnaccus: Bellorum quae Christianos inter & Turcas gesta sunt... conspectus... 1687. .	151
Dagverhall van de Vermaarde... Amsterdam 1686.	113	Hirlinger: Peutdesmosis... Viennae 1686.	99
Das durch den römischen Adler... befreyte... Ungarn. Augsburg [1687.]	210	Histoire du siege de Bude. Lyon 1687.	213
Das ehemals gedrückte, vom Türcken berückte... Ungarn... Frankfurt 1688.	54	Histoire du siege de Bude. Paris 1686.	22, 206
Der Durchleuchtigsten Fürsten... von Baaden Leben... II. Franckfurt 1695.	59	Historia degl'avvenimenti dell'armi imperiali... 1687. — 1688.	211
Der siegreich geendigte... Tuercken-Krieg. Hamburg 1699.	36	Hollandse Mercurius... 1684.	235
Der Türkischen Gross-Sultanen Ursprung... Nürnberg 1685.	45	Hollandse Mercurius... 1685.	46
Diarium der harten u. blutigen Belägerung... Ofen. Hamburg 1684.	182	Hollandse Mercurius 1686.	153
		Krekwitz: Totius Regni Hungariae... descriptio... Frankfurt 1685.	20
		L'Origine del Danubio... Venetia 1684.	9, 68
		L'Origine del Danubio... Milano 1685.	17, 69
		L'Origine del Danubio... Venetia 1685.	15, 71

Latomi Relationis historicae continuatio. Frankfurt 1686.	97	Scala : L'Ungheria compendiata ... Venetia 1687.	29
Le Triomphe des Armées Chrétiennes ... Köln 1686.	292	Schaffen: Aufferweckter Christen Ruhm ...	
Le turc subjugué ... de ... Bude. Cologne 1686.	186	Wienn 1686.	25
Le voyageur politique ... Frankfurt a. M. 1698.	35	[Shirley:] A true Account of the heroick actions...	
Les Actions Glorieuses de ... Charles Duc de Lorraine ... en Hongrie [1700.]	176, 219	London 1685.....	80
Linde: Leven en daaden van Johannes Sobietzki ... Amsterdam 1685.	21	Sonderbare Begebnüsse ... Ofen ... Beilage ...	
Lopez: Historia delle passate ... P. II. Napoli 1688.	166	1686.	147
Mallet: Description de l'Univers. Frankfurt 1686.	26	Tanner: Soc. Jesu Apostolorum imitatrix ... 1694.	244
Manone: L'Ungheria vendicata ... Milano 1686.	157	Tollius: Epistolae itinerariae ... Amsterdam	
Mutius: La Sagra Lega ... Napoli 1699.	37	1700.	38, 75, 218
Noticias venidas del Campo Imperial ... [Barcelona 1686.]	27	Ung. und türck. Chronik ... Nürnberg 1685.	89
Ofen kan, von Türken Klauen ... Nürnberg 1686.	108, 189	Vera, e distinta Relatione ... di Pest ... Venetia	
Ofens Glück- und Unglücks-Fälle ... 1684. ...	5, 181	1684.	61
Origine e corso del Danubio ... Norimberga 1685.	16, 70	Vera e distinta Relatione di quanto e seguito ...	
Panceri: Continuazione de successi nell'Ungheria ... Milano 1687. ...	152, 158, 159, 160, 161	Modona 1684.	7
Panceri: Veridici, e distinti successi ... Milano [1685.]	19	Wagner: Delineatio Provinciarum Pannoniae ...	
Pannoniens Kriegs- und Friedens-Begebnüsse ... Nürnberg 1686.	90	Augsburg 1684.	14
Peeters: Korte Beschryvinghe ... Antwerpen 1684.	8, 42, 44, 62	Wagner: Delineationis provinciarum Pannoniae ...	
Programma Civitas Bvdae ... Patauij 1686. ...	48	Anderer Theil. Augsburg 1685.	88
Relation du siege de Bude ... 2. Sept. 1686.		Wagner: Neu eröffnete ottomanische Pforte ...	
Toulouse 1687.	222	Augsburg 1700.	39
Rossi: Teatro della guerra contro il Turco ... Roma 1687.....	155, 156, 212, 224, 243	Wagner: Staedt u. Geschicht Spiegel. Augsburg 1687.	162
Scala: L'Ungheria compendiata ... Modona 1685.	18	Wahrhafte Relation, oder eigentliche Beschreibung ...	
		Ofen. Augsburg 1686.	120
		Warhaffte u. ausführliche Beschreibung der ...	
		Hauptstadt Ofen ... Frankfurt a. M. [1686.]	100, 185
		Warhafftig u. ausführliche Erzählung ... des	
		Kaysers. Feld-Zuges ... Nürnberg 1684. ...	183
		Warhafftig u. ausführliche Relation ... 1684... ..	81, 78
		Warhafftig u. ausführlicher Bericht ... Augsburg [1687.]	154
		Zeiler-Stübel: Hungaria ... Franckfurth 1690.	58, 74

Művészek jegyzéke — Künstlerverzeichnis

Ambling (Amling, Ameling), Carl Gustav von	12	Kräusin (Krausin, Küsel, Küselin), Johanna	
Aveline, C. R.	22	Sibilla	176, 219
Azelt (Azold, Atzelt), Johann	239	Laurentio (Lorenzi), Cesare	152
Berge, Pieter van den	168	Leclerc, Sebastian I.	176, 219
Bianchi (-Buonavita), Sebastiano	161	Lerch, Johann Martin	149, 208
Bloteling (Bloteling), Abraham	125	Loon, Hermanus von	206
Bodenehr, Gabriel d. Ä.	210	Luiken, Jan	135
Bosio (Bossi, Bosso), Giovanni Antonio	85	Mariotti, Vincenzo	155, 156, 212, 224
Bouttats, Gaspar	8, 42, 44, 62, 167	Mattioli, Lodovico	24, 28, 72, 84, 179
Bouttats, Pieter Balthazar	104	Merian, Mattäus d. J.	97, 105, 122
Colignon (Collignon), François	144, 173	Mitelli, Giuseppe (Gioseffo) Maria	238
Dorigni, Nicolas	243	Müller, Jacob	178
Ehrenberg, Peter Schubert von	245	Nessenthaler, Elias	131
Eimmart (Eimart), Matthäus	253	Nypoort, Justus van den	106, 149
Falla (Falda, Falta, Giovanni Battista ?) Baltiseva	143	Peeters, Jacob	8, 42, 62
Fontana, Johannes Dominicus	109, 131, 143	Pesche (Pescha ?), G. Federico	249
Franck de Langgraff (Franc de Landgrave)	245	Reimshart, C.	247
Friss, Johann	226	Rossi (de Rubais), Giovanni Jacopo	4
Funck, David	148	Schmettau, S. Bart de	214
Gervais	248	Schor, Philipp	249, 250
Gomier, Lodovico	173	Sonnemann, I. T. G.	183, 194
Gutwein (Guttwein), Johann Gaspar	253	Strange, Robert	115
Hafner, Johann Christoph	110, 112, 165, 244	Thelot (Thelott), Johann Andreas	133
Hallart, L. N. D.	91, 92, 93, 124, 129, 184, 198	Thourneyser, Johann Jacob	196
Heinsch (Heintsch), Johann Georg	244	Vianen, Jan van	38, 75, 218
Heiss, Elias Christoph	240	Vigne, N. M. de la	193
Hermundt	175	Vogel, Johann Jacob	141
Heuss, Heinrich	126, 151	Waldman (Waldmann), Joh. Joseph	178
Hoffmann, Jacob	146, 246	Wening, Michael	92, 93, 124, 129, 184, 198
Hoogh (Hooghe), Romain de	11, 113, 162, 163, 164, 241, 251	Westerhout, Arnoldo van	98, 107, 136, 221
Irsingerus, Heinricus	209	Wolff (Wolf), Jeremias	176, 219
Jezl (Jetzl, Uetzl), Johann Jakob	118, 140	Wolfgang, Andreas Matthäus	133
Jollain (Jolin), Jacques	205	Wussin (Wussim), Johann Franz	82
Juvigni, Carolus	223		

Monogrammisták — Monogrammisten

<i>A. S.</i>	231	M : G : del : et f.	227
C. P. R.	252	PJ.	43
D. F. [Domenico Fontana]	109	P. W. C. R. F.	187, 209
G. B. [Gaspar Bouttats]	44	<i>P. S. : d. E. del</i> [Petrus Schubart de Ehrenberg]	245
<i>C. F.</i>	80	R. f.	206
<i>H. P. L. S.</i> [H. Franck de Langgraff]	245		

1. Stadt Pest
2. Schlos zu Ofen

3. die Hauptstatt
4. die Ober Vorstatt

5. Keyserliche Völker

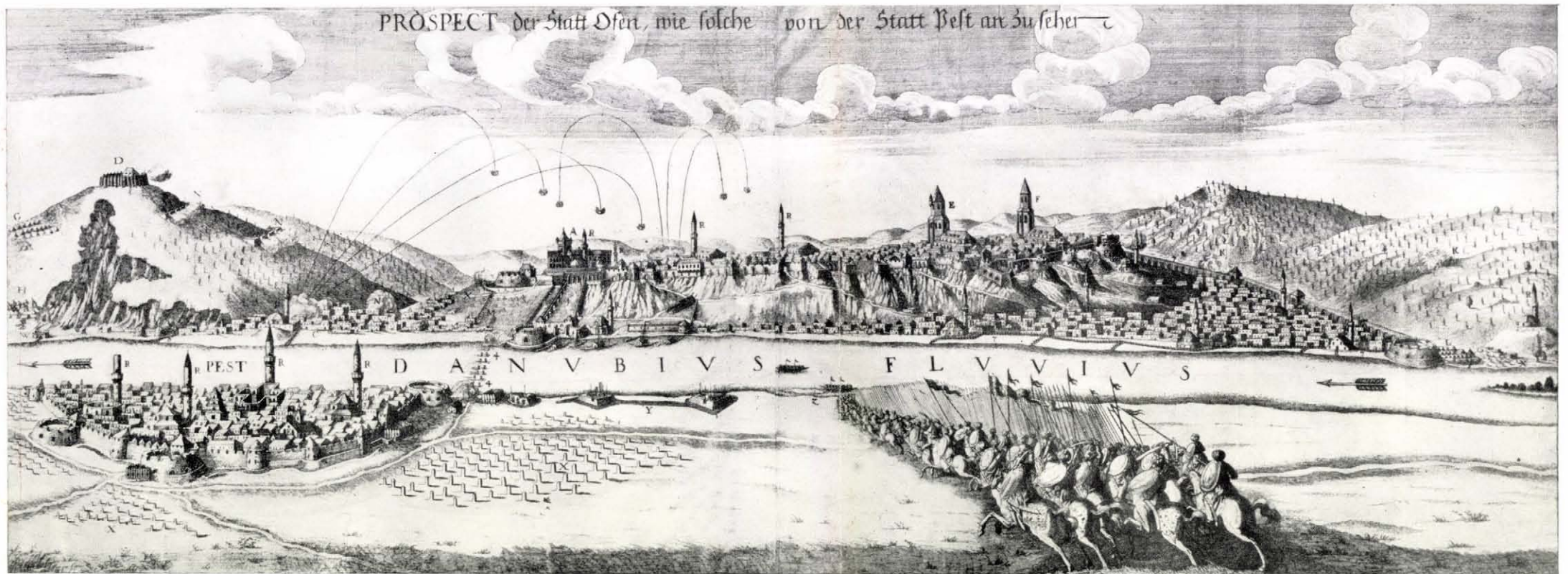
6. Wasser oder Judenstatt
Gehardtsberg

7. Warme Bäder
8. Seifenbruck

1875

Nr. 93.

PROSPECT der Festung Ofen, wie solche zu sehen von Alt Ofen wörend der Belagerung Anno 1687

1. des Schloß	11. Christliche Abade
2. des Blackhaus	12. Türkische Moschee
3. der Chyten Kirch	13. die Warme Bäder
4. Luden Kirch	14. Türkische Begräbnis
5. Churfürstl. Hauptequart	15. seine Redouten und die
6. Kayserl. Ataque	angell von Erla zuerküert
7. Kayserl. Batterien	16. Kayserl. Wagenzug
8. Christliche Ball	17. der Schloßgarten
9. die ungar. Stadt	18. abgräbt Brücken
10. Kayserl. Brück	19. der Parade Platz
	20. Wäldchen

BELEGERING DER STERKE STAD. BUDA OF OFFEN. DOOR DE KEYSERLYKE EN GEALLIEERDE MACHTEN. 1686.

**Ausführlicher Bericht / wie und welcher Gestalten die Königl. Haupt-
Stadt Ofen in Ungarn von denen Kayserlichen und Alliirten belagert und ange-
griffen worden.**

A. Ihre Churfurst Durchl. ausl. Bayern
 B. Der Herzog von Lothringen.
 C. Herzog von Savoyen.
 D. Kaiserl. Armee der Stadt Ofen.
 E. Churfürstliche Armee.
 F. Auffall gegen die Türken.

G. Bayerische Laufgräben
 H. Kaiserl. Laufgräben
 I. Feuer- Bomben womit die Stadt bedünget wird.
 K. Kaiserliche Bomben und Mörser.
 L. Türkische Artillerie.

M. P. von Chur Bayern Erbort.
 N. Das Schloß.
 O. Mägen so in die Luft gehen.
 P. Erd Minge.
 Q. Brandenburgisches Lager.

10/20/20

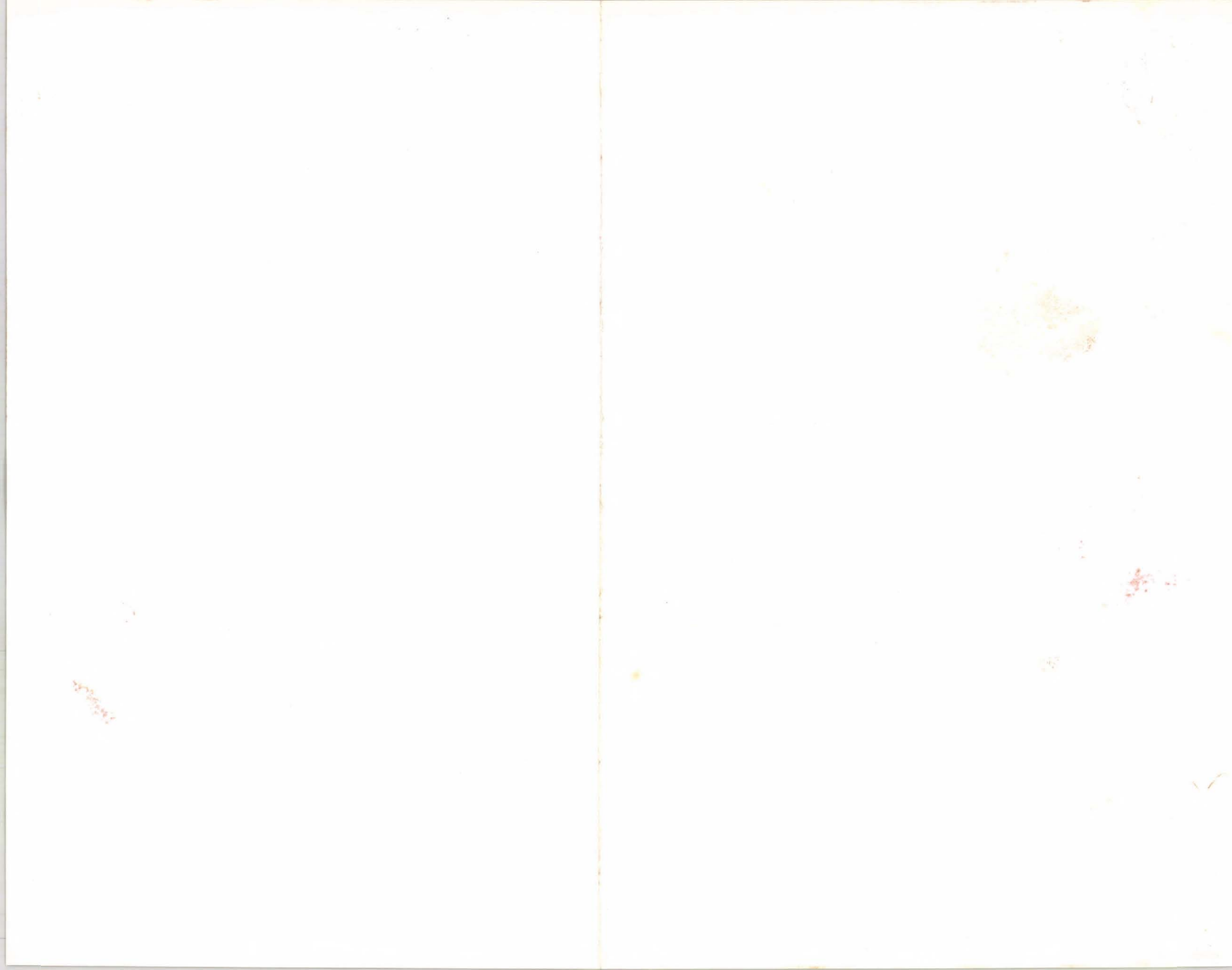

IL CASTELLO DI BVDA OPPVGNATO DALLE GENTI DEL SERENISSIMO ELET TORE DI BAVIERA. 12

La lettera. A Mostra la torre ruinata. E. le difese de' Nemici dietro alle muraglie.
 B Una parte della Città.
 C i trinceramenti de' Turchi. F. il posto nella torre guardata da Nostri.
 D La Strada bassa, o Zwinger, dato da gli Assediati.
 G. gli alloggiamenti coperti di assi.

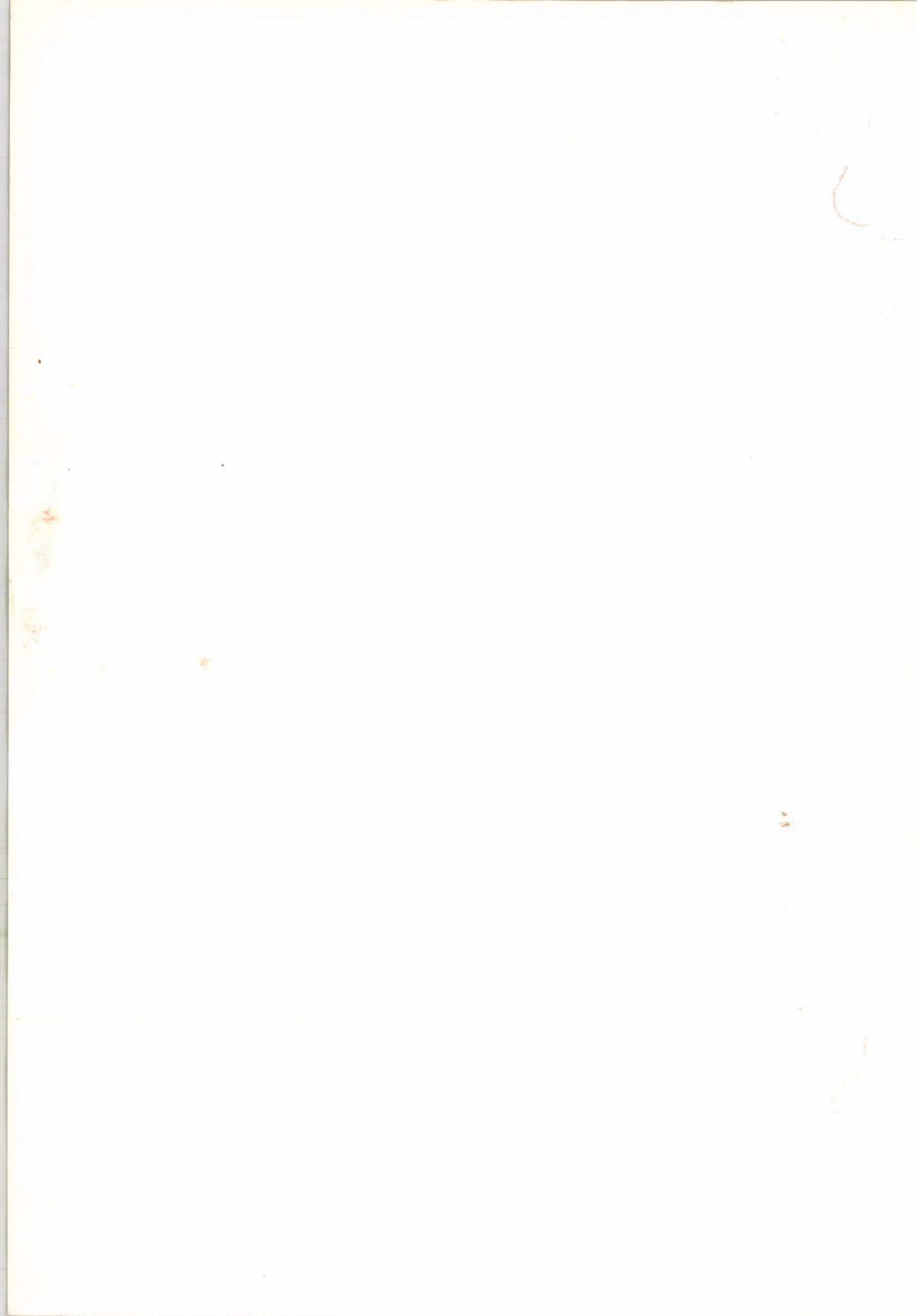
H. la breccia fatta nella piccola torre e nel muro della strada bassa.
 I. l'entrata nella medesima.
 K. la gran breccia.
 L. il torrione detto comunemente la Rocca della abbattuto.
 M. N. le due batterie formate l'una dentro al torrione di due cannoni da 24. l'altra sopra la breccia di tre simili pezzi.
 O. il fosso ed il ponte fabbricato da Nostri.
 P. la breccia nel muro del giardino.
 Q. S. le due batterie piantate sul orlo del fosso di sette colubrine.
 R. la porta del castello.
 T. la Guardia a cavallo.
 V. la batteria di tre cannoni da 24. alzata accorto il fiume.
 W. gli approcci.
 X. linea di contravallazione su la riva opposta.
 Y. le torri delle Meridiane.
 Z. le sepulture de' Turchi.

L. N. de' Hollari General Quacerni
 Ver. del
 Michele Werning sculp.

Offen die Königl. Hauptstadt in Ungarn den ^{22. Aug.} ~~2. Sept.~~ A. 1686 in Ansehn
des Gros Viziers von H. M. Kaiserl. Majest. und dero Reichs Beleten mit Sturm evert.

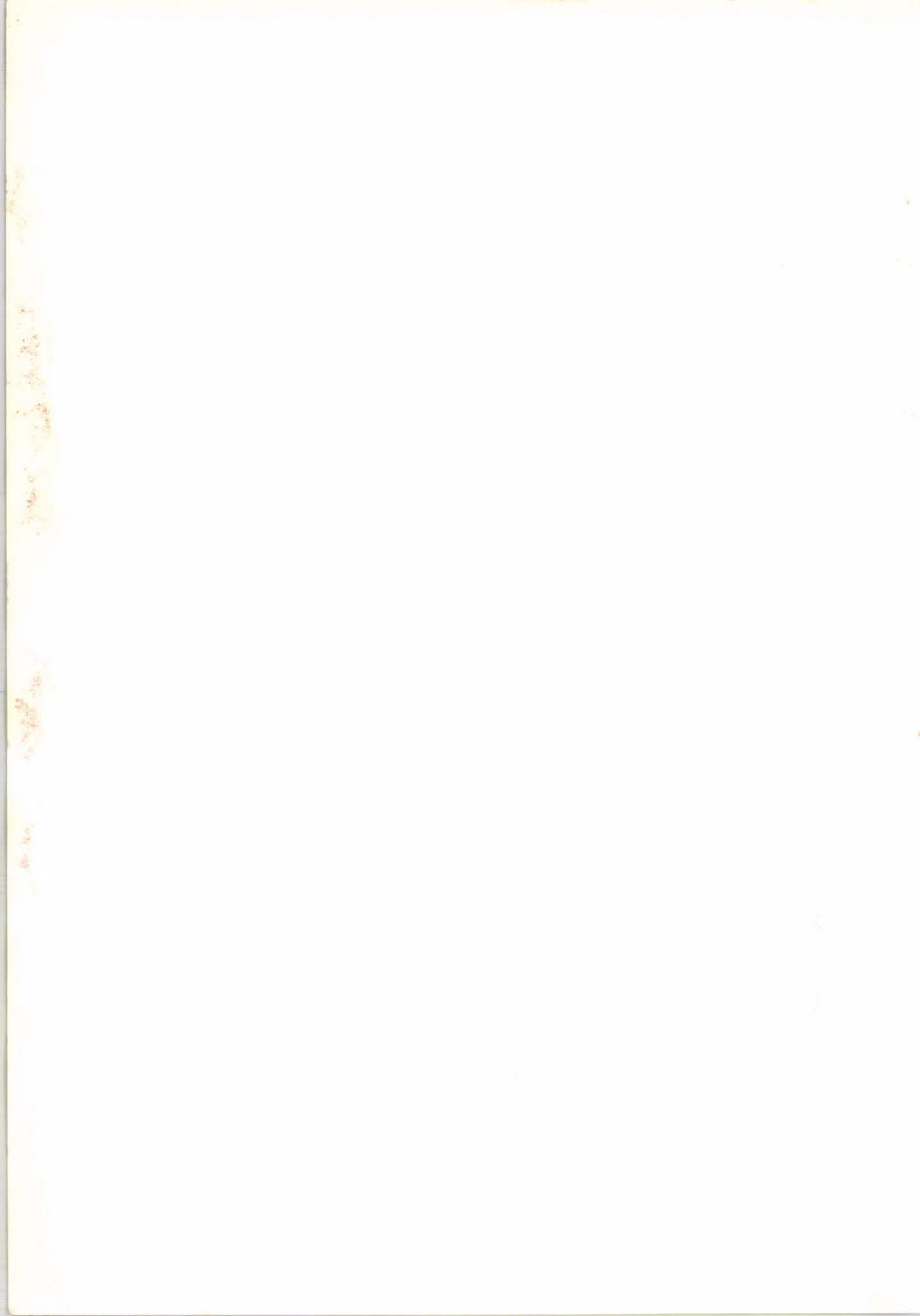

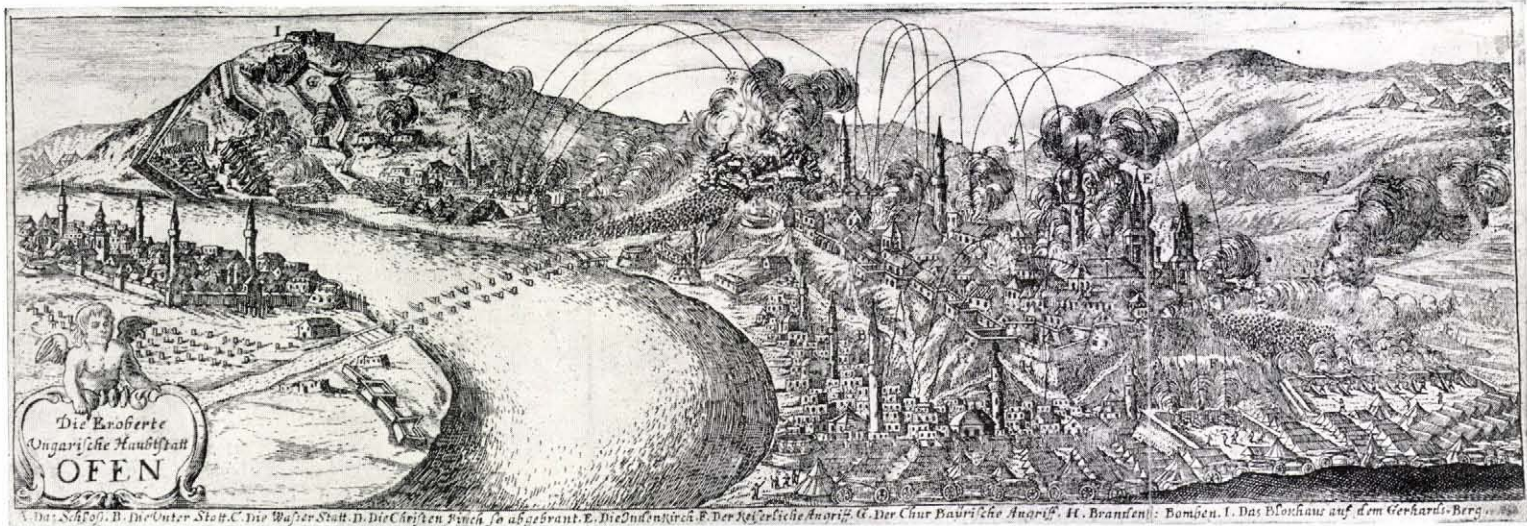

Oricatis Hoc
Vorstellung der Haupt Befestigung und Ungarisch Königl. Residenz-Stadt Ofen, sowie
durch deren Belagerung, die Rom, Kayserl. und ander hohen Artzen Waffen.

Nr. 145.

A. Das Schloß. B. Die Unter-Stadt. C. Die Wasser-Stadt. D. Die Christen-Furch so abgebrant. E. Die Dankskirchen. F. Der Heilighen Andritz. G. Der Chur-Bayrische Andritz. H. Branden: Bomben. I. Das Blochhaus auf dem Gerharat-Berg.

1870

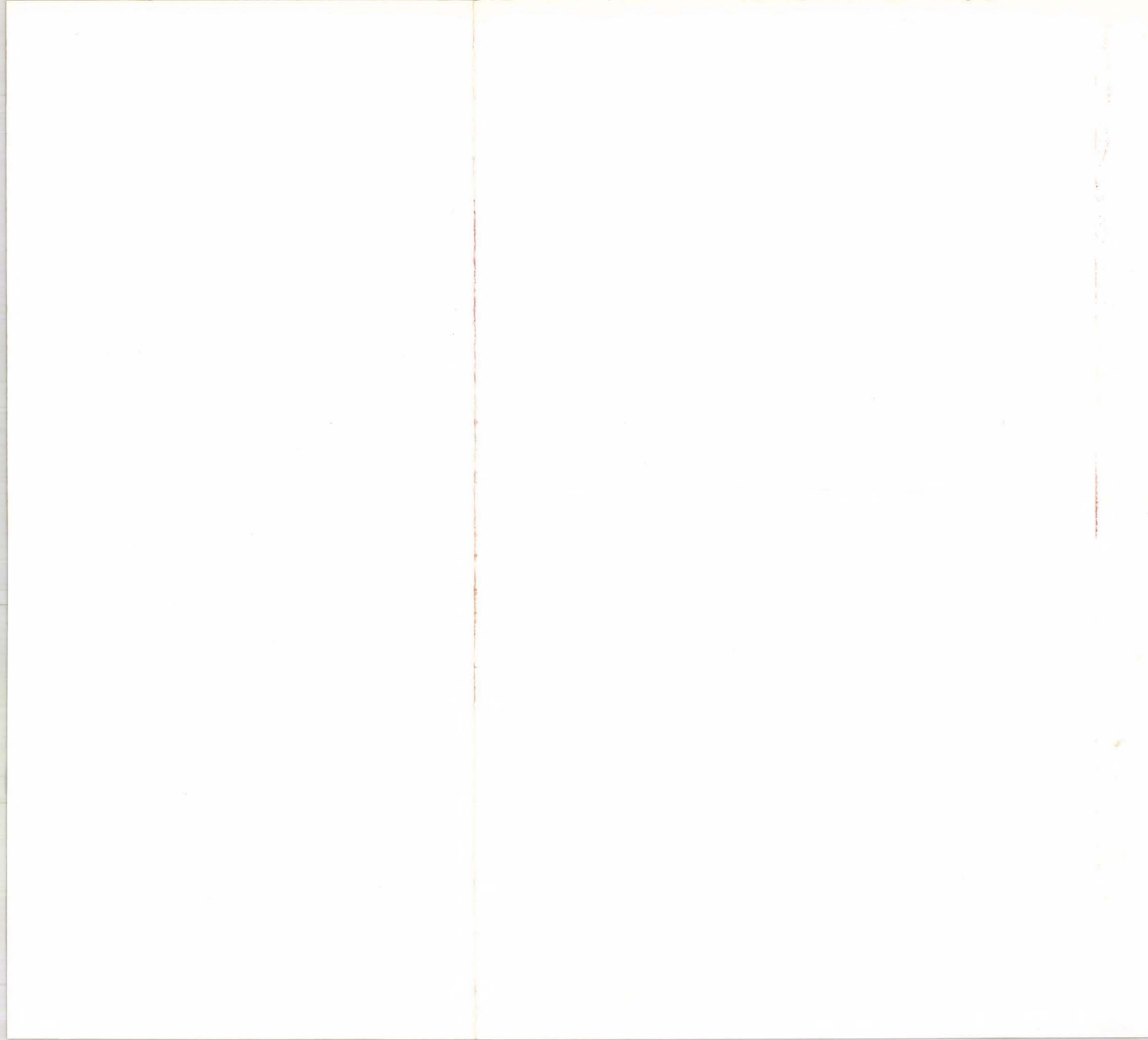
1871

1872

1873

Nr. 184. (Részlet — Ausschnitt.)

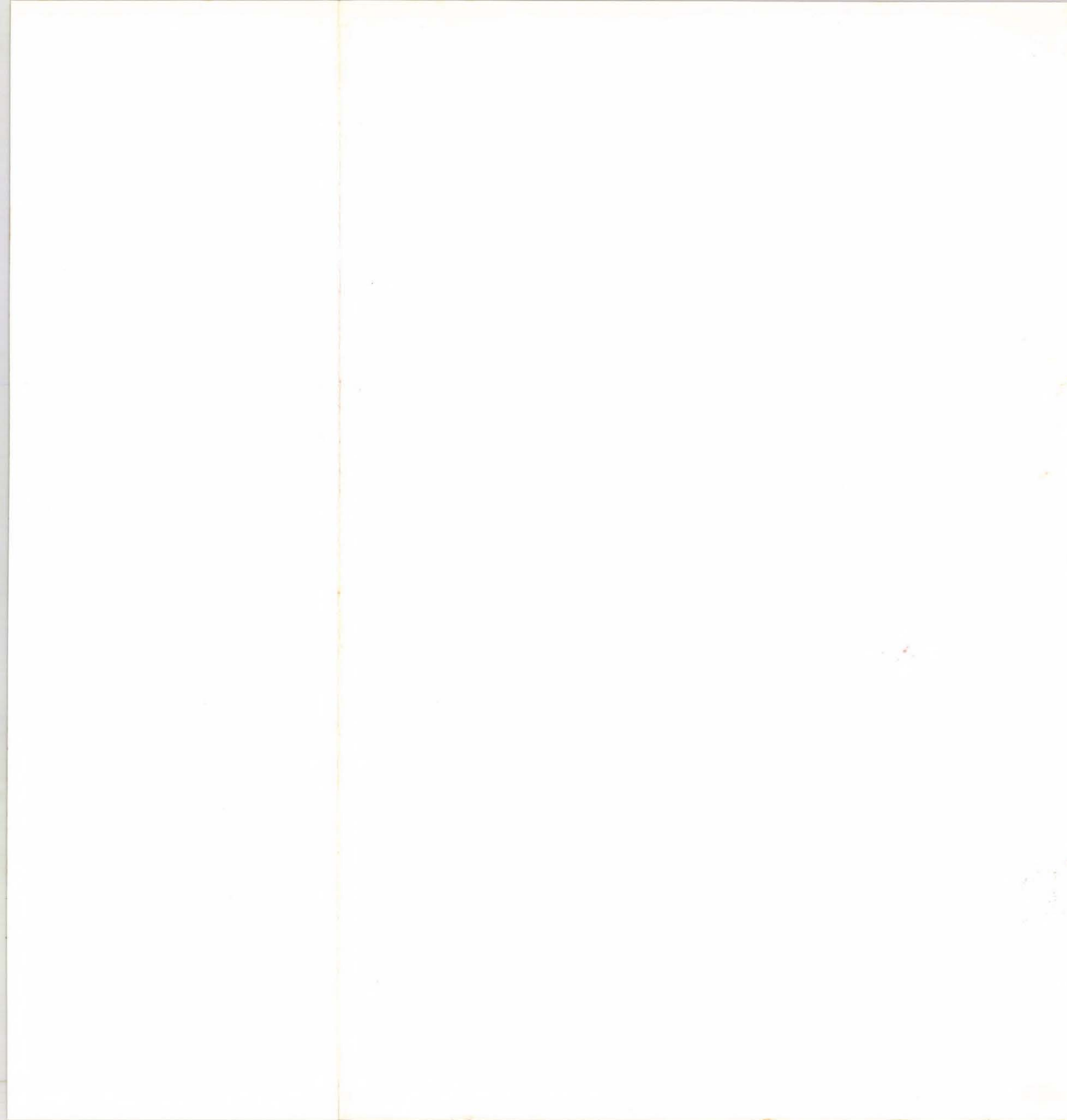
Nr. 193. (Részlet — Ausschnitt.)

1ma. TABVLA

Nr. 193. (Részlet — Ausschnitt.)

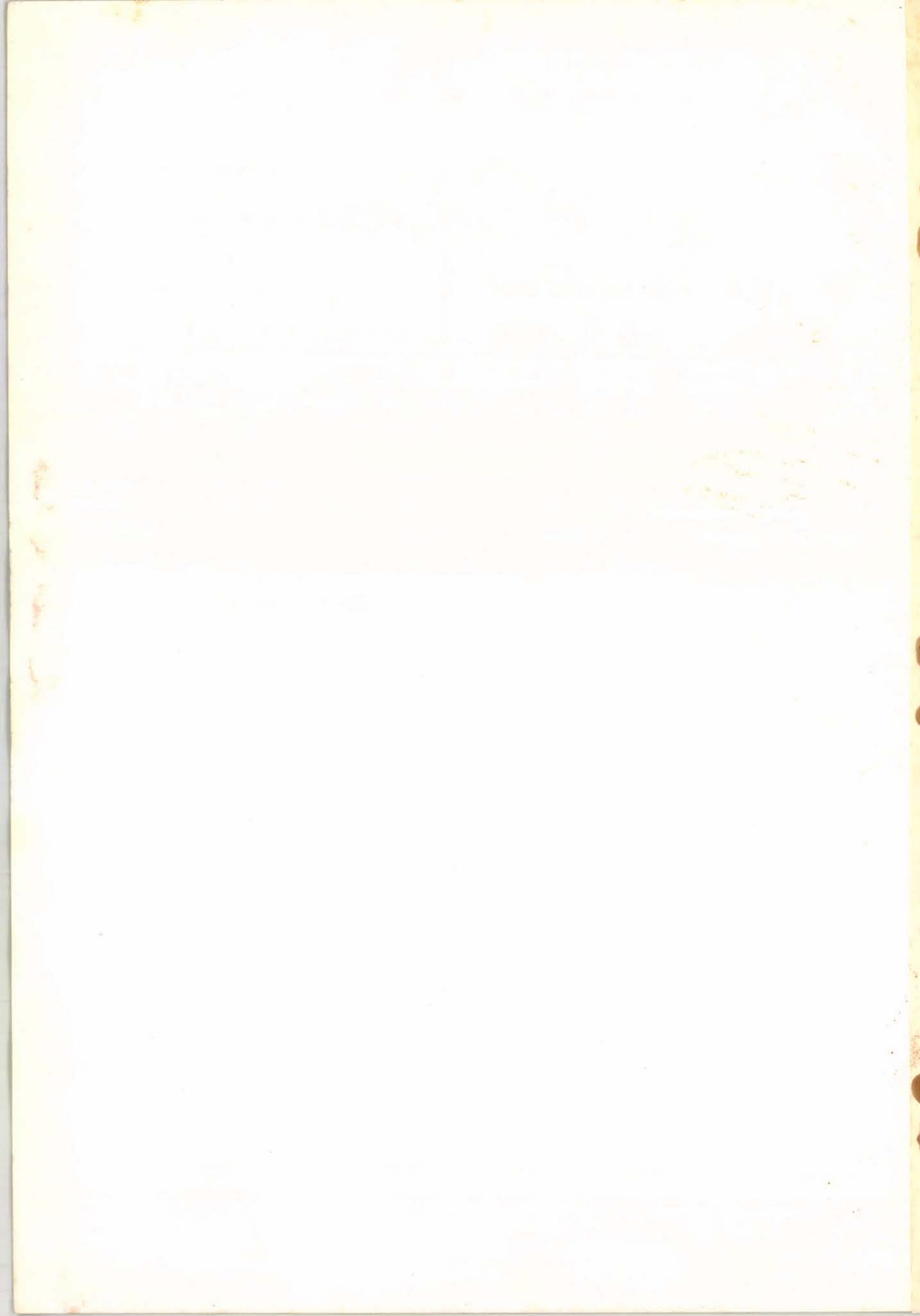

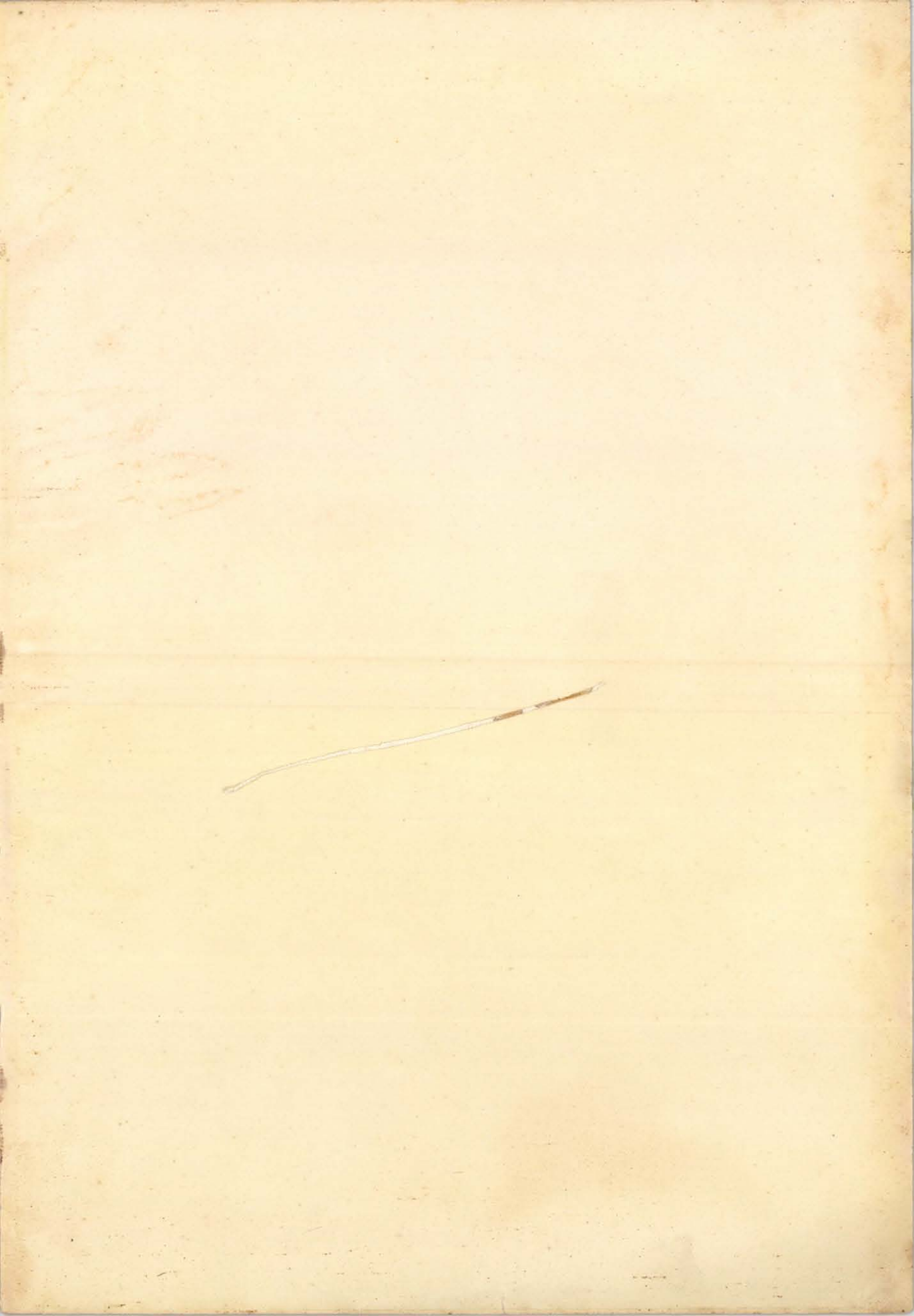
Bezückerter Türkischer Sultan/

oder
Zämmertliches Lamentiren des Türkischen Kayfers / über den Höchschmerzlichen Verlust
so vieler schönen Festungen und Länder / bevorauß / über letztere erbärmliche Eroberung
Der königlichen Haupt und Residenz Stadt

M. D. C. C. C.

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár
Budapesti Gyűjteményének bibliográfiai munkálatai
Stadtbibliothek Budapest
Bibliographische Veröffentlichungen der Budapestensia Sammlung

1. Buda és Pest a szabadságharc idejében. — Ofen und Pest zur Zeit des Freiheitskampfes. 1848—1849. Bp.: Háziny. 1929. 52 p.
2. Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalma. — Literatur der Ofner u. Pester Bäder u. Heilquellen. Bp. Háziny. 1933. XVI, 84 p.
3. Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalma. 1683.—1718. — Bibliographie zur Geschichte der Rückeroberung Ofens u. Pest's 1686. Druckwerke aus dem Zeitraum 1683—1718. Bp.: Háziny. 1936. 190 p.

Felelős kiadó: Enyvvári Jenő.